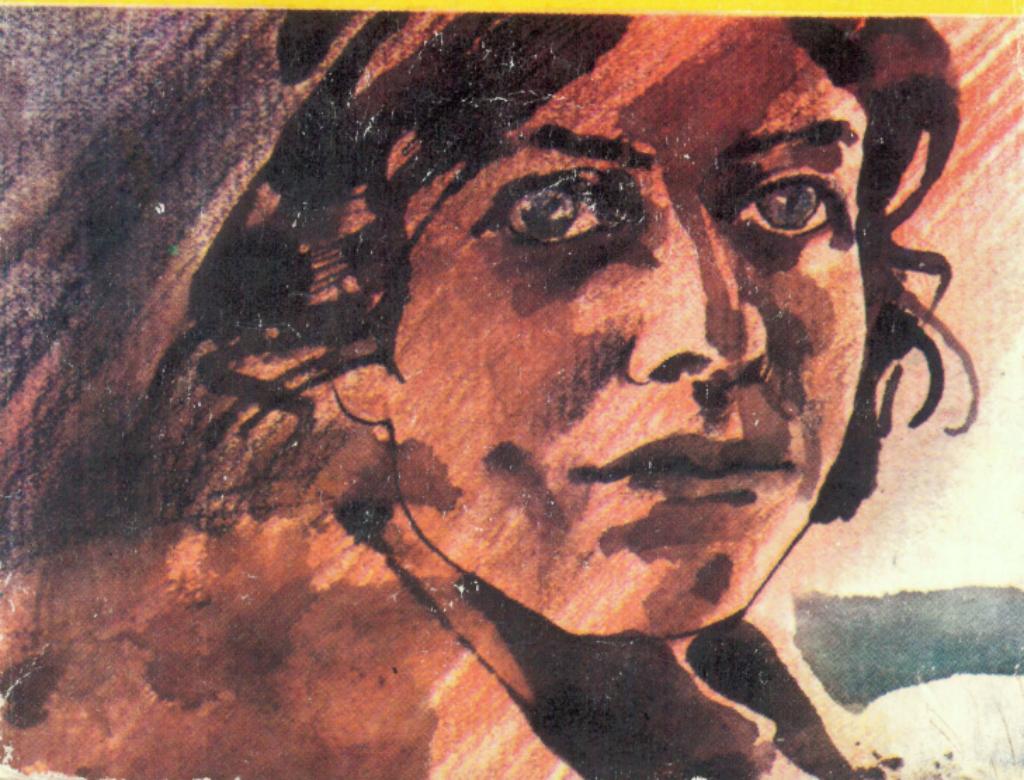




CARTEA
DE
VACANTA

elenă marinescu

nod DE DRUMURI





elenă marinescu

**NOD
DE DRUMURI**

Coperta și ilustrațiile :
MIRCEA DUMITRESCU

elenă marinescu

NOD DE DRUMURI

Cuvînt înainte : MIRCEA MICU



editura
SPORT-
TURISM

Bucureşti-1982

Darul povestirii

O proză de esență rurală cu lungi incursiuni autobiografice scrie Elena Marinescu. Fascinată de amintiri îndepărțate, autoarea povestește dezinvolt și patetic crîmpeie de viață redate aproape filmic, legate subteran prin prezența unui personaj cheie.

În povestirea de mare întindere „Nod de drumuri” (de fapt, embrionul unui posibil roman), pe un ton franc, se reface drumul sinuos al unei fete pornită să cucerească viață. E aici o alternanță de planuri care dau vioiciune narațiunii, un tip de naivitate fermecătoare în fruștețea ei.

„Norica” amintește de talentul povestitorilor populari, limba este succulentă și pitorească, regionalismele colorează fraza și-i dau vigoare.

Autoarea redescoperă satul de cîmpie cu viața lui simplă, măcinată de patimi vechi, cu destine triste, predestinate suferinței. Dealtfel, toată proza autoarei se înscrie sub semnul unui tragicism predestinat.

Un exercițiu de proză scurtă, sugestivă, cu elanuri poetice este schița „Zborul”, construită pe același pretext al destinelor neîmplinite.

Important este că Elena Marinescu e înzestrată cu darul povestirii, că știe să construiască credibil și să povestească cu nonșalanță pe care mulți dintre cititori o vor gusta și aprecia.

MIRCEA MICU

Zborul

Bondoacă, cu pulpele și tălpile goale, își conducea gîștele c-o demnitate princiарă. Părul îi alerga pe umeri și-n ochii-i de foc se-amestecau toate jivinele pămîntului. Rîdea pentru fiece fleac, plîngea pentru orișice lucru și ore-ntregi sta cu ochii-n văzduh topindu-se de dragul norilor.

- Munții, tată ! Vezi munții ?
- Unde, fata mea ?
- Acolo în nori. Îi vezi ?
- Îi văd.

Alergau amîndoi cu privirea pe cer și-n scînteieri albe se umpleau de miros de răsină. Li se povestise atât de mult despre munți, dar niciodată nu-i văzuseră. Niciodată.

— Vreau să zbor ca păsările, tată, și să dau ocol munților, uite-așa ! și întinzîndu-și mîinile, cu ochii strînși — strînși, se rotea jur-împrejur pîn-amețea.

Prindea fluturi și le măsura aripile. Urmărea păsările-n zbor și se prăvălea de pe dîmburi cu bra-

tele-ntinse. Plîngea și cînta, cînta și plîngea, iar cerul o sugea ca o ventuză.

— Uite munții, mamă ! Uite munții !

— Nu sînt munții, fata mea ! E marea...

Sirene-amorțite se zvîrcoleau în pieptu-i ca vîntul prins în streșini de case. Albastrul cerului îi intra în ochi, în urechi, se simțea inundată de apă și tremura vargă în bătaia soarelui. Mama ei știa atîtea povești despre mare, dar niciodată nu ajunsese pînă la ea. Niciodată.

— Vreau să zbor peste mare, mamă, să zbor cît mai sus, peste mare ! și de dorință își strîngea pleoapele pînă la lacrimi.

Făcea păsări din lut și alerga spre piscuri ca să dea cu mîna de cer. Dar cerul i se strecuă printre degete și se muta în altă parte lăsînd-o hohotind de neputință.

— Vreau să zbor ! Vreau să zbor ! Vreau să zbor !...

Nimic nu putea s-o opreasă. Își legase pînă și culcuș în copaci ca să-nvețe să zboare de-acolo ca puii de păsări. Mîinile și picioarele pline de vînătăi o dureau. Acasă ceartă, bătaie...

— Vreau să zbor ! Vreau să zbor !...

Cînd au zărit-o-n păr s-au speriat. Sta cocoțată pe ultima crenguță, sus-sus de tot, înmărmurită de dorul de-albastru. La țipătul lor și-a-ntors buimacă capul. În vînt și l-a întors. Cu zgomot surd crenghuța a aruncat-o nervos fără măcar să-i lase vreme să-și întindă mîinile a zbor. Tatăl a alergat să o prină. Zadarnic. I s-a strecurat printre degete aşa cum cerul i se strecurase ei printre degete de cîte ori alergase în piscuri să se-agățe de el. A



cules-o cu grijă și-a purtat-o pe iarbă, la soare. A așezat-o cu fața spre cer și tăcut s-a întins alături ca-n zilele cînd amîndoi înghițeau cu lăcomie văzduhul.

Nori uriași se-nțepau cu sulițele lor de cenușă și mirat, vocea copilei a-nceput să-i cînte-n ureche :
— Munții, tată ! Vezi munții ?

Norica

N-a avut încotro, a trebuit să se lase s-o facă. Că să tot gîndisă ea s-o omoare, dau o sîmță vie, i se zbătea acolo, în pîntec, și cum își putea omorî vîtate-a din pîntec fără să intre-n păcat ? ! Că numai la păcat îi sta gîndul.

Și fi-sa a mare, Ioana :

— Fă, mamă, mi-e rușine de-mi crapă ochii din cap. Mata borþoasă și eu poimîne fac nunta. Ce-o să zică Ilie-al meu dacă află ?

— Fi-țî-ar Ilie-al dracu, n-o să-mi bag eu sufletu-n foc pentru el.

Ce mai, și ei îi era rușine, că nu umbla decît sara pe ulițăle satului. Nu s-ar fi dus zîua undeva s-o pică cu ceară și să strîngea cu betele mai mai să-i crepe burta.

— Ce umbli, fă, aşa sugrumată ? se răþoia la ea gagă-sa. Vezi să nu-ți omori copilul !

— Și dumneata ce te-amesteci ? Își trăgea basmaua pînă peste ochi să nu i se vază suferinþa. Nu cumva te roade grija de mine...

O lua cu vărsături și rău, și rău, că la nuntă aproape nici nu s-a arătat.

Și fi-sa, ailaltă, Măria, plîngea și s-ascundea de parcă o lovise damblaua. O căuta al lui Păcănete pe la poartă, că de, era-n vorbă cu el, și ea nimic, nu și nu că nu ieșe.

— Ieși, fă, afară, că mătur casa cu tine, fi-ț-ar pielea ta a dracului, n-auzi că latră cîinii la el ca la urs ?

Ți-ai găsit... Dac-a văzut și-a văzut, bietul băiat a schimbat poarta, ce era să facă...

Să-nchîna muierea pe la toate crucile și să ruga : „Ia-mă Doamne, ori pă mine, ori pă el, nu mă lăsa să-ndur rușinea asta pînă la sfîrșit.

Parcă Dumnezeu avea timp de prostiile ei. La soroc a făcut fata asta. I-a zis Norica, de la nor, de la întuneric.

Omul i se ocupa de negoț. Ducea vin, rachiu, ș-aducea d-ălelalte, mai tu măslinie, mai tu pește, grunj de icre, ba gaz uneori, scotea și el bani cum putea. Ea cu fetele p-acasă, vedea de gospodărie, avea droaie de porci, de hoară, toată ziua o vedea cărind bolbotini cu poala.

La-nceput, p-aia mică o făcea șomoiag în niște trenete, o punea după sobă sau în prispă, ș-o lăsa singură. Îi era rușine să umble cu popîndăul în brațe : „Nani, nani“ muiere bătrînă. Pînă-ntr-o zî cînd a găsit-o sugrumată. A desfăcut-o repede, noroc că nu murise, se strînsese de gît cu baierele de la chitie. A strigat-o, a zgîlțîiat-o, pînă fata și-a revenit. De atunci a uitat și de rușine și de tot... Pleca la sapă, își lua fata cu ea și-o punea la umbra vr-unui cuib de porumb sau în dosul stacheților să n-o arză soarele prea tare. Mergea după bolbotini, la fel. Nu se

mai despărțea neam de copil. Îi era frică să nu i să întîmple ceva că prea tare să năcăjise cu el cît îl burtase în burtă. Parcă copilul strica ceva.

La cîmp puneau oameni cu zîua ; aveau bani ; via o munceau tot cu oameni plătiți. Aveau pămînt bun și mult și vie frumoasă ; de pădure nu mai vorbesc. Ce mai, oameni înstăriți !

El, dat dracului, nu l-ar fi călcat hoții, Doamne-ferește ! că dacă-i prindea praf îi făcea cu săcurea. Prinse-se-odata pe unul la dobleți și-l lăsase făr-un picior ; de-atunci nimeni nu s-atingea de locurile lor.

Altfel era omenos și bun la suflet. Aducea totdeauna bomboane la copiii din sat. „Neica Dumitru-n sus, Neica Dumitru-n jos“, toată zîua se țineau după el cît sta p-acasă.

Ore-n sir o purta p-aia mică în cîrcă : „Hai la carne, hai la carne“. Și fata rîdea să leșine. O-ndrăgiseră cu toții aşa de mult că se certau care mai de care s-o ia în brațe. Și fata turuia toată zîua și se făcea mereu mai frumoasă sau cel puțin aşa li se părea lor. „I-o face și ei Dumnezău parte că prea cu urît am adus-o pă lume“. Și Veta-și ștergea din cînd în cînd câte o lacrimă...

Într-o zî, abia împlinise cinci ani, pică învățătorul satului să ia de la ei ceva pește. Norica cu tăblița în brațe. Învățătorul obișnuit să fie mai toată vremea cu ochii pe copii, întreabă :

- Ce faci acolo ?
- Desenez. Mă crezi ?

Se uită. Pe tăbliță, un dud, era vremea dudelor, sub dud niște brabeți ciuguleau, sau cam aşa ceva...

- Minți ! Nu-i desenat de tine.

— Ba da. Uite, șterg și fac din nou. Mă crezi ?
Șterge tăblița cu fusta și la lucru. Mai șterge, mai face, iar șterge, se grăbește, iar șterge, în sfîrșit, aşa-zisul dud ieșe la iveală. Acum brabeții...

— Cine te-a-nvățat ?

— Tata.

Tac-su rîde.

— Și ce mai știi ?

— Să scriu.

— Știi să scrii ?

— Sigur.

— Ce știi să scrii ?

— Un nume de rege. Nabucodonosor. Mă crezi ?

— Nu te cred.

Fata șterge dudul, se gîndește, scrie, șterge, iar scrie, pînă la urmă îl pictează pe Nabucodonosor.

— Acum mă crezi ?

Și îi arată tăblița. Învățătorul surprins :

— Te pomenești că știi să te și iscălești ?

— Știu, da tu nu mă crezi ! Mă crezi ?

— Dacă nu-mi arăți, nu te cred.

Sub mîinile fetei dispare Nabucodonosor și apare, după mai multe ștersături, Norica, Norica Ștefănescu. Învățătorul o sărută pe frunte. Ea fericită :

— Acum, aşa că mă crezi ?

Dă din cap în semn de aprobare și-o mîngîie pe părul zulufat. Și către tac-su :

— Măi, nene Dumitru, dă-mi mie fata asta la școală și n-o să-ți pară rău.

Tac-su nu, că n-o dă, că-i mică, copiii merg la opt ani la școală, ea n-are decît cinci, că nu va face față nămolului...

— Măi, nene Dumitru, ai încredere-n mine că mi-au trecut sute de copii prin mînă. Fata asta va

ajunge departe, dac-o dai la școală. Lasă-mi-o mie, că-n privința nămolului oi duce-o-n cîrcă, iar cu vîrsta mă descurc eu la județ, nici o grijă...

Veta-i pregătește traista Noricăi :

— Să fii cuminte și să-l asculți pă Domnu-nvățător, întălesăși ? Să nu mă faci de rîs, că dracu e pătine cît capra !

— Las-o-n sama mea, dodă Vetă.

Învățătorul ia fata de mînă și hai. Azi bine, mîine bine, poimîine bine, pînă-ntr-o zî învățătorul :

— I-a spart unuia capul cu țandăra, aşa că să nu vă mire vergile după palmă.

— Ai trînci, fă, de ce-i dăduși ăluia cu țandăra-n cap ?

Și lip, Veta, o palmă. Norica mîriie :

— Da el de ce mă trage de coade ?

Nu trece mult și :

— N-are pic de astîmpăr. Astăzi i-a aruncat unuia tăbița pe geam. O oră-ncheiată a stat pe ghioci de nucă. Dacă n-ar fi aşa de bună la învățătură, nici nu m-aș osteni cu ea. Dar acum, de față cu dumneata, îi spun pentru ultima oară că încă un pocinog ca ăsta și nu mai are ce căuta la școală. Și învățătorul îi trage Vetii cu ochiul...

Era aşa pe toamnă, începuse mustul să fierbă. Veta nu știu ce moșmondea prin bătătură, cînd se trezește hodoronc-tronc cu muierea lui Năsoi la poartă :

— Băi, Vetă, băi, Vetă. Tu știi la ce venii eu ?

— Dacă-mi spui, știu.

— Păi, dă-te și tu mai încocace că nu te măñînc. Si șoptit : Vrem să venim desără împetît pentru Nistor al meu. Ce zîci, te găsim acasă ?

— Care Nistor fă, ăla văduvu cu doi copii ?

— Ăla fă, că altu n-am.

— Păi eu sănt măritată, fă, țață Măriță. Nu mă lasă el Dumitru meu cu una cu două. Veta rîde.

— Nu-ți bate, fă, joc de mine, că sănt muiere bătrînă. Știi doar că venim pentru Măria.

— Fugi d-aci, țață Măriță, că nu să uită Măria mea la el. E bătrîn fă, are și copii... Ce vrei să facă cu el ?

— Ei, fir-ar-a dracu de treabă, că dor nu l-o luană-l bage-n oală. Îi dau tot ce am, fă, că n-am altu. Lui îi aparțîne și casă și magaziie și pămînt, că eu n-oi trăi cît veacu. Zii, venim sau nu venim ?

— Fă, țață, Măriță, sănt ostenită frîntă, mă dor săalele de nu mai pocăi, las-o și dumneata pe altă dată.

— Treaba ta, fă, dar Dumitru-așa zicea : să batem fierul cît e cald.

— Ce vorbă mai e și asta ?

— Păi, uite-așa, că mă-ntîlnii cu el pe la locuri și vorbirăm de una, de alta... că ce pămînt bun aveți voi, că ce pămînt bun avem noi... Eu îi zîsă că ce-ar fi dacă am uni mejdinile ș-am aduna agoniseala la un loc, că tot i se scurg ochii lui Nistor al meu după fata voastră... și el zîsă că de unde să știe dacă Nistor nu zice nimic... Păi, zîc eu, a crezut că nu i-o dați... păi, i-o dau, zice el, dar să veniți să vorbim mai întîi... păi, să venim în sara asta, zîc eu... păi, să veniți, da du-te și spune-i și Vetii, să nu să culce. Și eu venii cum zîsă.

— Ce tot bălmăjești, fă, țață Măriță ?

— Ba zău, nu bălmăjesc, deloc.

— Atunci fă-i cum zîsă Dumitru.

Veta mai că plînge. O trimite pe Norica după Măria, care era cu vitele prin leasă.

— Adu-o, fă, acasă, spune-i că vine Năsoi împetit.
Pleacă Norica....

— Spune-i că eu nu viu, că eu nu m-am întăles
cu nimeni să mă ceară. Să-l ia ea, eu nu-l iau.

Vine Veta :

— Ce-ai, fă, bată-te Dumnezău de proastă. Ce eu
îl chemai ? Ori poate crezi că mie-mi place să am
un ginere ca ăsta ? !

— Atunci de ce-l primești ?

— Păi, n-auzi, fă, că tac-tu-l trimite, fi-ți-ar
tac-tu-al dracu, că nu să mai satură de pămînt, înghi-
țî-l-ar, dar-ar Dumnezău și sfîntulețul !

Ajung ele acasă, pică ș-ăl bătrîn :

— Cine dracu te pusă să le spui ălora să vie, mă ?
Fir-ar ai dracu cu mama lor și cu pămîntul lor cu tot !
Său crezi c-o să-mi dau fata după un boșorog ca
ăla ? Mai bine-o strîng de gît cu mîinile mele, că
eu am făcut-o, decît să i-o dau lui, aşa să știi.

Sare și Măria :

— Eu nu mă mărit cu el, tată, nici dacă-mi dă de
zestre tot cătunul ăsta. Nu-mi place și gata, aşa că
degeaba-i chemași. Eu nici la masă cu ei nu stau,
că nu-mi place.

Îi sare țandăra lui Dumitru :

— Da pămîntu îți place și casele îți plac și boii
și magaziia și finaru. Că sănt gata făcute, de, nu tu
speteală, nu tu parale. Tu-ți paștele mă-tii de neru-
șinată. Îmi vii tu mie cu pretenții, adică mă-nveți
tu pă mine ce să fac ! Tu să nu-mi nesocotești mie
vorba, că te dau pă uș-afară de nu te vezi, sau vi-
s-a-ntunecat mintile la amîndouă ? !

Vin peștorii, Nistor c-o burtă cît hîrdăul. Du-
mitru bea din ploscă, adică sănt primiți. Veta nu

vrea ; nici Măria ; adică să se-nțeleagă bine lucrurile, că sînt primiți numai de el, de Dumitru, da ele două nu sînt de acord, să se știe.

De-atunci să te ții necazuri și discuții. „Năsoi în sus, Năsoi în jos“, toată zîua o dojenea tac-su la cap pe biata fată, de nu mai știa săracă încotro s-o apuce.

— Nu-l iau, tată, nu-l iau ! Poți să mă și omori că eu tot nu-l iau. Eu cu văduv nu mă mărit și nici cu om bătrîn nu mă mărit, asta să știi de la mine.

Veta și ea, plîngînd :

— Ce-ai cu ea, mă, ce-ți face fata ? Nu ți-e teamă că te vede Dumnezău, bată-te să te bată de nărod, sau vrei s-o bagi la cimitir ? Că aleargă ca sărăcuța cît e zîulica de mare de nu-i stă ei picioarele nici un piculeț să le potrivească pe toate să te mulțumească pă tine, și tu n-o lași nici măcar să-și puie și ea capu pă căpătîi să să hodinească ca lumea, că de m-ar lua Dumnezău odată să mă scape de tine să nu te mai auz, că mi-ai mîncat zilele...

Își răcea gura de pomană.

Vine Dumitru într-o sară cu capsa pusă rău de tot ; era și cam cherchelit. Veta nu știu ce brichisa prin vatră, de, ca muierea, că trebuia să le-aștearnă masa dinainte și, cînd colo, Dumitru începe și-o înjură și lip una peste față de-o podidește sîngele. Veta, pînă să se dezmeticească, ăsta-i mai trăsnește cîteva.

— Du-te, mă, Dumitre, și te culcă dacă ești băut...

— Sînt băut, ai ? Unde ți-e, fă, fata ? Dumnezăii tăi de muiere, să vă bateți voi joc de mine, să mă faceți de rîsul lumii !

— Care fată, mă, ești nebun ?



Veta-și șterge sîngele cu dosul pălmii.

— Măria, fă, Măria, unde ți-e Măria ? Sau te faci că nu știi, că dau cu tine sub cuptor acuma.

— Prin bătătură, mă, potrivește hoarăle.

— Prin bătătură, ai ? Ți-arăt eu ție bătătură : Iar dă. Tu stai aici și clocești și fi-ta se-ntinde pe garduri cu lunganul ăla-al lui Ciurel, Dumnezăii Dumnezăilor mamii lui de sărăntoc, că vă fac bucăți pe toți acuma.

Dă Veta să zică ceva :

— Gura, fă, gura, că ți-o rup acuma să n-ai cu ce mai vorbi. Gura, n-auzi ? O trage de păr de chirăie ca din gură de șarpe.

Aude Măria și vine să vază ce să-ntîmplă și numai ce-o prinde Dumitru și-o întinde pe jos cît e de lungă și-o joacă-n picioare pînă nu mai poate.

— Te-ai spurcat, ai ? Te-ai spurcat, tu-ți Dumnăzăul mă-tii de stricată ! Stai să te-ntinz eu să-ți arăt cum se-ntinde !

Și dăi, și dăi. Măria de-acolo, de jos :

— Degeaba mă bați, tată, eu cu Năsoi tot nu mă mărit. Mie văduv nu-mi trebuie, nici copiii lui nu-mi trebuie, nu spăl eu cîrpele altora. Eu pă Ion îl vreau, eu cu Ion mă mărit, aşa sărac și orfan cum e el eu cu el mă mărit, aşa să știi. Bate-mă, omoară-mă, dar eu tot cu el mă mărit.

A-nviat-o Veta cu apă.

Era aşa după Anul nou, se pregăteau de nuntă. Năsoi să taie o junincă, băutură aveau, hoară aveau, arvuniseră și lăutarii... Dumitru cu plosca prin sat să-și cheme oamenii.

Veta ce să mai zică, săracă ; o spetise-n bătaie ăl bătrîn. Umbla căuie, cu carne neagră pe ea, și-și

jelea fata de parcă se pregătea s-o ducă la cimitir. **Şi Măria :**

— Taci, fă, mamă, nu mai plînge, lasă-i să facă nuntă dacă vor, că eu cu Năsoi tot nu mă mărit. Mai bine-mi pun lațul de gît.

Într-o noapte, numai ce-l pîndește p-ăl bătrîn pîn-adoarme, își ia bocceluța și p-acă ți-e drumul. Drept la Ion s-a opri. **Şi Ion** n-a mai lăsat-o să plece. Îi era dragă.

S-așeza Dumitru sară de sară în genunchi în fața icoanei și blestema de ți se făcea părul măciucă. **Şi Veta** săracă :

— De ce-o blestemi, mă, păcătosule ? Ce-ai cu ea, mă, ce ți-a făcut ? Că de muncit ți-a muncit, de răbdat ți-a răbdat pînă n-a mai putut, n-a cerut ea nici o picăturiță din toată munculița ei ; ce vrei de la ea, mă ?

Da Dumitru scuipa-n palma stîngă și-l lovea cu latul pălmii drepte de sărea scuiapatul în toate părțile și blestema cît îl ținea gura :

— Prrraful și pulberea să s-aleagă de Măria mea, prrrraful și pulberea. Să dea Dumnezău să n-apuce anul...

Şi nu l-a apucat. A murit din facere la nouă luni, după ce plecase d-acasă. O săptămînă-ncheiată s-a chinuit de i se scursese tot sîngele din vine. O rugă pă Veta :

— Du-te, fă, mamă și adu-l pă tata să mă ierte că nu poate sufletul să-mi iese fără iertarea lui.

La cîteva clipe după ce-o iertase era dusă.

Moartea Măriei o-mpuținase pe Veta și nici Dumitru nu mai arăta ca înainte. Parcă îmbătrînise

peste noapte, albise, și era aşa de-ntunecat că Norici îi era și frică să s-apropie de el.

Copilul, de, copil, se mai juca, mai cînta cîteodată, și numai ce se pomenea cu vr-unul din ei : „Tacă-ți fleanca“, sau „Stai dracului la un loc“, sau „Vezi să nu le iei pă cocoașă“. Trebuia să stea ca un sfînt.

Numai de pomeni, de turtițe, căpețele și parastase vorbea Veta și nu trecea zi să nu meargă la cimitir. Îmbrăcăse fetele Cimpoacii din cap pînă-n picioare, ba le dăduse și pat cu cergă și căpătii, masă, scaun, tot ce-i trebuia unui om să se hrănească, pînă și ciocan de rachiu. O lua pă Norica lîngă ea și-i arăta : „Uite asta și asta și asta, să ții minte cînd oi muri că pă tine-o să cază beleaua“. Se uita Norica, ce să-nțeleagă ca...

La patruzăci de zile :

— Vino să-nveți, fă, că n-o să știi ce să-mi faci !

Vine Norica :

— Vezi hîrca asta de dovleac ?

— Îhî.

— Nuie luțele astea de alun le vezi ?

— Îhî.

— Uite cum să face. Cînd împlinește mortul patruzăci de zile vin muierile : acu tămîiatul, acu turtele, ș-acu apa, cu cîte-o nuie luță fiecare, aşa ca astea. Pă fiecare nuia sănt cîte patruzăci de crestături, le vezi ? atîtea semne cîte turte, atîtea semne cîte tămîieri, atîtea semne cîte căldări cu apă. Cu toate astea mergi la slobozanie. Le cetește popa, le fărîmă pă fiecare în cîte patruzăci de bucăți și le pune în hîrcă. Întălesăși ? Ține minte ! Deasupra se pune un moșor c-o lumînare aprinsă în el, o turtiță pă care să aprinde lumînarea care-a ars pă pieptul mortului și colivă în care s-aprinde iar o lumînare. După slobozania fîntînii, a punții ș-a crucilor — că să

face cinci cruci, una la fintină, una la punte, două la drum și una la capul mortului — tămîie popa hîrca, zice ceva din gură și vejnice pomenire, o ia și-o duce la o apă curgătoare și-i dă drumul. Înțălesăși, fă ?

— !!!

— Înțălesăși pă dracu !

Norica rămăsese cu ochii pironiți la nuieluțe.

Așa, cam la v-un an de la moartea Mării, se trezesc cu Ion la poartă :

„Măi mamă, măi tată !“

Îi deschid ei, îl cheamă-n casă :

— Venii și eu pe la dumneavoastră să-mi mai treacă dorul de Măria, nu vă supărați...

— Nu ne supărăm, mă, Ioane. Trebuia să mai vii pe la noi.

— N-am îndrăznit, mamă, știu că n-a fost pe placul dumneavoastră.

— Ce-a fost a trecut, mă, Ioane, spuse Dumitru. Hai să mănânci cu noi, ăi fi flămînd.

Scoate Veta niște rachiu, bea fiecare cât-un ciocan. Pune Veta masa. Ion tot pă gînduri, nu s-atinge neam de mîncare.

— Mânîncă, mă, Ioane !

Veta plînge. Și pă Dumitru-l trec lacrimile.

— Măi mamă, mă, măi tată, mă, nu poci s-o uit pă Măria. Orice fac, fac numai cu gîndul la ea. Mi-apare-n tot, pînă și-n brazdele pe care le întorc cu tîrnăcopul. Casa e plină numai de ea, bătătura și grădina la fel, vine spre mine de oriunde și dau s-o prinț și dau numai de aer. Nu mai poci fără ea, nu mai poci... Șoptește cuvintele de parc-ar îngîna un cîntec de leagăn... Am fost la biserică, m-am spovedit, m-am împărtășit... Am o rugăminte la dum-

neata, mamă, și la dumneata, tată, dacă nu te superi...

— Nu mă supăr mă, Ioane, de ce să mă supăr ?

— Uite, am ceva bani strînși ; îi pușesem deoparte cu Măria să ne luăm o vițelușe de lapte la copil. Țineți-i dumneavoastră cu rugămintea că dacă mi se întîmplă ceva să mă-ngropați lîngă ea, să nu mă ducă cine știe unde...

— Ce vorbă e asta mă, Ioane ? Cruce de bărbat ești tu, sănătos, tânăr, cum să ți se-ntîmple ceva ? !

— E, zisăi și eu acolo o vorbă, nu vă supărați... A doua zi l-au găsit spînzurat.

Să topise zăpada și era un nămol cleios de să tragi cu tancul să te desprinzi. Învățătorul slăbise rău în ultima vreme că-l sufla vîntul, nu alta, iar Norica să făcusă trupină, ce s-o mai cari în cîrcă... Mergeau amîndoi pă sușa cîte-o jumătate de zî ca să ajungă la școală. Ea cu ghete, îi cumpărase tac-su ghete, i se rupeau șireturile una-două și-i rămînea gheata-n nămol. Învățătorul cu cizme, îi ieșeau șătuia picioarele din ele de rămînea desculț și rîdeau amîndoi să moară.

Scuipa sănge învățătorul și tușa de nu să mai oprea. Într-o zî o-ntreabă el pă Norica :

— Vrei să mergi la școală mai departe să devii cineva ?

— Cum e aia să devii cineva ?

— Adică să fii învățătoare, aşa ca mine, sau doctoriță, să lecuiesti oamenii să nu mai fie bolnavi, sau altceva, să scapi de nămol, de sapă...

— Aș putea să vă lecuiesc pe dumneavoastră ?

— Desigur, pe mine și pe alții ca mine...

— Atunci vreau să mă fac doctoriță !

Învățatorul își înghite lacrimile :

- Știi că peste-o lună termini patru clase ? !
- Îhî.
- Se zice da, nu îhî.
- Da.
- Trebuie să-i convingem pe-ai tăi să te lase la școală.

Cînd află Veta ce vrea învățatorul :

— N-o las să plece d-acasă, Domnule învățator, pentru nimic în lume nu rămîi eu singură cu nebunu. Că pă Ioana n-o văz cu lunile, o doare-n cot de mine, și-a luat partea ei de pămînt, de lucruri, și-acum ce-i pasă ? ! Eu nu zîc că n-o avea și ea greutăți că de, e copiii aia mici, pămîntu cere muncit, bărbatu are pretențîie să fie mîncat, spălat, dar ar putea să dea și ea mai des pă la mine. „Fă mamă ce faci, te doare ceva, nu te doare, mai trăiești, nu mai trăiești“, că eu m-am chinuit cu ea ș-am crescut-o pînă s-a făcut mare. Da ea și cînd vine, vine numai după căpătat : „Dă-mi și mie aia, dă-mi și mie aia, dă-mi și mie aia...“. Îi dau, sigur că-i dau, că e copilu meu, dar n-a venit ea niciodată-niciodată cu nici o picăturiță de nimic să-mi spuie și mie „Fă, mamă, ți-adusăi asta“. Sau să mă-ntrebe și pă mine : „Cum îți mai merge, fă, mamă ? !“ Nu-ți mai spui că Ilie m-a dat în brînci din casa lor și m-a făcut să mă jur că nu le mai calc pragul cît oi trăi... Si dacă p-asta mică o dau la școală eu cu cine mai rămîi ? Că nebunu ăsta e-n stare să mă toace cu săcurea, sau mor aici, mă măñincă viermii și nu știe nici dracu de mine. Pătăsc ce-a pătît aia lu Pițîgoi, cînd au găsit-o moartă, cu urechile și cu nasu mîncate de pisici...

Nici cu Dumitru n-o scoate învățatorul la capăt :

— Cui să-i las toate astea cîte săint aici, că dor n-o s-aduc p-altu străin să-l fac stăpin în bătătura mea ? Tot ce am, toată agoniseala ei o să-i rămiie, că ea o să ne-ngrăope și-o să ne tămîieze și pă mine și pă muiere. Că mult n-om mai duce-o nici noi, iaca, cîțiva ani acolo cît s-o vedem și pă ea măritată și la casa ei...

N-avea cu cin' să-nțălege.

Împoțonată de mumă-sa ca pentru serbare, cu cămășuță cu şebace, cu zăvelcuțe, Norica să-nvîrtea fudulă de colo pînă colo și învățătorul neam, să vie cum îi promisese. Îi venea să plîngă, nu alta. Cînd, aşa, pe la prînzu-ăl mare, numai ce se trezăște cu a poștariului, la care sta învățătoru-n gazdă :

— Băi, Veta, băi, Norică !“

Ies ele :

— Norică, fuga că moare-nvățătorul !

— Cum trăi-te-ar Dumnezău, cum să moară ? strigă Veta.

— Moare, fă, moare, dați fuga că vrea s-o vază pă Norica. Îl duce-al meu cu brișca la spital, dar nu crez că mai apucă !...

Fug ele, Norica-nainte de-i sfîrîiau călcîiele : „Dă Doamne să nu moară-nvățătoru meu ! Dă Doamne să nu moară-nvățătoru meu ! Dă Doamne să nu moară-nvățătoru meu... !“

În bătătură lume. Învățătorul în brișcă, așezat c-o cergă peste picioare. Cînd o vede pă Norica fugind, îl podidesc lacrimile. Ea i se zvîrle-n brațe :

— Să nu mori, învățătoru meu, să nu mori...

El o strînge la piept, și înghită plînsul :

— Nu plînge Norica, nu plînge ! Plec la spital să mă fac bine, nu plînge... Se-neacă, tușește.

— Aşa să faci, învătaitoru meu, să nu mori !

Se lipeste tare de el și suspinele-i zguduie trupul.
Învătaitorul și-apropie obrazul de-al ei și-o leagănă :

— Copil drag, copil drag ; copil drag, copil drag...

Cerul se luminase a ploaie și fulgere sălbaticice mușcau văzduhul făcîndu-l să bubuie, să se despice, să tune. „Copil drag, copil drag ; copil drag, copil drag”... Învătaitorul tresare și-si desface mîinile din jurul Noricî :

— Vreau să-ți dau ceva înainte de-a pleca... Scoate cu greu de sub cergă o păpușă cît un copil de mare. O mîngîie pe cap, o mîngîie și pe Norica. Vrea să spună ceva, dar tușește-așa de tare că-i dă sîngele pe la chiotorile gurii. Poștariul se azvîrle-n capră :

— Să plecăm, Domnule Învătaitor, cît mai e vreme !

— Ho, mă, ce te grăbești aşa, că m-oi tot duce... Îi pune Noricî păpușa în brațe : O cheamă Lia, să ai grija de ea. O sărută pe frunte, o mai îmbrățișază o dată : Să mă ţii minte, Norica, auzi ? Să mă ţii minte !

Poștariul dă bice cailor. Norica-și ţine strîns păpușa la piept și-aleargă nebună după brișcă strigind :

— Să te-ntorci, învătaitoru meu, să nu mori... Să nu mori, învătaitoru meu...

De-atunci nu l-a mai văzut.

Vine Ioana-ntr-o zî cu ochii negrii la măsa :

— Are dreptate Ilie-al meu, mamă, că nu v-a cerut marea cu sarea. Locul ăla din Robița tot vă vine vouă peste mînă, ce dacă ni-l dați nouă să punem casa pă el, că știi bine-n ce bujdulă trăim... Ăla era pentru Măria, ce dacă ni-l dați nouă ? !

— Păi, dar...

— Nici un păi dar, mamă. Cît trăia Măria era dreptul ei, acum trebuie să-mi mai dați și mie ceva, că n-o să strîngeți totu pentru Norica, că din cauza ei mi-ați tăiat mie din zestre.

— Ce-ai, fă, cu Norica, n-ai loc de ea ?

— N-am loc, mamă, n-am loc. Că trebuie s-o faci mai demult, să știe omu cu ce zestre mă ia, nu cînd fac eu nunta hop și dumneata cu burta la gură să mai fie unu la-mpărțală. Că pă lîngă rușinea dracului să mai am și capu spart întotdeauna...

— Ce, fă, bată-te Dumnezău să te bată, din cauza Noricî ai tu capu spart ?

— Din cauza ei mamă, c-ai făcut-o cînd nu trebuia. Cînd m-a cerut Ilie-al meu, i-ați promis și măgura din dealul Teiului și locul din Robița. Acum să mi le dați, că sîntem tot două la împărțală.

— Nu ți-e, fă, frică de Dumnezău, să te bucuri de moartea Mării ?

— Norica trebuie să moară, mamă, nu Măria, că Norica mi-a stricat mie socotelile. Dar dac-a fost să fie-așa e bine-oricum, că eu partea mea de pămînt tot mi-o iau, chiar dac-ar fi s-ajung pînă-n pînzele albe.

A scos-o Veta cu vătraiul din casă.

Vine Ioana cu Ilie cu tot să rezolve problema pămîntului cu Dumitru și, nici una-nici două, să iau la ceartă. Norica sta și ea și să uita și numai ce să repede Ioana-n părul ei ș-o dă cu capul de zid.

— Ce-ai, fă, dodiță, ce-ți făcui ?

— Numai pentru tine, fă, numai pentru tine, fi-ți-ar moartea ta a dracului, n-am eu liniște-n casă cu omu. Să te strîng eu de gît, dacă n-ai fost în stare să mori cît erai mică !

— Ce-ți făcu, fă, fata de dai în ea, tu-ți biserică mătii de nerușinată ? !

Și mi și să răpede Dumitru-n ea de-o dă peste cap. Ilie, ca s-o scoață de-acolo, dă-n Dumitru, Veta peste Ilie, și numai ce-ncep să-și care la pumni de-a valma și să chirăie cu toții de mamă Doamne, că Norica speriată pă prispață cît o țineea gura :

— Sai lume că să omoară ! Săriți oameni buni și despărțit-ii că să omoară-n casă !...

Noroc cu Ioana c-a scăpat și-a luat-o la goană peste pîrleaz, c-altfel n-ar fi rămas nici unu-ntreg.

— Mamă, daț-ii pămîntu și să scăpăm odată de belea, că mi-e rușine să tot vuiască lumea că din cauza mea o omoară nea Ilie-n bătaie.

— Începuși să ai și tu păreri, ai ? Tu-ți anafura mă-tii, începuși să ne dai și tu sfaturi !

— Ba are dreptate fata, Dumitru, pă Ioana a-nrăit-o ăla că pisază la ea ca la făsui, pisa-l-ar Dumnezău să-l piseze, că i-a mîncat zilele, nu vezi c-a ajuns de să clatină pă picioare ? !

— Da asta mică ce i-a făcut, fă, de să ia de ea ș-o blestemă pă toate cărările ? ! Și ce dac-am făcut-o, trebuia să-i cerem ei voie ?

— Ba daț-ii pămîntul, tată, că eu nu v-am cerut nici să mă faceți, nici să-mi dați pămînt. Și nu vă cer nimic. Nu vreau decât să pocăsă merg cu fruntea senină oriunde m-oi duce...

— Ho, nu mai bîzii că i l-om da, da să n-o mai prinț p-aici că-i rup picioarele.

Mică de ani, da juca-n horă de-i sfîrâiau călcîiele, și gureșă, că toți băieții să țîneau după ea. Să mirau muierile : „Ptiu, să n-o deochi fir-ar-a dracului, te mânîncă de inimă, nu alta !“



Să făcusă mai frumoasă ca Măria. O căutătură rîzindă la ea și niște sprîncene... de parcă erau făcute din cărbune.

Venea sara acasă cu capul cît banița. Învățase Veta obiceiul, nu să culca pînă nu-i stimpăra cărbuni.

Avea o prietenă, una Lița lui Prală, cu asta făcea ea cele mai multe nebunii.

Intr-o sară, era furcărie la Norica, făcuseră focu-n drum, beau rachiu și mîncau porumb copt. Fetele, cu caierele după ele, torceau și dăpăneau povești. Vin și băieții, zice unul ceva din fluier și gata jocul. Da Lița, după ce șosotește o ropotă cu Norica :

— Mă, fire-ați voi ai dracului, ce dați voi, mă, să joc în horă cu pielea goală, cum m-a făcut mama ? !

Rîd ei :

— Vezi de treabă, Liță, că nu ești în stare ! Da, unu, Radu Borțî, era și cam bîlbuit :

— Eu, eu, aduduc o vavadră de rachiu.

— Și eu fug în luncă și viu cu-n sac de porumb, să-i coacem, sare și-un altu-al lui Trancă.

— Facem, mă, rămășag, dai vadra ?

— O dadau. Să mă babată Dumnezău dacă n-o dadau !

Numai ce sare Lița pă prispă, să dăscinge de zăvelci, își dă poalele peste cap și hop ! în horă.

— Te-ai dat dracu, Radule ! Acum joacă-mă !

Rîdea lumea de să ținea cu mîinile de burtă.

A trebuit s-aducă rachiul.

Năcazul era că o cam pizmuiau fetele pă Norica. „Parcă are miere pă ea, fir-ar-a dracu, toți băieții ii trag nădejde.“ Și care mai de care să-i punie piedici să nu intre-n vorbă cu al ei.

Găsa Veta fel de fel de moșmoane prin bătătură ; şomoioage de păr unse cu păcură, păpuși din cîrpe cu

acu-nfipt în piept, ațe-nnodate. Le strîngea și le ducea-n spatele cășii de le-ngropă, apoi aprindea tîrno-sală și tămîia toată casa.

— Îți fac dă urît, fă, vezi să nu dea ale boale peste tine, mai dă-ți și tu cu aiazmă din cînd în cînd, că lumea-i a dracului și te trezești pocită cînd nici nu gîndești.

Cînd apărea luna nouă, o-nvățasă Veta să iasă afară și să-și descînte. Și numai ce-o vedea pă Norica, în bătătură, zîcînd către lună :

Lună nouă, lună nouă
Taie pîinea-n două
Tîie jumătate
Mie sănătate.
Lună nouă, lună nouă
Sănătoasă mă găsiși
Sănătoasă să mă lași.

Codin al lui Mărin Ciolacu a fost primu care s-a dus împetînt la Norica :

— N-o dau măi, Codine, ești nebun ? N-are decît treișpe ani.

Vine un altu a lui Jieu :

— Păi tu n-ai nici armata făcută, mă, ce dracu vă faceți voi ? !

Și rînd pe rînd plecau toți cu coada-ntre picioare. Norica, de, făcea și ea ce zîceau ăi bătrîni să facă.

Odată, numai ce vine un pictor de biserici, făcu-seră o biserică mai la deal și trebuia pictată, și-ăsta numai ce să-ndrăgostește de Norica. Îi plăcea și ei că era altfel decît băieții din sat. Nu tu opincă, haine de oraș, vorbea frumos. Da tac-su de colo către băiat :

— Păi om serios ești dumneata ? Vii la noi și-n loc să te ții de treabă sucești capul fetelor. Sau crezi c-aici e sat fără cîini ? !

Și mai-mai că l-a dat pă ușă afară. S-a smiorcăit ea, Norica, nițel, da ce era să facă ? ! Decît s-o blestemem tac-su...

Se liberase unu, Niculaie-a lu Turcu, de armată ; să potrivea ăsta cu Norica de parcă erau făcuți unu pentru altu. Să ținea ca rîia după ea. Nu scăpa neam de el. Ei îi plăcea, era frumos dat dracului și de harnic nu l-ar fi-ntrecut nimeni, da nu prea avea avere și tac-su de-asta n-o lăsa cu el.

— Să nu te mai prinz la poartă cu el că-ți rup picioarele !

— Da dacă mă cheamă eu ce să fac, cum să-i spui să plece ? !

Puneau Herșestii, asta le era porecla, oameni cu zîua cu-mprumut și chema Norica fete, băieți ; pă Niculaie nu-l chema că n-o lăsa tac-su. Da, ăsta, Niculaie, numai ce-apărea în capu locului cu sapa în spate :

— Hei, nu mai aveți nevoie d-un ajutor ?

Și Norica rîdea și-i arăta rîndul. Dumitru ce să mai zîcă, înghița...

Dădea fuga, fuga, pînă ajungea lîngă Norica și-o luau cu rîndurile înainte că nici dracul nu-i ajungea și pînă a veni ăilalți s-așezau în pisc și cîntau. Cînta Niculaie din fluier de răsună satul și Norica-l susținea și ea din gură.

Pe la prinz aşa, cînd se ridica soarele deasupra capului Norica fugea acasă s-aducă banița cu mîncare că Veta îmbătrînise, n-o mai putea duce ; Niculaie, nu, că merge să schimbe apa să fie apă proaspătă la masă și lua ulciorul din capul locului și fugi după No-

rica. Cînd îi vedea Veta p-amîndoi îi venea să plîngă, aşa de frumos le stătea. Mergea țoporă în urma lor, Norica cu banița-n cap, Niculaie cu ulciorul cu apă lîngă ea. Ți-era mai mare dragul să te uiți...

Duminica, după slujbă, Dumitru pleca la covercă să prinză mierle, Norica pă Văcăreața cu vitele să le pască. La punte o aștepta Niculaie rîzînd :

— Nu mă duci și pă mine la păscut ?

— Ba te duc, mă, Niculaie, cum să nu te duc !

Și mînau amîndoi vitele. El cu fluierul după el și cîntau amîndoi de nu mai știa lumea ce să zîcă, aşa de frumos cîntau.

După prînz, la horă, tot amîndoi, fărîmău pămîntul sub picioare mai-mai să-i deschiză porțile, nu alta. Și dacă venea vr-unul să-l despartă de Norica, sărea Niculaie ca ars. „Mă, s-o lăsați în pace că fac moarte de om pentru ea“ și n-o dădea nici în ruptul capului. De câte ori nu era să să taie cu cuțîtele pentru ea... Da și Norica, parcă toți ăilalți erau împiedicați, numai cu Niculaie-ar fi jucat.

Într-o zî, pusese Norica melița sub nuc și melița cînepe. Veta nu mai putea c-o-neca rău praful. Și numai ce vine și Niculaie și s-așază p-un bolovan alături.

— Mă, Niculaie, mă, du-te acasă că dăm de dracu cu tata !

— Da stau și eu și mă uit la tine, ce-ți fac ? Stau pă banii cuiva ?

Nu să mișca d-acolo. Mai vorbesc ei, mai rîd, Norica tot cu frică de tac-su :

— Mă, Niculaie, du-te mă, acasă, lasă că mai vorbim noi că n-au intrat zilele-n sac.

El neam să plece. Hop, c-apare și Dumitru :

— Mă, Niculaie, tu nu mai ai casă, nu mai ai măsă.

Du-te, mă, și te plimbă și lasă fata-n pace !

Da el trist :

— E, nea Dumitre, aş lăsa-o eu da nu mă lasă ea pă mine. Mi s-a prins ca o zgaibă de suflet, asta e, nu vezi că nu mai am liniște... Mai bine mi-ai da-o mie și-am termina odată tărășenia, că de mine tot nu scapi-aşa ușor.

Dumitru să făcea că să joacă c-o frunză de nuc :

— Uite ce-i, mă, Niculaie, una și cu una fac două și cu două fac mai multe, asta să știi tu de la mine. T-am mai spus ș-altădată, eu pă Norica nu ț-o dau, degeaba-i dai tu tîrcoale că n-ai pămînt mă, asta e. Ăi fi tu harnic, ăi fi frumos, ăi fi bun de gură, dacă n-ai pămînt tot degeaba. Că avereia face multe parale, mă, eu am planuri mari cu Norica, n-o mărit după fiște cine.

— Ce, mă, nea Dumitre, eu sănătate cine ? Păi ț-o fur, mă, fac moarte de om pentru ea și altuia tot nu i-o las, că ș-aşa, fără Norica, n-am la ce trăi...

— Eu îți spun cu frumosul Niculaie, las-o-n pace, c-altfel dai de dracu, să știi, să n-apuc să pui mîna pă topor...

Fata să făcea că n-aude, melița mai deparțe.

Sara, s-așază ea, Norica, la masă. Veta taie mămăliga cu ața și pune fieritura-n strachină. Ce să poată-n ghiță ? ! Îi sta dumicatu-n gît și-n ochi ii jucau lacrimile mai-mai s-o pornească la vale. Dacă vede ea și vede, să ridică și iasă pă prispă. Da Dumitru :

— Ce-ai, fă, de nu măñinci, sau ți s-a făcut de scărpinate ?

— Nu mi-e foame.

— Treci, fă, la masă și mănîncă, că-ți lipesc una-acuma de vezi stele verzi !

— Spusăi că nu mi-e foame și nu mănînc, ce-ai cu mine ? !

Plîngea de-a binelea. Și Veta de-acolo să-mpace lucrurile :

— Las-o mă, Dumitre-n pace, nu i-o fi foame fetii !

— Ce s-o las, fă, ce s-o las ! Nu vezi că face nazuri, fi-iar Niculaie-al dracu că de el plînge-acuma. Stai să-i dau eu cîteva să aibă de ce plînge-ncai.

Și dă să iasă la ea, da numai ce se îndreaptă Norica și i se protăpește în față :

— Haide, tată, dă, bate-mă, hai, lovește-mă, joacă-mă-n picioare ca pă Măria, scîlcește-mă dacă vrei, că n-o să zic nici pîs !

Ăsta stătea ca paralizat.

— Dăăă, dar dă odată, nu sta cu mîinile-atîrnate ca un mătăuz ! Sau ți-e frică ? !... Vrei să știi de ce plîng... De Niculaie plîng, tată, de Niculaie... Degeaba-l gonești, degeaba-i spui să nu mai vie, că eu mă mărit cu el chiar de-ar fi să mă blestemi cu cerul și cu pămîntul... Orice-ai spune dumneata, cu el mă mărit tată, că mi-e drag, cu Niculaie mă mărit, cu Niculaie...

Hohotea toată.

Era sărbătoare, nu să lucra la cîmp. Norica pădinvale de casă ușuaia curcile din porumb că săreau ale dracului pă covrag și ciuguleau mătăsurile. Și numai ce să trezește-n capul locului c-o măgăoacie de om, încruntat și slab și deșirat că-i numărai oasele și cu pumnalu-nfipt la brîu. Îi ia ea sama „Cine dracu o fi ? !“, nu-l cunoaște și dă să plece. Da el, străinul :

— Bine te-am găsit, Norică !
— Bine-ai venit ! Da cine ești dumneata de mă cunoști ?
— Ia uită-te tu bine la mine și adu-ți aminte.
Să mai uită ea o dată :
— N-ai fi cumva nenea Pavel al lui Vijulie, ăla care dai cu toporul după noi pă Văcăreața cînd uitam de vite și-ți mîncau porumbul ? !
— Ba chiar el.
— Îhî, ți-ai schimbat toporu-n pumnal, de-asta nu te mai cunoșteam ! Aoleu, ce frică ne era de dumneata ! Numai ce-apăreai în spicul coastei și ne și sfîrâiau călciiile care-n-cotro ! Tot așa rău ai rămas ?
— Știi și eu ? ! Da repede-ai mai crescut, mă, Norică !
— Am crescut c-așa-i omul, crește-crește pînă dă-ndărăt. Da pe la noi cu ce treabă ?
— Așa, mă plimbam și eu... Da, frumoasă recoltă ! Nu vă mai trebuie boabe cel puțin cinci ani d-aci 'nainte !
— A avut loavă și l-a prășit și la copăit, da a fost și-un an bun că peste tot i-așa.
— Și țăfact-tu ce face ?
— Bine. A mai îmbătrînit și el. Acum e la covercă, toată zîua chinuiește ăle mierle. Cu bine, nene Pavale ! Mă duc acasă că nu știe mama unde sînt, și s-o da de ceasul morții să mă găsască.
— Cu bine, Norică !

N-ajunge bine-n drum că Niculaie să și-nvîrtea p-acolo. N-o slăbea neam.

— Cine fu ăla ?
— Pavel al lui Vijulie, dă-l dracu !
— Păi ce, a venit acasă ?

— De unde vrei să știu eu, de-asta mi-arde mie-acuma ?

— Și ce să holba aşa la tine, ce vrea ?

— Nimic, cică să plimba...

— Să plimba pă dracu ! Am presimțiri rele Norico, hai să fugim, să lăsăm dracului și pămînt și casă și pă tac-tu și să ne ducem unde-om vedea cu ochii...

— Eu nu fug, Niculaie, că Măria aşa a fugit și s-a ales praful. Eu o să ies pă poartă ca toată lumea, zîua-n aniaza mare, cu voia lor, numai că voia lor trebuie să fie și voia mea c-altfel le-ncurc și eu socotelile !

— Hai să fugim, Norico, c-ăștia nu ne lasă p-amîndoi, să vezi tu...

— Bagă-ți mințile-n cap, Niculaie, că eu nu fug. Pă mine trebuie să mă mărite cu tine, le-am spus-o și-o să le-o spui pînă n-or avea încotro, că eu cu altu tot nu mă mărit. N-au decît să piseze la mine pînă-or osteni, că și dacă mă omoară — pagubă-n ciuperci !

Să-nsărase bine. Veta cu tuciu-n pirostrii să mes-tece mămăliga și numai ce-aude cîinele că se dă la om. Iasă ea, cînd colo, Dumitru cu Pavel pă poartă.

— Bună sara, dodă Vetă !

— Bună sara ! Îi ia ea sama : Ptiu, bată-te norocul să te bată, Pavale, să nu te mai cunosc, mă, aşa de mult te-ai schimbat ! Da pă unde-ai umblat atîta ?

— Prin lume, dodă Vetă, prin lume.

— Da ce te-ai trecut, mă...

Intră ei la sobă, aprinde Veta lamba și-i lasă mu-ierea c-avea treabă. Da Dumitru :

— Scoate, fă, mierlele alea din traistă și frige-le și dă-i ghes cu mămăliga aia că ne e cam foame !
— Ho, stai o țiră, ai răbdare și tu !
— Norica unde e ?
— E dusă la fintină după apă, ce-ai cu ea ?
— Păi, strig-o să vie mai repede să ne scoată și nouă niște băutură !

Vine Norica și, cînd aude că Pavel i-acolo nu știu de ce, o apucă tremuriciu-așa de tare că-i scapă vadra din cap și să face țăndări. Aud ei bufnitura, ies afară :

— Ce făcuși, fă ?
— Pă dracu făcui ! Spărsăi vadra, nu vezi ?
— Ș-acum ce stai și te holbezi la ea ? O spărsăși, o spărsăși, dă-o dracu de vadră, las-o și intră-n casă c-avem treabă cu tine !

Da Veta :

— Asta-i un sămn, fă ! Ia tu sama la ce-ți spui eu, ăsta-i un sămn rău, bată-le-ar Dumnezău dă sămne, că numai sămne rele mi să fac de la o vreme-ncoace !

Beau ei bine, măñincă. Norica înghiță tot cu noduri, abia dacă lua cîte-o firimitură de ceva și sta numai cu ochii-n pămînt. Dumitru, vorbă lungă, îl tot descossa pă Pavel, că ce-are de gînd să facă, cîți bani a strîns, ce-o să facă cu ăi bătrîni, cum o să procedeze cu pămîntul că trebuie dăștălenit, și tot sporovăială din asta că pă fată o apucă dezna-dejdea. Dacă vede ea și vede să ridică și :

— Eu mă duc în hodaie să mă culc că mi-e cam somn, și mormăie un „bună sara“, ii lasă la sobă și pleacă.

Veta strînge masa, răstoarnă firimiturile și cheamă ciinele să le-adune, îi mai aruncă ș-ăstuia un cușumete de mămăligă, dă cu mătura și-i lasă și ea.

În hodaie :

- Cine dracu l-adusă și p-ăsta, mamă ?
- Păi nu știu, fă, venir-amîndoi, știu și eu pă uns-or fi-ntîlnit ?
- Și ce vrea tata de la el de-l ispите-atîta, nu cumva i s-o fi năzărit să mi-l pună mie plocon pă cap ? !

- Păi nu știu, fă, n-auzi ? De un' să știu eu ? !
- Bine, bine, suflă-n lamba aia că vreau s-adorm !

N-a putut da ea geană prin geană toată noaptea și despre ziuă numai ce-i aude pă prispă, tocma-n geomul ei :

- Și dacă n-o să vrea ?
- Tu las-o-n sama mea, că de-asta răspunz eu, țîie-ți spusăi ce-ai de făcut ; să pui dracu mîna p-ăl bătrîn să să lasă de băutura aia, că s-a făcut de rîsul satului, și mumă-ta să să facă muiere de casă că eu nu mă-nsoțăsc cu lepre d-astea ! Cu tine n-am nimic, tu ești băiat serios, cu școala lumii, ai strîns ceva bani, ai și pămînt bun, numai că trebuie muncit, mă, acu de cu toamnă trebuie să ari că știi cum e cu priloagele astea...

- Bine, mă, nea Dumitre...
- Ce nea Dumitre, mă ? Nici un nea Dumitre, ce, eu îmi răcii gura de pomană pîn-acuma ? Că eu îți vorbii ca și-un părinte, mie tată trebuie să-mi spui ! Bate palma-aiçi !

Numai ce s-aprinde Norica-n geam :

— Mă vinzi scump, tată ? Nu-ți spusă că mușc,
nea Pavele ? Mai scade-i din preț, că miine poimiine-o
să turbez și-o să trebuiască să mă porți cu botniță !

Și le trințește geamu-n nas.

A pisat-o Dumitru pîn-a schilodit-o și tot să-ncă-
pățîna să spuie ca el. O izbea cu pumnul peste față
de-o podidea singele și pă gură și pă nas și ea :

— Nu cu pumnul, tată, cu parul izbește-mă, c-așa
nu mă omori ! și să-mbătoșa în față lui de parc-ar fi
avut șapte vieți.

— Ești în călduri, fir-ia dracu de căță, stai că te
potolesc eu acuma, și-i căra pîn-o punea jos.

Să opintea cu picioarele-n ea de țipa Veta de frică
să n-o omoare cît o ținea gura, da ea nu țipa. Cînd
o vedea lată, lua Dumitru căldarea cu apă și-o turna
pestea ea s-o învieze. Da Norica deschidea ochii și-i
zicea trist lui tac-su :

— Tată-tată, de ce te chinui dumneata să mă-n-
viezi, că eu cu nenea Pavel tot nu mă mărit. Mie
Niculaie mi-e drag, pă mine cu el să mă lăsați, dacă
nu mai bine băgați-mă la biserică. De ce să trăiesc
cu urît toată viață, și-așa m-ați făcut cu urît !

S-ar fi înduioșat și pietrele, numai Dumitru ră-
mînea de piatră...

Cînd îl vedea pă Pavel c-apare sara-n poartă și că
tac-su nu mai știe ce să-i facă să-i între în voie,
pă Norica o apuca turbarea de-a binelea :

— Tata-i caută-n coarne, dar o să-l opăresc eu cu
păsat, fi-ar mama lui a dracului, să să sature să mai
vie-altă dată !

Și Niculaie la fel. Cînd vedea că păla-l bagă-n
casă și-l omenesc și că el n-are voie nici de poartă să

s-apropie îi venea să ia săcurea și să-i toace p-amîndoi bucățele.

Într-o sară, numai ce-l pîndește pă Pavel, cînd să treacă puntea spre Herșești, și mi ți-l ia de piept și-l scutură bine și-l înghesuie, că ăsta pînă să să dezmeticească, Niculaie-i și trage cîteva.

— Bă, tu-ți Dumnezău mă-tii, ori o lași în pace ori te bag în pămînt. Te urmăresc fir-i-al dracu pînă-n pînzele albe și de mine tot nu scapi cu zile ! S-o lași în pace-ai înțăles ?

Noroc c-a apărut Dumitru și s-au despărțit, că altfel să omorau acolo, nebunii.

Cum ajung acasă, Dumitru să și repede-n beci după pușcă :

— Îl omor, mă, îl împușc 'tu-i Dumnezău mă-sii, și-l stîrpesc odată după fața pămîntului, că ăsta nu mă lasă să trăiesc liniștit !

— Lasă-mi-l mie, tată, și dacă nu și-o blestema el zîua-n care l-a fătat mă-sa, să nu-mi zîci mie Pavele !

Norica să-nvîrtea p-acolo, cerca să scape afară, să vază ce-i cu Niculaie, și cînd i-aude numai ce sare ca arsă :

— Mai întîi trebuie să mă stîrpiți pă mine, ca să v-atingeți de el, c-altfel ochii vi-i scoț la amîndoi ! Si dumneata, nene Pavele, vezi-ți de casa și de treburile dumitale și lasă-l pă Niculaie-n pace, c-o știi el de ce-ți sare-n cap !

— Ce, fă, ne-ameninți ? M-ameninți tu pă mine ? Pă tac-tu, fă, care te-a făcut și te-a crescut ?

— Dacă m-ai făcut și m-ai crescut, atunci nu-ți bate joc de mine, tată ! Nu-mi pune pă cap pă cine nu-mi place și p-ăl care mi-e drag să-l urmărești cu pușca, că te blestemă Dumnezău !

— Auz-o, mă, i-aуз-o ce zice c-o omor acuma, paștile mă-si de căță ! și sare s-o lovească.

Da Pavel :

— Las-o, nea Dumitre, las-o tată, c-o dau eu pă brazdă, numai să facem nunta aia odată că m-am săturat ! și-l trage binișor spre el.

Se făcuse tîrziu și lamba la ei tot aprinsă, și la sobă, unde era Dumitru cu Pavel, și-n odaie, unde sta Norica cu Veta. Deodată începe cîinele să latre și-apoi să se gudure ca la om cunoscut și numai ce să-aude vocea Lițî : „Norică ! Băi Norică !“

Iasă ea :

— Vino, fă, repede la poartă să-ți spui o vorbă !

— Intră, fă, și tu-n casă !

— Nu, că-i tîrziu, vino tu-ncoace !

Să duce asta :

— Vezi că zisă Niculaie să te duci la anini, vrea neapărat să te vază. Zice că stă acolo toată noaptea numai să pleci fără să te simtă ăl bătrîn, să nu să ia după voi.

— Pățî ceva ?

— Nu, da cică-l plezni bine pă Pavel, ar fi dat el și-n Dumitru, dacă nu i-ar fi fost frică pentru tine. Fugi cu el, Norică, nu fi proastă, dacă fugi cu el n-are ce să-ți mai facă pă urmă. Eu aşa aş face să fiu în locul tău, aş da dracului tot și m-aş duce unde-aş vedea cu ochii, mai ales că Niculaie tîne la tine.

— Bine, Liță, lasă, văz eu ce am de făcut.

Dumitru ieșise pă prispă și trăgea cu urechea, dor-dor o afla ce șoșotesc ele, dar degeaba. Dacă vede și vede strigă de-acolo :

— Care ești la poartă, mă ?

— Eu, nene Dumitre.

— Tu Liță ? Și ce cauți tu la ora asta pe la porțile oamenilor ?

— Mai nimic, nea Dumitru, îi cerui Norici niște riuri să-i cos p-o cămașă.

— Mîine n-aveai timp ? Ia pleacă și las-o-n pace, că știu eu despre ce riuri șoșotiți voi aci. Să nu vă dau eu riuri pă cocoașă să mă țineți minte !

Aștepta Norica cu sufletu la gură să-l vază odată pă Pavel plecat și p-ăl bătrîn că să culcă, da ăstia nimic. Cîntaseră cocoșii de miezul nopții și ei tot mai puneau țara la cale.

Dacă vede ea și vede îi zice mume-sî :

— Mamă, eu plec. Pune un căpătîi în locul meu să crează că dorm și suflă dracu-n lamba aia să nu să bage dă samă.

Veta înmărmurise :

— Ce-ai, fă, muiculiță, ai înnebunit ? Vrei să mă omoare ăla ?

— Mamă, măcar matale trebuie să-mi ții parte. Nu-ți cer mare lucru, decît să te faci adormită și lasă-mă pă mine-n plata Domnului să mă descurc cum oi putea !

— Stai, fă, mamă, cuminte, lasă-l dracului pă Niculaie că ne omoară asta p-amîndouă !

Da Norica și pusese mîna pă clanță. Iasă ea binișor să n-o simță ăi de dincolo, și-o lună... c-o dă ea dracu cu lumina și cu cine-a pus-o pă cer, că prea să vedea totul ca zîua. Și colac peste pupăză să mai ia și ciînele după ea. Azvîrle cu bolovani în el, îl ia cu binișorul, degeaba, îi venea să-l strîngă de gît, nu alta. Nici nu-l văzusă bine pă Niculaie, că tac-su și-ncepusă să strige ciînele : „Na Ursei, na Ursei“. Și-ăsta cum audă cum începe să latre. „Fir-ia drrracu de jigodie, tu o să mă mâninci pă mine !“

Cum îi luaseră urma numai Dumnezău știa, că pă Veta n-o-ntrebaseră nimic, să luaseră cu pușca după Norica și gata.

— Fugi, Niculaie, fugi, că tata s-a jurat că te-mpușcă ! Fugi, nu mai sta !

Ce să mai apuce ăsta să fugă, Dumitru și pusese pușca la ochi.

— Oprește-te, tată, nu trage ! Lăsați-l pă Niculaie-n pace, că mă mărit cu nenea Pavel ! Mă mărit cu nenea Pavel, vă jur, da lăsați-l pă Niculaie-n pace !

Vîlva s-a dus repede și lumea să mira cum de-a putut Pavel să-i intre lui Dumitru aşa ușor pă sub piele de-i dă ăsta fata fără să să tocmească. Toți îl prosteau pentru nechibzuința lui și să-ntrebau ce-a putut să-l orbească-n aşa hal încît nu-și mai dă sama ce face. „Pavel îmi samănă leit, mă, eu să-l fi făcut și nu mi-ar fi sămănat aşa“ și Dumitru să umfla-n pene cînd vorbea cuiva despre viitorul ginere.

Norica sta mai mult în casă, nu-i ardea să vază pă nimeni, dor Lița-i mai trecea pragul din cînd în cînd să-i ducă vorbe de la Niculaie. Ea asculta, asculta, apoi deodată pufnea în plîns și cu greu era-n stare să să liniștească. Însă răspunsul era același, mereu același, ca și cum altul n-ar mai fi știut, ca și cum altă-nlânțuire de vorbe n-ar mai fi fost posibilă. „Spune-i să mă ierte, Liță ! Spune-i să mă ierte !...“.

Cu cîteva zile-nainte de nuntă a mîzgălit p-un petic de hîrtie două cuvinte și-a trimis-o pă Lița spre el...

Multă vreme-a zăcut Niculaie cu peticul acela în mînă. „Uită și iartă !“ „Uită și iartă !“ Toate se-nvîrteau în jurul lui și-i țiuiau tîmpile de strigătu-

acela : „Uită și iartă !“ „Uită și iartă !“... Într-un tîrziu și-a adunat puțerile și-n murmur de cuvinte ne-nțalese, ce păreau aci înințiiori, aci blestemelor aruncate pe capul cuiva, s-a repezit în noapte. Dar cu fiecare pas, din pămînt, din văzduh, același ho-ho hot năvălea și-l strivea de simțea că se-năbușe și-i venea să urle de durere. „Uită și iartă !“ „Uită și iartă !“, și-n deznădejde a-nceput să fugă.

Și s-a pornit nunta cu alai mare, cu trei popi la cununie și cu trei rînduri de lăutari în bătătură. Să strînsese lumulița albă că nu mai avea omul pă unde să s-așeze.

Norica, galbină ca turta de ceară, mergea cu Pavel de mînă fără să scoată o vorbă măcar, nici nu vedea pă unde călca. Nu-i da asta neam drumul, o păza cum păzăști copilul mic să nu dea-n foc, și cînd își făcea nevoia tot de mîn-o ținea. Asta pînă pă sară cînd a venit unu-a-lu Mieunici să-i spuie nu știu ce lui Pavel și nu trebuia s-auză Norica. Atunci a lăsat-o o țîră pă prispă și s-a dus cu ăla.

Atât i-a fost fetii, c-așa mircasă cum era, a scos de nu știu unde o păreche de bete, a alergat după casă la nuc, avea Pavel un nuc cît toate zilele-acolo, le-a legat bine de-o creacă și-a făcut lațul și gata — cu el după gît. Cînd să-și dea drumul — poc jos — s-au rupt betele că erau roase și ea nu și-a dat sama. S-a strîns înfrigurată-n brațe, aşa de neașteptată și de negîndită fusese căzătura. „De ce Doamne, de ce ? De ce nici de moarte n-am parte ?“...

Și cum sta îngrămadită acolo, cu bărbia înfiptă-n piept, lacrimi fierbinți au început să i se-mprăștie-n poală.



Pavel alerga zăbăuc încolo și-ncoace de-l trecuseră toate nădușelile. „A fugit, a fugit cățaua!“ și nu știa încotro să apuce s-o mai caute. Într-un tîrziu, a dat de ea sub nuc, sta ghimotită ca bătută de soartă, cu lămîița pleoștită pă cap și cu lațul de gît...

La lumina felinarului, Norica i-a văzut rînjetul bezmetic și s-a cutremurat. „De m-ar omorî-ncai, de m-ar omorî!“ și s-a făcut mai mică-n buruieni. Da Pavel s-a aplecat numai spre ea, i-a smucit capul pă spate și-a scuipat-o drept peste față „Ptiu, fir-i-a dracu“, apoi i-a tras cîteva șuturi bune ca s-o scoale de-acolo și-a tîrît-o după el în mulțime...

Noaptea începuse să să spargă și cheflii tot mai des făceau glume pă sama lor că întîrzii să-și facă datoria.

Norica tremura vargă și-și făcea de lucru cu ce nimerea, numai să mai tragă de timp pînă cînd Pavel a împins-o cu forța în casă. În cîțiva pumni aruncați la-ntîmplare peste nas, peste gură și-a descărcat năduful, apoi aşa plină de sînge cum era, a făcut-o grămadă în pat. Nici o mîngîiere, nici o vorbă bună...

Ea căzuse-asa-ntr-un fel de toropeală soră cu moarțea, că nici să se miște nu putea și simțea cum că alunecă-ntr-un hău și să duce, să duce pîn-amește și nu-i mai dă de fund. Si-atîta de-ntuneric în jur că nu deslușa nimic nicăieri și-și dorea să ajungă odată chiar dacă s-ar turti de pietroaie și s-ar desface-n mii de bucăți, numai să nu se mai învîrtă atîta. Apoi, ușor-ușor zborul s-a-ncetinit și-a fost învăluită-n liniște, într-o mare de liniște, aşa ca și cum s-ar fi stins și-ar fi scăpat de toate retelele pămîntului. Uneori parc-auzea un cîntec ca un suspin prelung ce s-apropia și se-ndepărta și nu știa de

unde-l cunoaște. „Fata mea, fata mea. Fata mea, fata mea“... șoptea cîntecul. Cînd a deschis ochii a văzut-o pe mă-sa legănînd-o ca p-un copil :

— Fata mea, fata mea. Fata mea, fata mea...

Așa milă a copleșit-o, că Nericăi i s-a pus un nod în gît și cu toată slăbiciunea s-a ridicat biniișor din pat și și-a poruncit oaselor s-o urmeze...

— Va fi bine, mamă, va fi bine...

noiembrie, 1978

Nod de drumuri

Se azvîrlea în lucruri care să-i cuprindă mintea și brațele, încercînd astfel să se desprindă de EI, să-l alunge. Mereu în goană pe poteci neștiute, aflate-apoi atît cît să nu rătăcească, reușea să se țină deoparte, uitînd de mîncare și somn, de-nceput și sfîrșit, bucurîndu-se copilărește pentru fiecare pas ciștigat.

Se ascundea de ea, mințindu-se, crezîndu-se, pînă se trezea strivită de strigătul LOR mut, ascuns sub cenușa tacerii. Otrăvită, uitarea i se risipea la picioare, lăsîndu-i liniștea spălată și tulburată-n ecou ca apa mării-n furtună. Nisipul amintirilor se răscolea asupră-i, făcînd-o la rîndu-i să strige. Fără vrere brațele i se-ndoiau parcă să-l prindă și buzele i se rotunjeau jur-împrejurul numelor lor ca într-o vrajă... |

...pentru că tu, Ștefane, n-ai de unde să știi, dar Alexandra avea ochi fascinanți care te topeau și te

paralizau, un amestec de culori îndrăcite care-ți răscoleau adîncurile pînă la poticnirea picioarelor și-a limbii, împietrindu-ți curajul și spaima, lăsîndu-te gol, doar cu semnu-ntrebării pe față, mare cît smin-teala ochilor ei de copil...

...și pentru că privirile astea și-au sădit puterile-n mine, și pentru că multe alte priviri și-au sădit pu-terile-n mine, mi-e foarte greu, Ștefane, să mai știu cine săint, care săint eu, care mi-e strigătul dintre toate strigătele astea care m-acoperă ;

...pentru că numele nu face altceva decît să îm-brace o formă, dincolo de el trebuie căutat, și din-colon de numele meu e-atîta învălmășeală și nedu-merire, încît nu mă mai pot descurca, sar de la o formă la alta, de la o imagine la alta, fiecare bucătică din mine este legată de cineva sau ceva, și mă-ntreb ce este-al meu cu adevărat din toate cîte le port ;

...pentru că vezi, Ștefane, EU, în cazul de față nu înseamnă numai plînsul ăsta mut, animalic, și rîsul necuviincios de zgomotos care mă caracterizează nu înseamnă numai părul care-mi cade pe umeri și fața asta de copil îmbufnat, ci mai degrabă cred eu că înseamnă tocmai amalgamul ăsta de trăiri și imagini care mi se zbate înapoia pleoapelor, tocmai lucrurile astea care vin din adîncuri și-n virtutea căror ac-tiōnez și mă port dincolo de orice gîndire ;

...pentru că moștenirea-i moștenire, Ștefane, și ori-cît ne-am strădui, nu ne putem rupe de ce-am învă-țat, nu putem să punem deoparte ce-a fost, s-aruncăm și să pornim înainte ;

...pentru că înainte nu este altceva decît un trecut viitor și nu ne putem lepăda de trecut fără să ne lepădăm de noi înșine.

Toate astea le știu bine, Ștefane, dar uneori m-apucă desnădejdea, săint atîtea tipete-n mine și-atî-

tea explozii, încit am senzația dezintegrării, desființării, și-mi vine să țui ca-n copilărie cind mi se părea lumea nedreaptă. Atunci blestem bucuria și patima cu care v-am trăit pe voi toți, făcîndu-vă parte din mine pînă la dizolvare, blestem neputința și neuitarea și dorul meu nebun după toate cîte au fost și n-au să mai fie. Pentru că știu că n-au să mai fie, Ștefane, și-acest „n-au să mai fie“ mă năucește.

Alerg ca să nu rămîn cu gîndul la voi, stau ca să nu vă luați după mine. Dar pămîntul e tot numai ochi, numai tălpi, peste tot aud numai vocile voastre, văd numai urmele voastre, gîlgîitul plînsului și rîsului vostru vine spre mine de oriunde, n-am pe unde să mă streco și n-am putere să v-adun și să v-aduc din nou lîngă mine.

Am crezut că întorcîndu-mă-n sat o să mă pot desprinde de voi, c-o să vă uit, c-o să-mi treacă. Cît de naivă pot fi și astăzi, Ștefane ! Si cîtă deznădejde și spaimă se-ascunde în tot jocul ăsta al meu de-a uitarea.

Întoarcerea în sat n-a făcut decît să-mi amintească încă o dată adevărata față a lucrurilor. Pentru că satul meu nu mai există, satul meu există numai în mine, în imaginea mea, în memoria mea, în amintirea mea, ca și voi de altfel. Pentru că satul ăsta este altul cu totul altul decît cel pe care l-am purtat cu sfîrșenie-n mine timp de douăzeci de ani de cind sînt plecată. Pentru că toate clădirile astea noi, liceu, spital, cămin cultural, nu mă cunosc, și-mi pare rău că nu mă cunosc, și-mi vine să strig în fața fiecareia. „Eu sînt Ioana ! Sînt Ioana ! Sînt Ioana !“, ca să mă afle și să mă învețe, dar ies din ele fetișcane pe tocuri și mă calcă pe nervi și mă întorc la opincile mele. Pentru că eu caut ceea ce n-o să mai

găsesc niciodată. Sîi sănt tristă, Ștefane ! A naibii de tristă. Tristă pînă-n măduva oaselor.

Am venit să-mi cau satul și-l găsesc înstrăinat, uitîndu-se la mine chiorîș de după perdele de nailon și ziduri de piatră vopsite în albastru și roșu. Am venit să-mi cau părintii și-i găsesc dormind sub un morman de buruieni. Am venit să mă cau pe mine și mă găsesc îndepărtată și ruptă.

Sînt tristă. Locuiesc la grădinița de copii nr. 2. Cei de la Sfat mi-au dat aprobarea. Camera pe care mi-am ales-o este infirmeria. Stau ghemuită într-un pătuc de copil. Sînt tristă.

Cîndva pe-acest loc se afla casa noastră. O casă înaltă din bîrne, cu tindă și pridvor, c-o prispă largă, unde se țineau clăcile la tors sau la curățatul porumbului, c-o vatră întinsă și-un cuptor sănătos, în care coceam mălaiul și pîinea. Casă construită de părintii părinților părinților mei și lăsată nouă moștenire în vecii vecilor. De parcă veșnicia ar încăpea într-o casă de om...

S-a prăpădit. Casa s-a prăpădit. În locul ei se află grădinița de copii nr. 2. Mi-am ales infirmeria. Dac-am calculat bine, în locul ăsta trebuie să fi fost camera noastră, cu soba pe stînga, cu masa pe mijloc, cu paturile din blană așezate de-o parte și de alta a pereților laterală... Cum ne-or fi încăput ? Patru dintre noi la stînga cu tata, cinci la dreapta cu mama. Fără comentarii. Îi spuneam „La sobă“ cămerrei noastre. Dincolo, în odaie, locuia bunica singură. Nu ne-ar fi primit la ea în ruptul capului. Scheletică, macheavelică, rea. Așa o am în minte și-acum. Alerga cu cărbuni aprinși după noi. Își culegea păduchii din cap și ni-i arunca-n cameră. Ne așeza broaște pe prag. Dar nici noi nu ne lăsam mai prejos. O pîndeam veșnic. Nici nu trebuie să-nchid ochii ca să-mi

amintesc totul. Iat-o intrînd la noi peste noapte. Mama și tata-s plecați. Bunica și-a despletit părul, e goală pușcă, arată ca dracul, vine să-și aprindă o lumînare din lampă, cică i s-au stins cărbunii în spuză, mai degrabă cred că vine să ne sperie. Calm, fratele cel mare, care are nu mai puțin de șaisprezece ani, rupe o foaie din maculator, o aprinde și-o aruncă între picioarele bunicii. Celălalt răstoarnă degrabă căldarea cu apă peste ea, mustrîndu-l : „Ce, bă, nebune, voiai să-i dai foc ? Dacă n-aveam apă s-o sting...“

Bunica. O clipă nu scăpa privirilor noastre. Voia să-și facă mămăligă și n-avea decît un pumn de mălai, cînd se-nțorcea cu spatele îi umpleam tuciul cu apă ; dacă, dimpotrivă, avea mălai destul, îi turnam în apă cîte-un castron de sare. Își așeza o oală cu legume la foc, luam cîte-un tăciune și izbeam încet cu el oala peste burtă pînă o auzeam fîss... adică începea zama să curgă ; voia să-și pună ouă-n tigaie, era suficient să-și întoarcă privirea că i le și schimbam cu altele clocite, cele proaspete dispărînd în buzunarele noastre. Nu ne spunea la părinți. Cu ei nu vorbea. Alerga direct la Sfat să ceară sprijin „Orităților“.

Bunica. Nu-i puteam înghiți răutatea. Mințea de-ngheteau apele. Ar fi făcut orice să ne sperie. Cînd a murit am plîns-o cu toții. Chiar și mama a plîns-o.

„Mama ! Mama !“

„Da, Alexandra !“

„De ce zici c-ați plîns-o dacă era rea ?“

„Nu știu, Alexandra, poate n-am plîns-o chiar pe bunica.“



„Da, atunci pe cine-ați plîns voi atunci cînd ați plîns ?“

„Nu știu, Alexandra. Am plîns. Poate pe noi n-am plîns, nu mai țin minte.“

„Erai mică ?“

„Mică. Așa, cam ca tine.“

„Și bunica nu te iubea ?“

„Nu, nu mă iubea. Nu iubea pe nici unul din noi.“

„Da' de ce, mama ?“

„Pentru că eram copiii mamei și pe mama dacă ar fi putut ar fi strîns-o de gît.“

„Da' ce-avea cu ea ?“

„Nu știu. Bănuiesc că era geloasă pe tinerețea și frumusețea ei, pe hărnicia și chibzuința de care dădea dovedă în toate. Se bucura nespus cînd îl vedea pe tata c-o bate, punea la cale fel de fel de lucruri c-o frenezie diabolică numai pentru a-i vedea încăierîndu-se. Ne fura lucrurile și mîncarea din casă și le-ascundea, le îngropa, doar ca să-i poată spune tatii cît de risipitoare e mama, cum îinstrâinează ea lucrurile în sat, cum duce casa de rîpă fără să-i pese de noi. „Dacă nu-i dai mai des peste bot, d-aia ! Ia să-i dai mai des peste bot, să vezi mai face aşa ?“

„Și o asculta ?“

„Cine ? Tata ? Cuvîntul bunicii era sfînt pentru el. Îi dădea dreptate întru totul. Ne lua pe fiecare de-o parte, ne bătea, ne amenința cu moartea dacă nu-i spunem cine vine în lipsa lui pe la noi. Uneori, de frică, frații mei îndrugau verzi și uscate... Degeaba se dezvinovățea mama. O snopea, o stîlcea, o juca în picioare pînă o lăsa lată. Și dup-un timp iar dispăreau lucruri și iar o luau de la capăt... Într-o zi, mama, exasperată, i-a ascuns cheile bunicii și i-a deschis podul. Știi ce-a găsit ? Adunate unele peste altele, amestecate, îngrămădite, peste patru sute de

ouă, fasole, lînă, mălai, hăinuțe de-ale noastre, făină, untură, toate stricate, toate mucegăite, toate îndesate acolo, sub podea, ascunse, am fi putut trăi luni de zile fără nici o grijă. Mama ne-a strigat pe toți. „Să-mi fiți martori, ne-a zis, să mă judecați voi dacă greșesc cu ceva“. Apoi l-a chemat pe tata și i-a arătat totul. Niciodată n-a rămas tata aşa încremenit ca atunci. Nu putea să îngăime un cuvînt, se făcuse ca varul la față, tremura. Mama-i vorbea de-acolo de lîngă grămadă de lucruri stricate : „Ce fel de oameni sănăteți voi ? Ce fel de oameni ? Cum să mă-npac cu felul vostru de viață ? De-acum ți-alegi, ori cu mine, ori cu ea ! M-am săturat de toată minciuna asta care colcăie-n casă ! M-am săturat să fiu bătaia voastră de joc ! Ori ne separăm, ori plec ! Îmi iau copiii și plec ! Oi fi eu în stare să cîștig o bucată de mămăligă să le-o dau să mănânce ! Mai rău ca aici n-are să le fie ! Ori ne separăm și punem lacăte peste tot, ori plec ! Acum plec ! Alegeti ! Între timp, a apărut bunica și tata s-a repezit la ea cu pumnii-nclăstați. „Nuuu ! Să nu faci asta ! Nuuu ! E mumă-ta !“ a țipat mama. Și tata a-mpietrit locului, apoi și-a îndreptat pumnii spre unul din căpriorii casei și-a izbit în el pînă i-a pleznit pielea, scrișnea din dinți și izbea. Bunica a fugit repede, s-a ascuns, noi ne temeam să facem vre-o mișcare ca să nu se-ntoarcă furia tatii spre noi, dar tata plîngea. Tîrziu ne-am dat seama că tata plîngea. Era prima oară cînd îl vedeam pe tata plîngînd, prima oară cînd mi s-a făcut milă de tata...“

Da, tată. Atunci am simțit nevoia să vin să te mîngîi. Și n-am putut. Mi-a întepenit trupul. De fiecare dată mi-a întepenit trupul cînd am vrut să m-apropii de dumneata. Întotdeauna mi-a fost frică.

Mi se-ntîmplă și astăzi să tremur cînd mă-ntorc în trecut. De ce tremur, tată ? De ce mi se face frică pînă și de amintirea dumitale ?

Am încercat să-ți fiu aproape și n-am reușit. Am încercat să te-nțeleg și n-am reușit. Îți semăn, tată. Cine te-a cunoscut vede de la o poștă cît îți sănt de copil. Și nu numai infâțișarea mă dă de gol, ci și gesturile. Am felul dumitale de-a strînge pumnii și de-a încleșta fălcile. Am furii și porniri pe care mi le-nfrînez greu. Noroc cu blîndețea și-nțelegerea pe care-o am de la mama sau de la alte mame trecute prin mine. Sînt o copie îmbunătățită, tată. Am primit multe, fiecare dintre cei ce-ați fost ați sădit în mine cîte ceva, am mai învățat și eu între timp, „m-am perfecționat“. Ar merita să mă vezi, funcționez mecanic, ca o mașinărie teleghidată. Numai că firele din care sănt țesută sănt subțiri, tată, cedează cînd sănt încordate la maximum, simt că mă destram uneori, că mă pierd și numai DE-CE-urile mele dure și întortocheate mă mai țin trează. Pentru că semnu-ntrebării planează deasupra destinului meu, te-ai întrebat vreodată ce s-ascunde în dosul frunților noastre ? Ne spărgeai capetele și începeai să fluieri. Ce voia să-nsemne fluieratul acela ? Un fel de a-ți cere iertare ? Un fel de-a te spăla pe mîini ca Pilat din Pont ? Sau fluierai a pagubă ? A ce fluierai ?

Te urmăream. Îmi doream să mă ții pe genunchi. Ce copil nu-și dorește să stea o clipă pe genunchii tatălui său ? Eram mică. Mi-ntrase-n cap că, dac-o să mă ții pe genunchi mie o să-mi dispară frica și-o să-ți pot vorbi deschis despre toate aşa cum le-nțelegeam eu. Și nu ți-am vorbit. Pentru că-n toată copilăria mea nu ți-ai găsit o clipă de răgaz pentru asta. Știi ce-mi doream cel mai mult și mai mult ? Să pot

ride. Aşa, în hohote. Să sparg în rîs toţi pumnii şi toate înjurăturile care se prăvăleau peste noi. Să rîd săltat, cu zgomot, ca o roată care se rostogoleşte la vale. Să mi se-moaie picioarele de-atîta rîs. Să leşin. Nici asta nu s-a putut. Zadarnic făceam exerciţii în oglinda bălţii sau deasupra căldării cu apă. Oricît mi-aş fi întins buzele cu mîna, totul suna a strîmbatură, a plîns. Una din puţinele manifestări vădită-ale mele era cîntecu-acela. Ti-aminteşti ? De câte ori se întimpla să neîndreptăţi pe vreunul din noi, ieşam pe coastă şi începeam să cînt. Nu era un cîntec ştiut, muzica se năştea atunci, cuvintele de asemenea, poate nici nu era cîntec, era ceva ce n-aş mai fi fost în stare să mai reproduc, un amalgam de stări adunate în nişte tipuituri şi chiuituri pe care le strigam plîngînd pînă mă durea gura. În orice caz, oboseam, mă linişteam, mă întorceam acasă tăcută. Numai furtuna mă mai putea linişti astfel. Îmi plăceau ploile repezi, cu spumă, îmi plăcea să mă biciuie ploaia, să mă alinte, să mă imbrăţişeze, să simt vîntul cum mă clatină dintr-o parte într-alta, să-l înfrunt. Îmi despleteam părul, îl lăsam să mi se lipească de umeri, alergam cu faţa în sus şi cu gura deschisă ca să-mi plouă în gură. Cerul se despica de tunete şi fulgere, iar eu nu mă mai săturam, mă lăsam sfichiuită, abandonată. În asemenea momente aveam credinţă că sănătatea în stare să înfrunt pe oricine, mă simţeam puternică, frumoasă, invincibilă. Tipuiturile şi dezmaştul meu în furtună vă făceau să credeţi că-ntr-o zi o să ajung la nebuni. N-am ajuns. Deşi motive s-ar mai fi găsit...

„Mama !“

„Da, Alexandra !“

„Da cui îi cîntai tu ? Cui îi tipuiai ?“

„Vîntului, Alexandra ! Dealurilor și livezilor și pădurii, pămîntului de sub mine, lor le cîntam, lor le tipuiam, era ca și cum toate ar fi fost numai ochi și urechi și m-ar fi văzut și m-ar fi ascultat și m-ar fi înțeles. Am avut noroc, Alexandra, datorită lor nu m-am simțit niciodată singură, mă-ndemnau să mă joc, să cînt, să le povestesc...“

„Da tu nu te jucai cu frații tăi, că erați mulți ? !“

„Eram, dar n-aveam jocuri comune, nu eram prieteni, nici dușmani nu eram, ne-ngăduiam unii pe alții, atât. Cît era tata acasă nu ne prea jucam, n-aveam voie, dar s-a-ntîmplat ca tata să plece pentru o vreme și-atunci lucrurile s-au mai schimbat. Frații își făcuseră un clan al lor, al băieților, eu eram fată, eram dată de-o parte, n-aveam ce căuta între ei. Nu-mi părea rău. Mama mă-nvăța să țes, să cos, să torc... Eu eram mică. Jinduiam după cosoarele lor. Doream să-mi cioplesc o sfîrlează, dorcam să-mi înalț un zmeu mai ales. La treabă tot eram puși chiar dacă nu era tata. Mama nu se putea descurca singură. Cînd aveam timp îmi făceam cîte-o păpușă din lut, o înmormîntam și-apoi o jeleam cîte-o zi-ntreagă. Asta era jocul meu preferat. De-a-nmormîntarea. Mama rîdea. Rîdea de lacrimile mele cînd îmi conduceam păpușa spre groapă.

Vorbeam foarte puțin sau deloc. Dacă nu mă întrebau ei de vorbă, eu nu-i întrebam. Și nu pentru că-aș fi fost supărătă. Nu simțeam nevoie să vorbesc. Mi-au zis Muta în glumă, apoi, Muta-n sus, Muta-n jos, aşa mi-a rămas numele. Așa mi-l cunoaște și satul. Muta.“

„Să-atunci tu nu te jucai deloc-deloc, mama ?“

„Ba da, Alexandra, dar niciodată cu copiii sau cu oamenii mari. N-aveam încredere-n ei. Eu mă ju-

cam cu păsările, cu animalele, cu drumurile, cu pădurea... Mai ales cu pădurea.“

„Și cum te jucai tu cu drumurile și cu pădurea, mama ?“

„Eee, mă jucam foarte frumos, Alexandra. În primul rînd că mă prezintam. Cum o luam pe drum, începeam să-i spun cine sănt cu fiecare pășitură în parte : Sânt Ioa-na ! Ioa-na ! Sânt Ioa-na !“

„Si drumul ce zicea ?“

„Drumu-mi răspundeau, Alexandra. Mă recunoștea și-mi răspundeau. De fapt, nu știa dacă-mi răspundeau mie, mai degrabă se anunța el pe el din bucată de pămînt în bucată de pămînt, ca să afle toată întinderea lui că eu trec pe acolo. Era minunat, Alexandra ! L-auzeam în spatele meu : „E Ioa-na ! E Ioa-na ! E Ioa-na !“ Și puteam să trec peste el la orice oră din zi și din noapte că nu-mi mai era frică. Nici nu știi ce-nseamnă să te cunoască drumurile, să nu se teamă de tine, să-ți fie prietene ? E mare lucru să-ți fie drumul prieten. Și-apoi ajungeam în pădure, Alexandra. Pădurea a fost cel mai minunat lucru din toată copilăria mea, n-am cunoscut niciodată ceva mai senin, mai luminos, mai blind, și mai plin de căldură și putere ca pădurea mea din copilărie.“

„Era mare, mama ?“

„Era mare, Alexandra, mare și frumoasă. Avea în mijloc un lumeniș în formă de roată, de jur-împrejurul căruia stăteau așezați vreo cincizeci de stejari noduroși și bătrâni, avea un izvoraș limpede și subțirel și-o poiană cu iarbă crudă și proaspătă presărată cu floricele albe și roșii și mov și de toate culorile, și-avea soarele deasupra, care se revârsa strălucitor peste toate, făcîndu-le amețitor de frumoase. În mijlocul lumenișului astă alergam eu și strigam : „Mă cheamă Ioana !“ Și răspundeau pădurea, Alexandra,

în frunte cu cei cincizeci de stejari noduroși și bătrâni :

„Cheamă Ioana... oana...oana...“

„Mă cheamă Ioana !“

„Cheamă Ioana... oana... ana...“

„Mă cheamă Ioana !“

„Cheamă Ioana... oana... oana...“

„Mama, dar de ce erai tu și Ioana și Oana și Ana pentru ei ?“

„Pentru că pădurea era mare, Alexandra, și cheamarea mea era strigată-n grabă, din stejar în stejar, pînă la margine de tot, și din grabă se pierdeau primele litere ale numelui meu. Dar eu eram fericită, cei cincizeci de stejari din poiană se strîngneau imediat la sfat, m-așezau în leagănul de curpeni pe care mi-l prinsesem tot eu pe-o ramură a celui mai bătrân dintre ei și mă punceau să le povestesc toate necazurile și bucuriile mele.“

„Și tu le povesteai, mama ?“

„Le povesteam, Alexandra. Și ei își încrețeau frunzele și sunau din ele. Dac-ai știi ce nemaipomenit era clinchetul ăsta al lor, cât de odihnitor și de blind mă vrăjeau, Alexandra. Mă făceau să-mi uit lacrimile, să-mi uit de mine. Eram toată numai ochi și urechi. Ramurile cu frunzele lor suspinau și cîntau, se-auzea ca un murmur : Ioaaa-naaaaa, Ioaaa-naaa, Ioaaa-naaaaa. Și-adormeam legănindu-mă-n curpeni. Dacă se-ntîmpla să rîd, știi ce făceau, Alexandra ? Îmi luau rîsul și-l purtau din copac în copac, învelindu-se-n el de la rădăcină spre vîrf și de la vîrf spre rădăcină pînă s-apucau să hohotească cu toții. Rîdea pădurea, Alexandra. Era minunat, minunat.“

„Mama, dar înseamnă că pădurea asta a ta nu era o pădure obișnuită.“

„Nu era o pădure obișnuită, Alexandra. Era pădurea copilăriei mele și-mi era dragă. Pentru că acolo mă simțeam bine, acolo nu mă dojenea nimeni, nu-mi striga nimeni : „Ești proastă ! Ești urită ! Ești rea !“ Nu mă-ntreba nimeni : „De ce-ai făcut asta ? De ce n-ai făcut asta ? De ce nu plângi ? De ce nu rîzi ? De ce nu vorbești ? De ce taci ?“ Nu mă bătea nimeni. Stejarii m-ascultau și-mi dădeau dreptate-ntru totul, rîdeau și plângneau alături de mine, oftau și suspinau din toate ramurile și frunzele lor. Era minunat, Alexandra. Exista atîta-nțelegere în freamătuș și-n zbu-ciumul lor, încît mă linișteam și-o puteam lua de la capăt.“

„Mama, de ce spui tu mereu era minunat ?“

„Pentru că era atunci, Alexandra, atunci cînd eram eu micuță ca tine și-aș fi-ntrebat și-aș tot fi-ntrebat și n-aveam pe cine-ntreba.“

„De ce n-o-ntrebai pe bunica ?“

„Pentru că bunica ta n-avea timp de-nîtrebările noastre, avea cîmpul pe cap și gospodăria și încă zece suflete pe care trebuia să le spele, să le-mbrace, să le dea de mîncare. Bunica ta trudea din zori pînă-n noapte și tot nu-i ajungea timpul pentru toate cîte le-avea de făcut, dar să se mai țină de fundul fiecăruia dintre noi...“

„Să-atunci bunica era minunată, mama ?“

„Era, Alexandra. Era minunată bunica. Avea ochi neliniștiți și mirați și făcea gropițe-n obraji cînd rîdea. Numai că rîdea rar, foarte rar...“

Rîdea rar, Alexandra ! Toți rîdeam rar !... Uite masa noastră rotundă, pitică, c-o imagine de de foarte departe, vine din străfunduri, de la-ncepînțe memoriei mele. Multe trăiri au fost trecute-n uitare, pierdute pe drumuri, astea nu, pe-astea n-am să le uit, ele fac parte din mine, sănătate eu... Iată masa ro-



tundă, pitică, vine spre mine, gălăgioasă vine spre mine. Noi suntem toți înghesuiți de jur împrejur, tata a-mpărțit mălaiul, noi ne luăm bucătile-n mînă — ce bucăți, niște feliuțe anemice-acolo — ni se toarnă cîte-un ciocan de rachiu înainte. Știm că n-am voie să-ncepem pînă nu se-nghite rachiul. Îl bem, îl dăm pe gît dintr-o dată. Totdeauna îl dăm pe gît dintr-o dată. Burțile sfîrîie, clocoșesc, lingurile-s neastîmpărate, nerăbdătoare să-nceapă. Porniți ! parcă strigă cineva din noi și ele pornesc să gonească, s-alerge nebune. Într-adevăr, aleargă nebune, privesc pieziș spre lingura tatii care, fiind mai mare și mai năstrușnică, ne nimerește de multe ori peste gură. Ne e frică de lingura tatii dar foamea ne-mpinge-nainte. Haideți ! haideți ! ne-ndemnăm parcă lingurile. Ele saltă, coboară și saltă, repezit coboară și saltă. Mama umple castronul din nou, dar porția de mălai s-a sfîrșit. „Mai am !“ strigă unul din noi ținînd între degete un dumicat imaginar, o firimitură care i s-ar pierde prin gură. „Și eu mai am !“ strigă altul strîngîndu-și și arătînd ultima firimitură a lui. Nu putem cere și ne e greu să ne ridicăm de la masă, foamea nu ni s-a potolit, ne sfredelește necontenit măruntaiele. „Mai am !“ strigă și-al treilea și-al patrulea strigă. Lingura tatii stă să lovească, mamii îi joacă ochii în lacrimi. Ea nu mai poate să-ndure, își face partea de mălai bucătele și ne-o întinde nouă pe masă. Ce ne-am mai repezi, Doamne, ce ne-am mai repezi dacă n-ar fi lingura tatii, dac-am putea-o păcăli într-un fel, dar ea e vigilentă, totdeauna e vigilentă lingura tatii, sare și izbește din zbor, peste gura mamii sare și izbește din zbor. Buzele sparte picură sănge, noi pierim, dispărem imediat de la masă, ne-mprăștiem tremurînd, uitînd și de dumicatul din mînă...)

„Mama, plîngi ?“

„Nu plîng, Alexandra. Mă gîndeam la bunica.“

„Si tu cînd te gîndești la bunica plîngi ?“

„Depinde, Alexandra. Rîd, plîng, după cum bat amintirile. Mai de la dreapta sau mai de la stînga. Mai de la răsărit sau mai de la apus. Rîs și plîns — cele două fețe-ale mele. Cea de-a treia și cea mai cunoscută e aceea a tăcerii, a liniștei aparente, a mușcătiei. Muta. |

„Ioano !“

„Da, mamă.“

„Scăldași copilul ?

„Îl scăldai.“

„Îi dedeși să mănînce ?“

„Îi dădei.“

„Doarme ?“

„Doarme.“

„Bine. După ce faci mălaiul vii și tu-n deal la plivit.“

„Vin, mamă.“

„Să-ți iei cosorul și să iei și capra cu tine, îi pui lânțușul de gît.“

„Bine.“

„Casa e măturată ? Curată ?“

„Este.“

„Să prăjești și tu făsuiul ăla, să fie gata cînd 'om veni.“

„Bine.“

„Si sparge la porcii ăia un dobleac, doi, acolo.“

„Le spârsăi.“

„Fusăși cu ei la scăldat ?“

„Fusăi.“

„Ti-o fi dat și tie prin gînd să ciocănești vrun rînd, două-n grădină ? !“

„N-avusăi timp, mamă.“

„Păi ce să ai tu timp, mototoală cum ești... Frate-tu
veni de la școală ?“

„Nu.“

„Spune-i să vie și el.“

„Bine, mamă.“

„Vezi să nu lăsați poarta deschisă.“

„O să-avem grijă.“

„Să luăți și urciorul cu apă cu voi.“

„Bine.“

„Să-ți iezi și șorțul că trebuie să culegem bolbotini
pentru porci.“

„Îl iau.“

„Ai grijă să nu dai foc casei.“

„Bine, mamă.“

„Îți mai arunci și tu ochii din cînd în cînd la ăla
micu. Dacă-ncepe să plîngă l-aduci și pe el.“

„Bine, mamă.“

„Să nu uiți să fierbi vrejii ăia la rațe că n-o
s-avem desără ce să le dăm să mănânce. Și repede,
Ioano ! Să nu dea dracu să-ntîrzii !“

„Ioaaa-nooo ! ! !“

„Ceee-i !...“

„Păi nu vii, fă, odată, veni-ți-ar numele, mult o să
mai strig după tine ? !“

„Viu acuuuș !...“

„Așculta, fă ! Să nu te mai prind cu moșul ăsta pe
deal că-ți rup picioarele. Ce cauți cu el ? Ce-ți face ?“

„Nimic, mamă ! Cîntă din frunză !“

„Să pentru asta te duci tu după el ? Ai ? Pentru
frunză ?“

„Da, cîntă atît de frumos, mamă ! Atît de frumos !
Sună, aşa, ca ceva de departe, de de foarte departe !
Tremură pădurea !“

„Să nu tremure ! Ne e dușman ! Ne-a furat curcanul !“

„Mamă, dar...“

„Nici un dar ! N-am nevoie de cîntecul lui ! Să-ți cînte tac-tu ! Știe și el să fluiere ! Cheamă-l pe tac-tu să-ți fluiere dacă la asta-ți stă capu !“

„Mamă, Muta a căzut cu căldarea cu apă !“

„Muta prinde licurici, mamă !“

„S-a dus la scorbură să caute lileieci !“

„Vrea să dea cu mîna de cer !“

„Zice că se spînzură, mamă !“

„Ne sperie zice că, dac-o lovim, pămîntul e tot numai ochi și ne vede !“...

„...Îți dau eu ție !“... „Îți dau eu ție !“... „Îți dau eu ție !“...

„De ce taci ?“ „De ce taci ?“ „De ce taci ?“

„Vrei să vezi pe dracu ?“ „Vrei să vezi pe dracu ?“

„Ti-l arătăm noi !“... „Ti-l arătăm noi !“

„Lasați-o, mă-n pace, derbedeilor, ce-aveți cu ea ? Nu vă e rușine că voi sănăteți atîția și ea-i singură ?... Și tu de ce taci ? Proasto ! De ce taci ? Nu poți da și tu-n ei ? Ce să-ți fac dacă ești tăntăloaică ? !... Hai, vin la mama ! Pune capu aici în poală și liniștește-te, bleaga mamii, bleguța mamii...“

„Cintezuica mea cintezuică, de-acum iar o să fiu singurică... Că tu nu te-ai speriat de mine, și mi-ai intrat pe geam, și-ai mîncat mămăliguță, și mi-ai cîntat, și m-ai înveselit, și eu te-am ținut atîtea zile ascunsă la căldurică și te-am scos numai noaptea afară ca să nu mi te omoare ai mei, și-acum mi te-a-nghețat viscolul, cintezuica mea. A venit și mi te-a înghețat, că tu ai bătut cu ciocu-n geam pînă țî-a dat sîngele și eu nu te-am văzut și nu te-am auzit,

cintezuica mea, că s-a dezlănțuit viscolul și te-a acoperit. Și tu ai plâns, se vede bine c-ai plâns, ai lăcramioarele ţurțuri la ochi. Sînt tare necăjită, cintezuica mea, că viscolul ăsta năprasnic a venit numai să mi te fure pe tine, să-mi fure mie fericirea...“

„Mama, de ce tremuri. Ți-e frig, mama ?“

„Nu, Alexandra, lasă-mă-n pace !“

„Tot la bunica te gîndești ?... Mama, de ce nu răspunzi, ești supărată pe mine ?“

„Nu, Alexandra, dar n-am chef de vorbă.“

„Sîi cînd ai tu chef de vorbă, mama ?“

„Alexandra, lasă-mă-n pace ! Du-te la culcare !“

„Mama !“

„Da.“

„Stii la ce m-am gîndit eu ?“

„La ce te-ai gîndit tu ?“

„M-am gîndit că tie ți-ar cam trebui un tătic !“

„Că mi-ar cam trebui un tătic ? Nu-nțeleg...“

„Nu un tătic pentru tine, pentru mine !...“

„O, nu, nu, Alexandra, te rog !... Tatăl tău putea fi cel mai minunat tată din lume ! Te-a așteptat cu sufletul la gură. N-ai voie să invoci altu-n loc !...“

„Am spus aşa, în glumă, mama. Da' știi, toți copiii...“

„Alexandra !... Vino aici lîngă mine ! Hai, vino !... Vezi ?... Tu ești leită Ștefan. Gura lui, nasul lui, ochii, sprîncenele... totul. Pînă și la rîs semeni cu el. Tot aşa-și legăna și-și gîlgîia și el rîsul, ca tine... A murit într-un accident... Asta i se poate întîmpla oricărui dintre tații copiilor de care-mi povestești tu. Numai că nu-i deloc bine cînd se-ntîmplă asemenea lucruri. Nu-i deloc bine, să nu-i dorești nimănuia să i se întîmple aşa ceva vreodată... E mare păcat că Ștefan a murit, înțelegi ? Mare păcat !... Visa atît de

mult să te aibă ! Te-a numit și te-a strigat chiar înainte de-a te naște. De parc-ar fi știut că ești fată, de parc-ar fi știut că n-o să mai aibă timp să te strige... Nu se mai sătura de numele tău. Zîmbea și-ți pomenea numele... Zicea c-o să-mi semenii mie-ntru totul... Tu-i semenii lui. Mă bucură că-i semenii lui, mi-am dorit dintotdeauna să fie aşa... N-aş putea să aduc pe altcineva lîngă noi. Crede-mă !...“

„Eu sănătătă ca și Ștefan, mama ?“

„Ca și Ștefan, Alexandra ! De fapt, ești Ștefan, dar altfel, făcîndu-te pe tine să fiii, el trăiește prin tine, înțelegi ? Atâtă timp cît exiști tu, Ștefan n-are cum dispărea, n-are cum aluneca-n moarte !“

„Adevărat, mama ?“

„Adevărat, Alexandra !“...

(...Atâtă timp cît exiști... Dar tu te-ai pierdut, Alexandra. Și-acum port singură toată îngrămădeala astă de ochi și de sprîncene și de zumzete și de nedumeriri, toată încordarea astă mirată pe care n-am cui să-o las, pe care nu știu cum s-o port mai departe. Pentru că voi mi-erați tot ce aveam eu mai scump, Alexandra. Și nu-mi mai sănătătă. Vii nu-mi mai sănătătă. Nu-mi mai sănătătă nici unul. Nici măcar unul...)

— Și, zici, ai mai venit să ne vezi, Ioano, mamă.

— Am venit, țață Lină.

— Am auzit că ți-a murit fetița-n prăpăd.

— Așa este.

— Mare nenoroc ai mai avut, fato, mare pacoste pă capu' tău, bat-o s-o bată dă soartă, că tare rea a mai fost și cu tine. Întîii bărbatu', acum copilu'... Tare necăjită trebuie să fii, Ioano, mamă.

— Sînt, țață Lină, sînt necăjită. Dumneata lucrezi aici la grădiniță ?

— Nu, Ioană, mamă, da' auzii că veniși și-mi făcui drum încocace, că tare voiam să te mai văz, fato, tare mi-a mai fost dor de tine.

— Și mie mi-a fost dor, țață Lină, de toate mi-a fost dor, și de casă, și de sat, și de pădure, și de deaurile și drumurile de pe-aici, de toate mi-a fost dor. Numai că din cele cunoscute de mine doar cimitirul a rămas neschimbat și-n paragină.

— Cine mai are timp de cimitir, Ioano, mamă, că vezi și tu câte transformări s-au produs și ce crezi că s-au făcut singure ? Că cilivizația cere muncă, nu glumă...

— Te-mpaci cu cilivizația, aşa cum o numești dumneata, țață Lină ?

— Ba mă-mpac, ba nu mă-mpac... Eu sînt bătrînă și proastă, fă, mamă, eu nu sînt școlată, nu sînt purtată prin lume, dar vezi că tot îmi pare rău că să pierd obiceiurile și tradițiile noastre. Pentru că mie-mi plăceau zăvelcile, fato. Pă mine mama aşa mă-nvățase să mă port cum mi-e portul și să vorbesc cum mi-e vorba. Ș-acum, cu schifoselile astea să duc multe de rîpă, că zău dacă nu plîng singură cîteodată, ca o proastă... C-a ajuns fi-meia să mă certe c-o fac de rîs că mă-ncaț cu opinci. „Păi opincile astea te-au crescut, fă, proasto, năroado ce ești, opincile astea te-au făcut pă tine contabilă și-acu' că te-ai boierit ți-e rușine cu ele ?“ Că știi tu vorba aia, Ioano, mamă, unde este minte multă este și prostie multă, că să uită toate cîte ne-au ridicat pe noi aicea și mie de-aia-mi pare rău. Că-n rest au făcut lucruri bune și-nlesnităre, numai de drag să muncești. Păi, uite, numai cu grădinița asta cît de ușor este, muierile-

acuma nici nu mai ştiu că au copii, vin, fi lasă aicea şi pleacă. Păi, să fi avut mumă-ta aşa ceva, āhăhăhă, ce de lucruri ar mai fi putut face, dar aşa, cît s-a mai chinuit sărăcuţa cu voi şi cît a mai răbdat pînă v-aţi făcut mari, că de-asta o fi şi intrat aşa degrabă în mormînt.

— De-asta o fi intrat, ţaţă Lină.

— A fost greu, fă, fato, greu al dracului. Âştia-i mei au uitat, dar pe seceta aia credeam c-o să crăpăm cu toţii de foame. Mi-o amintesc pe mumă-ta, nu mai ştia cum să să mai dăscurce, săracă, ce să vă mai toarne-n străchini, îngroşa zamă de varză cu păsat. Să terminaseră toate, n-aveai de ce să te-atingi şi noi la capu răbdărilor, pociltiţi...

— Ştiu, ţaţă Lină. Mai mîncăti pere oarzăne fierte ?

— Ti le aminteşti, Ioano ?

— Şi-ncă cum, ţaţă Lină ! Parcă le simt şi gustul uneori. În primăvara de după secetă, asta a fost mîncarea noastră de bază. Perele fierte. Ne-ndopam cu pere fierte şi mergeam la săpat. Se-ntîmpla să le-şinăm pe rînd, să cădem din picioare. Şi tata zicea că ne prefacem, întorcea coada sapei spre noi.

— Ne-nrăisem, fă, mamă, ne-ndobitocisem, foamea e cel mai aprig duşman al omului.

— Într-o zi, totuşi a lăsat lucrul şi-a plecat în luncă să vadă cît mai are grîul pînă s-o coace. S-a-ntors c-o mînă de boabe, parcă-l văd, le legăna dintr-o palmă într-alta, de licăreau boabele în soare ca aurul, nu se mai sătura să le privească. Tîrziu, i-a spus mamii cu glas sugrumat : „Scutură, fă, muiere, tot pielmul ăla din lacră şi fă-ne-o mămăligă şi hai, taie şi găina aia, să sărbătorim, fă, c-avem o recoltă, avem o recoltă, mă fraţilor...“

— Bietu tac-tu ! Dădusă-n patima pămîntului. Dă săracie, Ioano. Toată viața suferisă dă săracie, să nu-l judeci !

— Chiar dacă l-aș judeca, țață Lină, tot n-ar mai folosi la nimic.

— Eu îl știu de copil, fă, aşa cum te știu și pătine, să-nălțasă, zece-doisprezece ani acolo, și n-avea amărîtul izmene, umbla în pielea goală și aruncau ăilalți cu pietre în el. Mumă-sa, o tranca-fleanca, nici nu-i păsa ce să-ntîmplă, iar ăl bătrîn bea de stin-gea, bea pînă-și bea mințile, mergea bietul copil și-l culegea dă prin sănțuri. Și-i era rușine, fă, și era rușine, poate rușinea aia d-atunci a-ncercat el s-o acopere.

— Nu știu, țață Lină, n-am înțeles niciodată prea bine ce fel de om a fost tata. Nu ne povestea despre el, tacea, s-ascundea în dosul pumnilor.

— Trecuseră multe peste el, fă, fato, săracie, război, foamete, cu mumă-ta nu se prea înțelegea... Și era mîndru, fă, mîndru și încăpăținat, întotdeauna a făcut numai ce l-a tăiat capul. N-a vrut niciodată s-asculte de nimeni. Dac-avea un crez, o ținea pe-a lui pînă-n pînzele albe. Chit că n-avea dreptate. De asta s-a și sfîrșit aşa cum s-a sfîrșit, că n-a vrut să dea înapoi.

— De-asta s-o fi sfîrșit, țață Lină.

(De-asta s-or sfîrși toate. Că nu vrem să dăm înapoi. Sau nu putem. Că înțelegem ce n-ar trebui înțeles. Că ne-ncăpăținăm să dăm un sens lucrurilor, să le pătrundem laturile care nu se vor pătrunse nicicum, că persistăm în greșeală.)

— Ti-amintești, fă, Ioano, cum te sculai cu roua-n picioare și fugeai să-ți umpli poala cu struguri ?

Ți-amintești ? Nici nu să crăpa bine de ziuă și tu cu poala cu struguri ! Numai tămîioasă, îți plăcea tămîioasa scăldată în rouă !

— Știi, țață Lină, știi, ce nemaipomenite erau diminetile-acelea ! Ce mult îmi plăcea să stau în vie și să urmăresc cum se ivesc zorile, cum se fărîmă noaptea-n bucăți !... Să merg, aşa, desculță, prin iarbă ! Să merg desculță prin iarba udă și rece, să-mi răcorească tălpile-ncinse !...

— Și-acum la cine te mai întorci tu, acolo, fă, mamă ? Nu tu fetiță, nu tu bărbat !... De ce nu rămîi aici, lîngă noi ?

— Am copiii, țață Lină, o școală întreagă m-așteaptă ! Ar suferi dac-aș pleca dintre ei. S-au învățat cu mine, cu zîmbetul meu... Am niște copii minunați. Și-apoi seraliștii... Nici ei nu sînt altceva decît niște copii mai mari copleșiți de probleme...

— E bine, fato, să știi că ești așteptată ! E bine să știi că cineva se bucură cînd te vede ! Mi-amintesc de tine cînd ai plecat, ce te-a mai jelit biata mumă-ta ! Sărăcuța, se temea că n-o să te descurci, c-o să apuci pe cine știe ce cale greșită. Și uite-acuma, dacă te-ar vedea, dacă te-ar vedea...

(...Dacă m-ar vedea... Toți avem momente cînd mergem alături cu drumul. Eu cel puțin am avut clipe de fericire, de liniște, de răgaz. Dar tata a avut ? Mama a avut ? De ce-am stat atîția ani departe de casă ?)

„Să nu-mi puneteți, mamă, cruce de piatră la cap, c-o să fie grea și n-o s-o pot duce-n spinare pe lumea cealaltă.“

„Nu, mamă, cruce de lemn o să-ți punem.“

Crucile au putrezit, părintii mei au putrezit, putrezesc pînă și amintirile... Mă-ntîmpină tufa de liliac înflorită de deasupra mormintelor... Sînt Ioana, mamă ! Ioana, tată !... Cuvintele mi se opresc în gît ca niște ghemotoace de cîlți. Mă trag înapoia numelui meu să-i pot privi toată pustiirea cuprinsă. Dureros, mi se-nvîrt în minte niște versuri memorate cîndva :

„Noaptea m-acoperă, somnul m-alungă,
Luna beteagă îmi scîncește în geam...
Pe unde pasc visele tale-acum, mamă ?
Pasarea albă încearcă și azi să se-nalțe,
Dar ca pe-un zmeu peticit,
Aerul greu o doboară...“

(...o să mă ridic dragii mei, sînt numai bolnavă, atît, numai bolnavă... Unul din nodurile voastre de drumuri a fost proaspăt arat. Mi-a cîntat iar cucuveaua pe casă. Am sădit o altă grădiniță de flori.)

„Alexandra ! De ce plîngi, Alexandra ? Ce-ai pătit ?“

„Nu spun, că sînt supărată !“
„De ce nu-mi spui ? Ai făcut vreo prostie ?“
„Nu de tot, că nu mi-a reușit ! Hîc, hi, hi, hîc !...“
„Ce nu ți-a reușit ?“
„Gaura din perete ! Hîc ! I-am pus vată !“
„Care gaură ? Ce-ai vrut să faci ? Arată-mi !“
„Uite ! Asta ! Da' nu mă cerți ! Hîc ! Am vrut ca la noapte, hîc, cînd dormeai, să ajung... hi, hi, hîc !... cu mîna în camera ta, hîc, să te gîdil în tălpi, hi, hi, hîc, hi, hi,...“
„Sî de-asta plîngi ? De-asta ești supărată ?“



„Da. Că nu ne desparte decît un perete, hîc, și m-aș fi jucat cu tine la noapte...“

„Vrei să dormim împreună la noapte ?“

„Mă iei ? Maaa-ma ! Dorm cu tine la noapte ?“

„Da, Alexandra ! La noapte și-n toate noptile dacă tu-ți dorești asta !“

„Mereu ? Mereu ? Mereu ? Maaa-ma ! Ce-o să mă mai joc cu tine și ce de povesti o să-mi spui ! Maaa-ma !“

„O să-ți spun, Alexandra, o să-ți citesc în fiecare seară cîte-o poveste.“

„Nu vreau povesti citite, mama, vreau povestile tale, de cînd erați voi mici, de cînd erați acasă la bunica.“

„Cu o condiție, Alexandra ! Nu te mai joci cu cîțul și cu pereții. Promiți ?“

„Promit, dar hai să-ncepem de pe-acum, mama, vrei ? Tu te faci că e noapte și te culci și eu vin lîngă tine să-mi povestești. Îmi povestești despre Gheorghe, bine ? !“

„Alexandra, Alexandra !...“

Mă ghemuiesc în pat aşa cum făceam altădată. Timpul se comprimă, se rostogolește, se-ntoarce...

Sînt mică. Îmi croiesc leagăn din curpeni și mă dălnăi. Visez... Oile s-au săturat și stau culcate la umbra tufanului. Luminișul din pădure pare de basm. Mioara-și ține gemenii cu ea. Pe Ion și pe Gheorghe. Așa i-am numit. E prima dată cînd o oaie de-a noastră fată doi miei. Ion e robust, are picioare zdravene și-l lovește cu capul pe Gheorghe care-i mai micuț, mai plăpind. Mă duc să-l iau în brațe pe Gheorghe. Îl mîngîi. Îi culeg lăstari cruzi și-i dau să mânânce. Se bucură. Rîde. Are ceva jucăuș în priviri. Mi se pare că tremură, că-i e frig. Mi se

pare. Mi-e tare drag Gheorghe. Vreau să fac ceva pentru el. Îmi vine gîndul trăsnit să-l îmbrac în hainele mele. Întîi îmi descalț opincile. Nu, nu merg, îi săt mari și nu i-ar acoperi decît două picioare. Îmi scot fusta și i-o încing peste mijloc, e largă și se-m piedică-n ea. Scot fusta și-i pun cojocelu-n spina re. Åsta da, e bun, i-l strecor pe sub picioarele din față și i-l închei pe burtă. Îi vine foarte bine, chiar foarte bine, râmine să-i mai prind basmaua pe cap, să-l îmbrobodesc bine, să n-o piardă. Sînt pe deplin mulțumită. Gheorghe mă privește chiorîș de sub basmaua-n florată. Sare, dă din coadă, se strîmbă. Aleargă behăind la maică-sa să-i prezinte onorul. Rîd. Nu știu ce m-așteaptă. Nu știu c-o să-mi iasă rîsul pe nas. Mioara sare-n sus de doi metri și-o tulește la fugă. Toată turma o tulește la fugă. Aleargă bezmetice, săt însăspăimîntate de moarte. Zadarnic încerc să le-opresc. Gheorghe în urma lor își flutură frenetic basmaua. Sar desculță peste mărăcini, peste garduri, nimeni nu se mai gîndește la drum, oamenii întîlniți își fac cruce și rîd, eu nu mai știu de nimic, trebuie s-ajung la basmaua lui Gheorghe. Îl strig, îl rog. E imposibil de prins, se-ncăpăținează să le-ajungă pe oi și astea fug de mânîncă pămîntul. Văd pe cineva cu poala plină de boabe, merge la împănat. „Oprește-l pe Gheorghe la boabe, strig, și smulge-i basmaua !“ „Care Gheorghe, fă, ce e cu Gheorghe ? !“ vine răspunsul și eu simt că-mi dau duhul, că nu mai pot. „Mielul, zic, mielul, prinde-l la boabe și dezbracă-l !“ În sfîrșit înțelege, noroc că-i învățat mielul la boabe, rîde de nu mai poate muierea, îi scoate basmaua și cojocul. Ufff, fac eu, nu mă mai țin picioarele, abia îmi mai trag sufletul. Muierea nu se mai poate opri, rîde, flutură basmaua și cojocul și

rîde, oile s-au oprit și ele, gîffiie, se trîntesc cu burta la pămînt, tremură din tot corpul, scot spume la gură. Îmi duc și eu mîna la gură, spume n-am, dar mult nu mi-ar fi trebuit, bine că sănt tefere toate, că n-a crăpat fierea-n vreuna de spaimă. Rămîne să mă-ntorc să-mi adun lucrurile din pădure. Ufff, tare zăbăucă mai sănt...

Rîd. Iar rîd singură-aici, în grădinița de copii. Mi se-nfig ochii Alexandrei în față :

„Mama !“

„Ce-i, Alexandra ?“

„Stii care mi-a plăcut mie cel mai mult și mai mult ?“

„Care ?“

„Aia cu bobocii, cînd a zis unchiu că sănt dlaci, hi, hi, hi. Hai, mai spune-mi-o ! Mai spune-mi cum a făcut unchiul atunci, hi, hi, hi“.

(Doamne, cînd rîde, ce mult poate să semene cu Ștefan !...)

„Nu-ți spun, Alexandra !“

„Hai mamă, spune-mi-o ! E aşa de frumoasă...“

„Of. Alexandra, mă-mbolnăvești !... Unchiu-tău era mic și nu știa...“

„...că rațele nu clocesc...“

„O știi pe dinafără, la ce vrei să ți-o mai spun ? !“

„N-o știi, mama, crede-mă ! Hi, hi, hi...“

„...și că ouăle lor le clocesc tot găinile și cînd a dat peste un cuibar cu o cloșcă pusă pe ouă de rață din care tocmai ieșiseră bobocii...“

„...cînd a văzut arătările alea mici, mama... hi, hi, hi...“

„...da, cînd a văzut arătările alea mici, a stat și s-a gîndit și s-a tot gîndit : Să fie gănină, ale ciocu' nătăneț ; să fie nață, e mășa gănină... ...sînt pui de dlac, hai să-i omolim... hi, hi, hi...

„Rîzi tu, rîzi, Alexandra, dar ce bătaie năprasnică a mai încasat el atunci. Cînd a văzut mama toți „puii de dlac omoliți“, ii făcuse mușuroi lîngă cuibar, i s-au încețosat privirile și l-a bătut de la zvîntat. N-am avut nici un boboc de rață-n vara aia...“

„Mama, da' cînd puneați voi ouăle, cu puii gata să iasă, la pisică, cum era ?“

„Să știi tu, Alexandra, că pisică mai deșteaptă și mai curată și mai cuminte decît pisica noastră eu n-am mai văzut și nici nu am auzit să fi fost. În primul rînd că s-ar putea să fi fost pisică sălbatică, fiindcă noi am prins-o la untură, în beci, și i-am închis ușa și-așa a sărit la noi și ne-a zgîriat că mai avem urme și astăzi. Am ținut-o vreo săptămînă închisă, mergeam cu rîndul și-i dădeam să mănînce încercînd să ne-o apropiem, iar cînd i-am dat drumul n-a mai vrut să plece. A rămas la noi pînă-a murit. Ei, bine, pisica asta se spăla cu apă din lighean. Nu rîde ! Si nouă ne-a fost greu să credem la-nceput. Își înmuia pe rînd lăbuțele-n apă și le scutura bine, după care-și dădea cu ele pe față. Si tot pisica asta creștea pui de găină. Îi puneam ouăle ciocnite, cu puii gata să iasă, sub ea, și pisica le-nvîrtea săracă și torcea de mama focului pînă ieșeau puișorii pe care-i lingea și ii împingea ușurel cu lăbuța spre țîță ca să sugă.“

„Si sugeau, mama ?“

„Ei, cum să sugă... Dar asta știa ea că se face cu copiii și asta făcea. Ba le mai prindea și șoareci și era așa de fericită cînd venea cu ei și le dădea drumul în

mijlocul puilor. Puii se speriau, fugeau, îi mînca tot ea pînă la urmă... Să fi văzut cum se țineau puii după pisică prin bătătură... Da, da ! Rîzi tu rîzi... Știi ce-ți făceașu dacă erai cumva nedrept cu ea ? Te băteau ! Dar era și de-o sensibilitate fantastică. Nu suportă să te vadă plîngînd, sărea imediat lîngă tine și-ncepea să se frece cu capul de umărul tău și să toarcă. Sînt o mie de feluri de-a toarce ale pisicilor, tors nervos, de placere, obligat, plictisit, tors la vederea puilor, tors la suptul puilor. Ei bine, cînd plîngeam noi și venea să ne mîngîie, era atîta suferință și-atîta-n-grijorare-n torsul ei, încît te apuca cu adevărat jalea. Și dac-o repezeai în asemenea momente, pleca, dar te ținea minte și cînd îți era lumea mai dragă îți trăsea cîte-o labă de nu te vedeai. Te-amuză, nu ? Pisica asta n-a furat nimic niciodată. Putea să crape de foame și nu-și lua singură. Cînd te aşezai la masă venea și ea, se ridică-n două lăbuțe și cu dreapta din față lovea în masă de trei ori — adică, fiți atenți că mai aveți pe cineva care-așteaptă — dar nu miorlăia. Îi dădeai să mănînce — bine, nu-i dădeai — se trăgea tristă-ntr-un colț și se-apuca să toarcă a foamei. Înțelegea tot. A venit tata odată acasă și, văzînd-o că nu mai are decît doi dinți în gură, i-a zis mamii că la ce-o mai ține, că nu mai e bună de nimic, s-o omoare. Și știi ce-a făcut ? A fugit de acasă și nu s-a-ntors decît noaptea tîrziu, tîrind după ea un şobolan aproape cît ea de mare. Tata dormea și s-a urcat pisica cu animalul ăsta cu tot lîngă el și a-n-ceput să miaune, scurt și tare, a ceartă. Avea ceva de țață în ea în momentul acela. Știi cum sună, Alexandra ? Miau ! Miau ! Miau ! Adică : Vezi, Vezi, Vezi ? că s-a și speriat tata cînd a auzit-o și-a văzut ce dihanie îi adusese alături. Da, aşa a făcut !“

„Mama, da' ea n-a avut copii ?“

„Ba da, Alexandra, cînd o vedea era mai mereu cu burta la gură, dar mama nu i-a oprit decît un mîrtan din primii fătați și-n rest i-a tot înechat.“

„Sîi ăsta era tot aşa ?“

„Care ăsta ? Mîrtanul ?“

„Da.“

„Mîrtanul era un şarlatan şi-un borfaş, Alexandra, cum nu s-a mai văzut. Avea trei ani şi aproape un metru-n lungime şi mai sugea încă la mă-sa profitind de toate generaţiile de-necaţi. Şi știi ce mai făcea, Alexandra ? Bea rachiu ! Nu rîde ! Aşa făcea ! Îl îmbătasem noi de câteva ori şi bănuiesc că-i plăcuse, fiindcă de câte ori vedea sticla şi simţea miroslul de rachiu se aşeza-n fund lîngă ea şi miorlăia, uitîndu-se cu atîta jale şi rugă la noi, încît ne tăvăleam de rîs. Pînă la urmă îi turnam şi lui în câte-o străchinioară. Știi ce-l limpăia ? Repede — repede, ca pe lapte, după care începea el să rîdă. Tu n-ai auzit şi n-ai văzut niciodată pisicile rîzînd, Alexandra. Sînt formidabile, îşi mijesc ochii, ţin gura puţin întredeschisă, cu colţurile buzelor ridicate în sus şi scot aşa un iiiiiiii, încet, abia auzit, semn că se-neacă de rîs, că nu mai pot. Mîrtanul ăsta rîdea pînă-l-apuca tusea, nu se putea opri, în disperare rîdea după ce-i dădeam câte-o străchinioară de rachiu. Era nemai-pomenit, cred că numai pentru asta îl țineam în casă, fiindcă altfel nu făcea două parale. Leneş, şi somnoros, dac-ar fi fost să-şi găsească singur mîncarea, de mult ar fi crăpat, noroc cu a bătrînă că-i mai căra şoareci. Fura, strica, făcea mizerie prin casă, curăţa biata maică-sa, se uita speriată la noi şi-i curăţa urmele, lingea totul numai să nu i-l batem,

să nu i-l omorîm. Pînă la urmă l-a-mpușcat un pădurar de la noi că s-apucase să fure găini...“

„Mama, da' pisica bătrînă a murit ?“

„A murit, Alexandra. Și-a săpat singură groapă-n mal și-a intrat acolo de vie.“

„Cum, mama, și-a săpat singură groapa ?“

„Da. A simțit că moare și-a vrut să se ascundă, să n-o vadă nimeni, să fie singură...“

„Păcat de ea, mama ! Tu ai multe povești din astea.“

„Astea nu-s tocmai povești, Alexandra, astea sînt o parte din mine, copilăria mea, viața mea, e semnul trecerii mele pe-aici, al faptului de-a fi existat, de-a fi fost. Pentru că dacă nu știm spre ce ne-ne-dreptăm cel puțin să ținem minte dincotro venim, care sînt lucrurile cunoscute de noi, lucrurile știute, învățate. Și toate astea nu sînt altceva decît amintiri, Alexandra. Amintiri...“

(...Nici tu nu ești altceva decît amintire, Alexandra. Amintirea lui Ieri, lui A Fost... Îl strig ție pe Ștefan ! Îi erai în vedere. Auz ii erai. Lacrimă... Iată-l surd și orb și mut în fața viitorului. Iată-l descoperit. Murit. Încă o dată murit. Definitiv.)

„Ioana ! Ioana ! Pun pariu că n-ai să ghicești pe cine ți-am adus !“

„Pe cine, Ștefane ?“

„Pe Ioana mică și proastă.“

„Pe cine ?“

„Pe Ioana mică și proastă.“

„Vrei să spui că...“

„Da, Ioana. Capriciile, plus concertele unu, doi. Le-am luat de la un individ care-și desfăință discoteca. Zii, săt formidabil au ba ?“

„Ești, Ștefane ! Ești formidabil !“

„Asta așteptam ! Ia-le ! Sunt pentru tine în excludivitate. Eu, personal, în afară de un mare virtuoz, nu găsesc nimic extraordinar la omul acesta.“

„Ba da, Ștefane, ba da ! Încearcă numai să cauți. Este-atâtă rîs-nerîs și plîns-neplîns în tot clocoțul acesta zeflemitor al viorii, este-atâtă disperare și duioșie și furie și dor de comunicare, este drăcesc și dumnezeiesc totodată. Pe mine mă trece prin toate fazele copilăriei, de-aia-i spun Ioana mică și proastă, pentru că mă regăsesc întru totul acolo. Suișurile și coborîsurile, pasajele care-mi sugerează un copil hăituit, pălmuit, care-n neputința lui se ascunde după un gard și scoate limba la cel ce-l neîndreptășește, izbucnirea aceea de lumină și verde din Campanella care-mi evocă dealurile și pădurea de-acasă, toate astea sănt tulburătoare, Ștefane. E minunat să te poți găsi în ceva, nu-mi pasă de faptul că nu intru în niște tipare, n-am pretenția nici de-a fi cunoscătorie în materie, nici că Paganini asta a vrut să spună cu adevărat în compozițiile lui, important este, cred, eu, ca ceea ce ascultăi să-ți dea ceva, să-ți lase ceva, și Paganini asta face cu mine, îmi restituie copilăria cu toată gama de trăiri cunoscute atunci și mi-e drag omul acesta, tocmai pentru asta mi-e drag, că mă face să-mi aduc aminte de mine, mă trece prin timp într-o perioadă pe care n-aș vrea-o uitată.“

„Eu nu-nțeleg nevoia ta de trecut, Ioana, infirmitatea asta, dacă-mi dai voie s-o numesc aşa, dorința de-a te-ntoarce în timpul din urmă. De ce nu te hotărăști să trăiești în prezent acum ? Crezi că eu n-am

avut necazuri ? Le-am uitat. Mi-au murit părinții. I-am plâns atunci. Gata. Mai departe. Trebuia să merg mai departe, nu ? De ce-i nevoie de amintiri ? Eu n-am amintiri decât în ceea ce te privește pe tine.“

„Nu-nțelegi nimic, Ștefane ! Nimic nu-nțelegi. În care prezent vrei să trăiesc ? Unde-i prezentul ? Arată-mi-l ! Pipăie-l ! Ai spus adineauri ceva de prezent. Adineauri. Asta-nseamnă trecut. Și ce vei spune mai departe se va-ntîmpla în viitor, peste cîteva momente, dar tot viitor se cheamă că este, cu toate că se va duce și el și se va așeza-n spate. Despre care prezent este vorba ? Nu există decât două tim-puri, trecut și viitor, prezent înseamnă clipa și nu poți s-o prinzi, nu poți s-o apuci dacă n-ai experiența trecutului în față. Caut amintirile ? Le caut. Vreau să știu cine sînt. Vreau să știu cum mă risipesc și ce am de risipit. Ți-ai făcut vreodată socoteala anilor ? De cîți dintre ei îți mai amintești ? Pe cîți îi poți justifica ? Cîte momente îi s-au rătăcit, îi s-au pierdut din memorie ? Pune-le unele peste altele, adună-le, vezi erorile !“

„Nu-nțeleg, Ioana...“

„...caut amintirile... E bine că am amintiri. E bine că sînt în stare să rîd și să plîng și să mă-ntristez cu gîndul la ele. Asta înseamnă că n-am funcționat permanent ca o mașinărie teleghidată, înseamnă c-am mai și trăit uneori, am trăit intens, la nord sau la sud, dar am trăit. Nu în asta constă infirmitatea mea...“

„N-am vrut să spun că ești infirmă...“

„Ai spus, dar nu asta mă supără. Infirimi sîntem cu toții, mai mult sau mai puțin, dar nu prin ce cunoaștem, prin ce știm, ci prin ce nu cunoaștem și prin ce refuzăm să cunoaștem chiar dacă aflarea ne stă

la-ndemînă. Și mai ales săntem infirmi prin comoditatea noastră, prin lașitatea noastră, prin faptul că nu facem nimic spre a ne vindeca, ne complacem, ne zîmbim înțelegători și ne consolăm singuri. Mă supără afirmația ta că n-ai avea amintiri decât în ceea ce mă privește. Ca și cum m-ăș fi îndrăgostit de-o grămadă de carne fără simțire. Nu-ți dai seama cît de caraghios sună ? Mîinile tale știau să mîngiie înainte de-a mă cunoaște pe mine, gura ta știa să sărute și să se-ntristeze și să se bucure, nu eu te-am învățat să porți toate astea, le-ai moștenit de la alții, vîndin trecut, și poate mă iubești tocmai pentru faptul că-n mine se-ntrupează, sau ți se pare că se-ntrupează o parte din amintirile și trăirile tale. Te-aplecî după mine și mă-ngădui pentru că cunoști dragostea și-n-găduința, dar nu-i nedrept față de cei ce ți-au lăsat toate astea să spui că nu-i mai cunoști ? Că nu-ți mai aduci aminte de ei ?"

„Ioana, ce se-ntîmplă cu tine ? Nu-nțeleg ! Te-am supărât cu ceva ?"

(Sînt numai bolnavă, Ștefane, numai bolnavă. Poate tu ai avut dreptate și nu eu. Poate n-au nici un rost căutările astea. Poate-i mai bine să nu-n-trebi nimic, să nu vrei nimic, să te lași în voia valului. Dar mie mi s-au rupt opincile și-mi tîrăsc sufletul gol prin prundișuri. Ti-amintești ? :

Mi-e vara ca un cîntec de leagăn sădit lîng-o cruce ;

Îndelung priponite, adîncurile se ascund sub zduri și dorm ;

Privirea-mi înnoadă depărtările-n lacrimi. Mi-e ceață...

Tu, peste praguri întins, îmi veghezi risipirea.

Adună-mi lumina pe care soarele nu mai e-n stare s-o strîngă !



Curăță-mi lespeziile care mi-au închis munții și marea !

Fă ca sufletu-mi să nu mai pară zvon de ciutură seacă !

Aprinde-mi din nou vălul de sărbătoare pe buze !

Mi-e vara ca un cîntec de leagăn sădit lîng-o cruce.)

„Ioano !“

„Da, mamă !“

„Ce e, fă, cu cloța asta de clocește cuibarul gol, unde sînt ouăle ?“

„? ? ?“

„Unde sînt, fă, tu le luași ? Spune-odată !“

„Eu.“

„Păi de ce, fă, torontoaco, de ce ?“

„...ca să nu mai tăiem puii la toamnă...“

„Să nu tăiem, ce, fă ? Da' tu nu mâninci carne ?“

„Ba da, da' de ce s'avem drept de moarte asupra lor...“

„Păi, te-a-ntrebat cineva pe tine ce-avem drept și ce n-avem drept, fă ? Hai spune ! Spune, fă, te-a-ntrebat cineva ?“

„Nu !“

„Sîi-atunci de ce pui mîna ? Unde sînt ouăle ?“

„În fîn...“

„Adu-le repede și pune-le-napoi, că-ți rup picioarele, întălesăși ? Mișcă-te repede !... Muta dracului... Uite ce-i trece prin cap... auzi că n-avem drept... dar să muncești, pînă cazi ca dobitocul din picioare, e drept ?... Pune-le repede-aicea ! Sîi să nu te mai prind înc-o dată că dau cu tine de pămînt ! Numa' necazuri săi și faceți cu toții ! Tărântocilor !“

Sînt Ioa-na ! Sînt Ioa-na ! Sînt Ioa-na !

„Hei, fetițo, nu știi care-i casa Zvîrlugii ?“

„Care Zvîrlugă ?“

„Femeia aia cu copiii frumoși !“

„Pe mama n-o cheamă Zvîrluga ! Ce, nu-i știi numele ?“

„Stai, nu te necăji ! Tu trebuie să fii Ioana ! Aşa-i ?“

„Și ce dacă sănt Ioana ? Tot n-o să-ți arăt ! Po-reclitorule !“

Inspectez în gînd casa. Mă-ntorc la corlată. Aici se țin sticlele. Rachiu ? Hiltic ! Ah, gaz, fir-ar să fie ! Ne strîmbăm, rîdem... Ne păcăleam deseori. Mama le schimba locul ca să ne facă să-nghițim gaz. Zicea că e bun pentru burtă. Uneori ne dădea cîte-o turtiță de zahăr. Ne-mpăca, era lipsă... Și iar vine peste mine o întîmplare a zilelor acelora...

„Facem cu biletele ?“

„Facem cu biletele !“

1. Mătură la sobă.
2. Curăță la corlată.
3. Taie lemne.
4. Aduce apă.
5. Mulge oilă.
6. Stă.

Eram șase buni de pus la treabă. Tragem. Cel mare stă. El stă-ntotdeauna. Cum face, cum nu face, că el întotdeauna trage biletul cu stă. Ne-apucăm de treabă. Eu mătur la sobă. Cel imediat după mine face curățenie la corlată. Cu hădejde. La un moment dat il aud cîntînd fericit :

„Găsii o coajă de pîine uscată ;
găsii o coajă de pîine uscată...“

Mă reped lîngă el. Îi invidiam norocul, nu mîncasem pînă de multă vreme, numai cuvîntu-n sine ne făcea să salivăm.

„Minți“ !

„Ba nu ! Uite-o ! Sîc ! Nu-ți dau ! Si-nainte de-a vedea bine ce-nvîrte-ntre degete și-o și azvîrle în gură. Mestecă ce mestecă și numai ce-l văd că-ncepe să scuipe și să se strîmbe :

„E căcat de mîță, fi-r-ar a moarții să fie !...“

Îmi doresc să adorm. Grădinița e goală. Copiii s-au dus pe la casele lor. La fel educatoarele. Trebuia să fac niște vizite. Trebuia... Nu m-am dus și nici nu mă voi duce. Mi-e teamă să nu fiu dezamăgită. Mi-ar plăcea să mai văd o ladă de zestre. Si niște scoarțe de-ale noastre prinse-n pereți. Dar am văzut „Răpirea din Serai“ într-o casă și mi-a fost de ajuns. Vreau să port satul în mine aşa cum îl ştiu. Mi-e mai dragă imaginea aceea. Pe ulițele satului defilau iile noastre. Si șoarțele. Astăzi nimeni nu le mai poartă decît la serbări. Se poartă rochii scumpe, din stofă, cusute la o croitoreasă de cincisprezece lei rochia. Se poartă atlazul și nailonul. Iile nu, sunt demodate. Grădinile satului sunt pline cu flori ca și-atunci, flori naturale care mai de care mai proaspete, mai parfumate, mai decorative. Dar în case nimeni nu pune o floare naturală-n pahar. Se cumpără de la magazinul sătesc flori din plastic. Si la Grădinița de copii nr. 2, unde stau eu, se găsesc asemenea flori. Probabil sunt mai ușor de-ntreținut.

Vreau să adorm. Să pornesc într-un vis lung și frumos în care să-i găsesc pe ai mei. Pe toți. Să mai fiu o dată copil.

Locurile astea ne-au purtat pașii. Si pașii noștri nu se găsesc. Caut peste tot. Nimic. Nu dau de nici

o urmă. Fîntîna a dispărut. Au dispărut lacurile. Au fost asanate. Vârzăria nu mai există. Bordeiul s-a prăbușit. Cînepa nu se mai cultivă. Peste tot, cît vezi cu ochii, livezi. Livezi de pomi fructiferi. Livezi roditoare. Livezi...

Vreau o păticică din mine. Vreau un pom care să mă cunoască, o bancă pe care-am mai stat, un loc pe care nu și-a pus civilizația amprenta. Plec să-mi cauă pădurea. Nu există. Plec să cauă cîmpia. Nu există. Nici drumurile pe care le știu eu nu există. Nu există nici mama, nici tata, nimic. Absolut nimic. Doar jocul dezmarcat al amintirilor care stăruie anapoda-n mine...

„Hocus, pocus, preparatus. Tragem de sforicică, ridicăm perdeluță, și-n spatele ei ce credeți voi că se află...“

„Oooo, ce țooort !“

„Maaa-ma ! Ce pădure de ciocolată, maaa-ma ! Astă-i pădurea noastră !“

„Da, Alexandra ! Să-mi trăiești, Alexandra ! La mulți ani !“

„Uite Sfatul stejarilor ! Uite poiana ! Uite izvorul ! Uite-i pe Prea-luminații-stăpîni ! Maaa-ma !“

„Mama Alexandrei ! Mama Alexandrei !“

„Spune, Uca, te-ascult !“

„Ce se cheamă de zice Alexandra că este Prea-luminații-stăpîni ?“

„Așa le spunem noi, Uca, Alexandra și cu mine, la mai-marii pădurii, la copacii noduroși și bătrâni care țin veșnic ochii deschiși și păzesc pădurea de rele, făcliile astea aprinse, le vezi ? Copii, fiți atenți ! Ca voi să puteți intra să cotrobăți prin „pădure“, trebuie ca Alexandra să-i adoarmă pe paznici, adică să

sufle-n lumînări... Ce ziceți, o să aibă Alexandra putere să le stingă pe toate ?“

„Daaaa !“

„Să vedem... Cîte lumînări ai, Alexandra ?“

„Cinci are ! Cinci are ! Cinci are !...“

„Ei, copii... lăsați-o pe ea... Ești pregătită, Alexandra ?“

„Suflu ?“

„Stai puțin ! Copii ! Zicetă după mine. Mulți ani trăiască ! Mulți ani trăiască ! La mulți ani ! Haideți acum ! Alexandra, suflă ! Mulți ani trăiască ! Mulți ani trăiască ! La mulți ani ! Înc-o dată, copii ! Mulți ani trăiască ! Mulți ani trăiască ! La mulți ani !...“

„Ștefane !“

„Ioana !“

„Ai venit, Ștefane !“

„Am venit, Ioana ! Am venit să-mi iau geamantanul. Tu ești geamantanul meu. Aici îmi țin eu toate lucrurile intime : periuța de dinți, fotografiile mamii și tatii, schimburile mele curate. Hai, Ioana, îmbracă-te, am nevoie de geamantan !“

De geamantanul tău nu mai are nimeni nevoie astăzi, Ștefane. Și eu sănătatea și simplu dezorientată, nu știu încotro să apuc, nu știu cum și la ce să-mi întrebuițez anii. Pentru că se zbat în mine toate DE CE-urile astea tăcute și întortocheate care-mi hrănesc neliniștea cu fiecare pas. Pentru că nu găsesc cale să scap de tortura vieții și morții. Pentru că viață și moartea înlănțuite bezmetic se rostogolesc hohotind peste tot. Cum să sari peste moarte, cum să sari peste viață cînd ele-ți sănătatea și impuse, cînd ele se derulează de la sine, nelăsîndu-ți ție ca om, ca părticică de existență sau inexistență, posibilitatea de-a hotărî, de-a spune da sau nu în fața venirii sau

plecării din lume ? ! Pentru că tu și Alexandra ați dorit să trăiți și dormiți acum sub pămînt, pentru că eu n-am simțit niciodată nevoia să mulțumesc pentru că am fost adusă să aud și să văd. De ce să fi adus și-apoi dus fără să poți fi întrebat dacă vrei, dacă-ți place ? ! Nu ești și ești, ești și nu mai ești și te-nvîrți ca orbul secătuit cînd de-ntuneric, cînd de lumină. De ce te naști ? Pentru cine te naști ?

După plecarea ta, la toate astea am încercat să caut răspunsul, Ștefane. Am căutat peste tot, în toate lucrurile și-n toate fenomenele, am cercetat viața și moartea din jur ca pe propria-mi viață, ca pe propria-mi moarte. Am văzut anotimpurile care-și încep cîntecul cu timidele firicele de iarbă, ca mai apoi să izbucnească brusc în valuri, în uriașe valuri de verde ce se-nalță maiestuoase spre ceruri. Și mi-am strins ochii să nu mai asist la stingerea lor, la trista lor coborîre în pojghița de gheăță a iernii. Pentru că moartea mă doare, Ștefane, mă doare mai abitir decît viața.

Am privit cum se ridică ziua pe dealuri și cum soarele îmbrățișează pămîntul alăptîndu-l cu raze fierbinți, călătorindu-se apoi, lăsîndu-l să se dezmeticească în noapte. Se DE CE-urile mele scormoñesc neliniștea-n pămînt.

Pentru că atunci cînd strivesc țărîna asta-n picioare mă gîndesc la cei ce-au trecut înainte pe-aici deșteilenind și bătătorind drumul, curățind fintîna și sfîntînd locul cu pașii și cu trupurile lor. Mă gîndesc la ei pînă-i găsesc stivuiți sub urmele mele în mii și mii de straturi, Ștefane. Atunci rămîn pe loc, împietresc ca să pot să le simt atingerea și îngräմădeală și sprijinul. Îi văd pe toți, cunoscuți și necunoscuți, stivuiți unul peste altul, cu tălpile și trupu-

rile înfipte-n pămînt, mai adînc în pămînt, pînă-n adîncul pămîntului, ajutîndu-se unul pe altul, ridicîndu-se unul pe altul, cătărîndu-se unul peste celălalt ca să-i scoată pe alții-n lumină.

Și-atunci, mi-am zis, Ștefane, că nu ești pierdut, că o ai pe Alexandra care este marele tău nod de drumuri spre care urcă din adîncuri, cătărîndu-se unele peste altele, unele peste altele, toate speranțele și toate visele și toate dorurile și toate patimile tale și ale înaintașilor tăi, ajungînd-o și amestecîndu-se cu ale ei, făcîndu-se un tot ce trebuie purtat mai departe. Și-atunci am crezut că moartea a fost derutată, învinsă, pentru că erau mii de ochi ascunși sub pămînt care o priveau și-așteptau, pentru că erau mii de tâlpi sprijinite de talpa pămîntului ca ea să-si poată lua zborul.

Și-acum, Ștefane, dacă toate sănt aşa cum le-am tălmăcit eu, cum le-am înțeles eu, mă întreb cine-a hotărît și de ce-a hotărît să ti se ia ultima şansă, cine-a hotărît s-o stivuiască pe Alexandra alături de ceilalți, mă întreb de ce-a fost nevoie de-o zăgăzuire de drumuri, de-o zăgăzuire a viselor și-a speranțelor voastre-n vecie.

Pentru că eu sănt încă tinără, Ștefane, trăiesc și va trebui să trăiesc și-atît cît voi trăi îți voi păstra geamantanul cu schimburile curate, cu fotografiile părinților, cu toate cîte-au fost și cîte-ai însemnat tu, dar după mine nimeni nu-și va mai aduce aminte de tine. Pentru că drumul tău a fost zăgăzuit. Înfundat.

Tresar. De ușa infirmeriei s-a apropiat cineva. Bate ușor. Cheamă. Fata foștilor vecini, care este la rîndu-i mamă a două fetișe, mi-aduce plăcinte calde

și vin. Mă invită la ei. Refuz, spun că săt obosită. De fapt, vreau să rămân singură. Știe asta și rîde. Îi stă bine cînd rîde. Întîmplător poartă o cămașă cusută. Îmi povestește despre fetițele ei, despre bărbat, despre sat... N-aud. Urmăresc desenul cămășii.

— Vă place-așa de mult? mă întrebă.

— ?

— Cămașa. Vă place-așa de mult?

— Da. E foarte frumoasă.

Se miră. Nu știe de ce-mi place așa de mult cămașa-nflorată. Nu știe că seamănă cu cămașile mamii, cu cămașile copilăriei mele desculțe.

Alunec în timp, mă pierd în mulțimea adunată la horă în sat, săt mică, mă strecor în spatele lăutarilor ca să pot privi roata vîrtej de la un capăt la altul. Mi-e dragă hora, mi-e dragă hora noastră nebună. Opincile sar, se-nvîrt, bat demente pămîntul, flăcăii strigă, strigă și saltă-n-drăcit, curg rîuri de-o șchioapă pe umerii și pieptul femeilor, fluturii scînteiază, fac ape-ape, coboară transpirația, șiroaie de lacrimi de sare, pe obrajii încinși. Încerc să deslușesc chipurile jucătorilor. Nu pot, mi-e rău de-atîta încordare și aşteptare mirată. Pașii se-avîntă repezit legănîndu-se-n stînga și-n dreapta, în față și-n spate, doar lumină și culoare, mișcare și sunet.

Amintirea copilului cu ochi dilatați de uimire mă umple de zîmbet. Zîmbet straniu, probabil. Fata mă prinde de braț și mă-ntreabă :

— Vă simțiți cumva rău? Nu vreți să v-așezați? Avem bănci în curte...

Avem. Îmi place cuvîntul. L-au mai repetat și alții din sat. Nu am eu, ai tu, are el. Avem. Avem toți. Avem grădinițe cu bănci de jur împrejur. Avem

spital și maternitate. Avem căminul nostru cultural. Avem livezile și grădinile noastre. Avem. Noi n-aveam decât pămîntul arid care nu ne dădea niciodată destul și foamea care ne măcina măruntaiele.

Mă minunez cum de s-au putut toate schimba într-un aşa de scurt timp, cînd a fost vreme de-atîtea prefaceri. Știu că au venit mașinile să lucreze pămîntul, că s-au folosit culturi care să dea randament, că solul a fost îngrășat și irigat.

Mi-amintesc dansul paparudelor. Aud pașii noștri titirind pe scări, care mai de care să iasă mai repede să le-ntîmpine. Le văd îmbrăcate în boz, numai în boz, din cap pînă-n picioare, dansind și cîntînd :

...Paparudă-rudă
ieși afar' de udă
cu găleata-leata
peste toată ceata
de joi pînă joi
să dea nouă ploi
paparudele...

Ne țineam după ele ca după urs. Dădeau ocol satului, jucau la fiecare poartă în parte. Ieșeau muierile și-n schimbul cîtorva creițari le turnau vedrelă cu apă în cap. Se-ntîmpla cîteodată să plouă, de cele mai multe ori, însă, paparudele se alegeau cu cîte o răceală zdravănă. Astăzi nimeni nu mai întreabă de ele. S-au pierdut. Le-au luat locul irigațiile.

Privesc casa vecinilor mei de peste drum. Pe colț becul electric luminează zidul de cărămidă, solid. Probabil c-are multe odăi și-n nici una nu plouă. Șița a fost înlocuită cu tablă, aşa că acoperișul, pe vînt sau pe ploaie, nu mai rămîne cu gura căscată spre cer. Șița ieșea din cuie, aluneca, putrezea. Dacă nu

m-aș teme să calc amintirea-n picioare, m-aș duce s-o văd.

M-așez pe o bancă. Fata nu-ndrăznește să plece. Dar nici să rămînă. Stă nedumerită-ntre drumuri. Mă trezesc întrebînd-o :

— Tu ai răbdat vreodată de foame ?

— A, nu ! Asta nu ! și din nou începe să rîdă.

Rîd și eu. Mă bucură faptul că nu știe ce-i foamea, că a avut pîine și lapte din belșug, că toți copiii din sat au pîine și lapte. Mi-o amintesc pe maică-sa, avea vîrstă ei pe atunci, era nemăritată, s-a măritat tîrzior, mai avea două surori, răbdau toate de foame, maică-sa adusese o traistă cu făină de nu știu unde și se apucase să le facă gogoși. Ea lua gogoașa și ieșea pe capul prispei ca s-o vedem noi, de unde striga cît o ținea gura spre maică-sa : „Mamă, ia tu gogoașa asta că mie nu-mi mai trebuie, eu o dau la cătea...“

Cătea n-aveau, era o problemă să ții un cîine pe foametea aia, dar asta n-avea importanță, noi văzusem și auzisem că lor le prisoșesc gogoșile și era de ajuns. Sigur că și nouă ne-ar fi plăcut, cui nu i-ar fi plăcut, dar asta nu ne-mpiedica să facem haz de necaz, mai ales că știam că zile în sir se hrăneau doar cu dude.

Mama avea destul umor cîteodată și cînd se apuca să rîdă, nimeni nu-i rezista, nici chiar tata. Avea un șohot gîlgîit, înfundat, ca o oală sub presiune. De-acinante, cînd punea masa și era bine dispușă, ne chema cînd :

— Hei, împierișătilor, veniți să mîncăți, că dacă nu, nие nu-mi trebuie, le dau la cătea...

Mi-am amintit hohotul mamei, îl simt cum mă mîngîie, cum se rostogolește peste sufletul meu răvășit. Ce folos că ne-a adus pe noi dacă din ea n-a mai rămas decît un pumn de țărînă ? Ce folos că după noi vin alții, dacă urmele lor se vor șterge, și-ale

urmașilor lor se vor șterge, dacă totul se șterge în vecii vecilor ? Casa din bîrne a fost înlocuită cu grădinița de copii, dar pe cine o fi înlocuit casa din bîrne ? Și înlocuitorul pe cine o fi înlocuit ? Ce lucrare va acoperi grădinița ? Nu se știe. Nimic nu se știe. Pe drumul spre coastă a murit fratele meu mic strivit de-o căruță. Drumul nu mai este acolo. Nici crucea. S-au pierdut. Și amintirea mea se va pierde...

— Tu mă mai ții minte, Lisandră ? Aveai șase-șapte ani cînd am plecat eu !

— Nu, adică foarte puțin, dar mama ne povestea veșnic de dumneavoastră. Mai ales pe vremea cît eram la școală. Zicea că dacă vrem s'avem parte de carte, trebuie s-o purtăm zilnic cu noi aşa cum făceați dumneavoastră. Să nu ne despărțim de ea nici noaptea în vis... Numai că nu s-a lipit învățătura de noi. De nici una.

— Asta vă spunea mama ta ?

— Asta și altele... Și fetițele mele știu o parte din poveștile pe care i le-ați citit dumneavoastră, atunci. Mai ales aia cu Limir Împărat și cu Lia. Zicea că după ce-a ascultat-o, s-a ascuns în beci și-a-nceput și ea să bată cu picioru-n pămînt ca să-i apară ursitol.

— Mama ta ?

— Da. Toată viața a fost cam copilăroasă. Cică bătea cu picioru-n pămînt și striga : Ieși cutare ! Ieși ! Să ne vedem și să ne veselim ! Ieși ! Ieși ! Ieși !... Ne spunea cum se strîngeau în vîlcea, în jurul dumneavoastră, și copii și oameni mari, ca să v-asculte, de uitați cu toții de vite și vi le luau la obor. Că altfel erați tăcută, că de-asta vă spuneau Muta.

— Așa e, Lisandră.

Nu mi-aș fi închipuit că poveștile citite de mine, atunci, ar fi putut avea înrîurire asupra maică-si sau asupra celorlalți. Știu că le plăcea să m-ăsculte,

că treceau mulți în zilele de sărbătoare pe la poarta noastră și-o rugau pe mama să mă lase să merg cu vitele cu ei. Lăsau vitele mele să le pască iarba de dragul poveștilor. Citeam conace întregi și ei tot nu se săturau, tot mai voiau... Mama se necăcea deseori. Da' ce ești, tu ? Dascăl ? Ce, ei nu văd să citească ?..." Uita că mulți nu știau alfabetul sau că silabiseau chinuit. Uita că nu existau cărți, că eu alergam kilometri întregi la-nvățător sau profesori de dragul vreunui volum. Satul nostru, văgăună-ntre dealuri, fusese pierdut din vedere. Iată-l, astăzi, înnoit, înflorit ieșit la lumină.

Mi-e frig. Sint într-adevăr obosită. Spun „Noapte bună“ și intru în casă, mai bine-zis, în grădinița de copii. Mă alină prezența copiilor în locul ăsta, unde ne-am născut noi, mă alină să-i știu că se joacă și că săt fericiti. Noi n-am prea fost și nici de joacă n-am avut parte. Numai cînd pleca tata de-acasă ne dam în petic, dar întotdeauna cu grijă, cu teama rechizitorului ce avea să urmeze. Am părăsit satul fără păreri de rău, ne-am aruncat în lume rigizi, cristați, îmbătrâniți înainte de vreme. Fără gîndul de-a ne întoarce vreodată.

Măsor din ochi grădinița, fac socoli, fixez repe-rele casei ce-a fost, adun lucrurile cîte mai săt în memorie, cotrobăi podul, tinda, le pun pe fiecare la loc, dau în beci de butia cu păstăi și găsesc mălaiul ascuns acolo, învelit în șervet, cu oala cu jumări alături.

Mă cuprinde o milă nebună de mama, o văd cum îl pîndește pe tata, cum rupe bucăți din mălai, cum scoate jumări și ne dă să mîncăm pe ascuns, îl văd pe fratele meu, care fără vreo intenție rea, privind fix spre tata cînd împarte mălaiul la masă, îi zice senin : „Mie să-mi dai mai puțin, că eu mai mîncăi în beci“.

Văd cum zboară măsă cu castroane cu tot, cum e jucată mama-n picioare, cum stă întinsă pe pat, neagră toată, soldită, și iar mă cuprinde dorul de-a țipui ca pe vremea cînd eram mică. Tata avea o deviză : „Numai cine muncește mănîncă“. După ea se călăuzea, el lua porția cea mai mare, nouă ne dădea porții în funcție de vîrstă și efortul depus, aşa că cei mai mici, care nu eram în stare de lucruri prea mari, mai mult încurcam, cum spunea tata, aproape că nici nu primeam de mîncare. Mama îl lăsa în plata Domnului, în schimb ne-ndopa, cînd putea, pe ascuns. Era fericită cînd ne știa cu burțile pline.

Desigur, nu-l judec pe tata, era un om cinstit în felul lui, își suporta cu mîndrie condiția, nu s-ar fi ploconit în fața nimănu, chiar dacă foamea ne dădea afară din casă. Se purta rău cu noi, ne-a mutilat într-un fel, dar credea că e drept, că aşa trebuie să fie, a murit cu credința asta în el. Muncea însă cît șapte și n-ar fi luat de la nimeni un capăt de ată. Era împotriva hoților, spunea că i-ar pune la zid, că i-ar împușca, nimic nu i se părea mai rău pe lume ca hoția. În sat era forfotă, cineva profita, dădea iama prin gospodăriile oamenilor furînd ba găini, ba porci, ba vite.

Odată, a venit popa acasă la noi să-l cheme pe tata cu el. Nu știu ce i-o fi spus, dar aud și astăzi vocea tatii tunind : „Eu sănt țăran, părinte, eu nu fac politică !“ De-atunci își ascuțea mereu cuțitul cu plăsele de os, îl băga în teacă și, cu el la brîu, sta noaptea la pîndă să vadă dacă nu se apropie cineva de casa noastră. Abia cumpăraseră vaca, eram mulți, se simțea nevoie de lapte. Tata era mîndru că facem parte dintre cei care au un asemenea animal în obor. O mîngîia, o țesăla, îi aducea frunze cu brațul...



Intr-o zi, între prinț și nămiez, pe cînd eram cu toții plecați la cîmp, vaca a dispărut și, cu toate că-am căutat-o care-ncotro, n-a fost chip să-o găsim, parcă înghițise pămîntul. În noaptea aceea tata a plecat de acasă. S-a întors spre ziuă cu niște haine verzui, cu o pușcă și niște broșurele sub braț. Mama s-a speriat, s-au certat, i-a spus tatii să se ducă de acasă, să nu-i nenorocească copiii, dar tata, înnegurat cum era, i-a lipit un dos de palmă de i-a-nchis gura. Seară s-a întors acasă cu vaca de frînghie.

Abia mai tîrziu am aflat adevărul. Tata se-nscrisesecă la legionari cu condiția să i se spună cine este hoțul și să i-l dea lui pe mînă. Era convins că popa-l știa pe făptaș. Nu se înșelase. Chiar în noaptea aceea s-au dus cîțiva și l-au luat pe hoț din pat, în izmene. L-au pus cu fundul pe jar. Cînd anceput să-i sfîrîie carnea, a spus omul și laptele care l-a supt. Vaca noastră o-nchisesecă într-o troiță, peste trei dealuri, departe, de unde trebuia să ia un al doilea să o taie. Tata s-a dus la troiță și l-a așteptat pe cel de-al doilea. Cînd a apărut, a tăbărît asupra lui și praf l-a făcut. L-a ciomăgit pînă l-a lăsat lat și-apoi și-a adus vaca acasă. A mai ciomăgit tata pe unul bogat și ghebos care-i ținea mamii calea ori pe unde se ducea și-i spunea că-i dă o salbă cu galbeni dacă merge o dată cu el. Atît. Dar legionarii nu erau mulțumiți. Voiau altceva. Amenințau. Tata mersese cu ei în ideea de dreptate și s-a trezit că trebuie să lovească în oameni despre care n-auzise și nu știa nimic rău. Era posomorît, încruntat, mai posomorît și mai încruntat decît îl știam. Nu mai voia să meargă la întruniri. Veneau după el. Mama era speriată.

Două săptămîni a stat tata cu legionarii. Într-o seară s-a întors mai devreme ca de obicei și i-a spus mamii să-i ascundă pușca degrabă. Cuvintele-i erau

ușor repezite, altfel decât le cunoșteam, mai moi și mai usoare, sunau a lucru sfîrșit, terminat. Mama a simțit că ceva nu-i în ordine, a alergat cu pușca la cosoroaba casei, apoi a azvîrlit în cuptorul încins toate broșurile tatii. A vrut să-i ardă și hainele, dar tata a oprit-o, i-a spus că oricum o să-l ridice. „Mă bucur, a zis mama, acum n-ai decât să ispășești“, dar se vedea că nu se bucură, tremura toată. „Știam c-așa o să se sfîrșească, c-au să te ridice într-o zi.“ Noi nu știam ce-nsemna aia „să-l ridice“, dar eram speriați și tata a vrut să ne mîngîie, și-a apropiat mîna de frunțile noastre, încet, cu sfială. Avea o mînă dureros de usoară, niciodată nu știusem că mîna tatii poate fi atât de liniștită, că poate fi atât de blîndă și bună. Ne-am temut și-am început să scîncim, unul după altul am început să scîncim, dusesem dorul mîinii calde pe frunte și acum ne apăsa, ne chinuia atingerea ei. Tata a făcut și glume în seara aceea cu noi. Ne-a frecat bărbile cu barba lui țepoasă și ne-a gîdilat. Nouă ne-a pierit frica, ne-am dat seama că n-are de gînd să ne bată și ne-am agățat cu toții de el. Ne-am jucat așa multă vreme. Mama plîngea într-un colț, tata se făcea că rîde cu noi, dar curînd au început cîinii să latre și s-a scuturat ca de friguri, ne-a spus să ne culcăm și ne-am băgat iute sub crengi. Apoi a bătut cineva în poartă. Mama a sărit ca arsă și i-a strigat tatii să fugă, dar tata s-a dus spre ea, i-a luat fața în mîni și a sărutat-o pe amîndoi obrajii, spunîndu-i să meargă la poartă s-o deschidă și să-l lase să intre. Mama n-a prea înțeles, sta pe loc ca prostiță și atunci tata i-a spus că nimeni nu scapă, că ceilalți au fugit, dar că el știe bine că nimeni nu scapă, că le spusese la tot să se predea, dar l-au făcut trădător și l-au amenințat că-l împușcă. Noi eram numai ochi și urechi și mama a țipat : „Dormiți odată !“ și

ne-am tras cergile peste capete. Apoi am auzit-o coborînd spre poartă. Dinspre bătătură glăsuiau multe voci, întrebau unde-i tata. Scările au început să scîrțiie sub pași grei, încălțați probabil în bocanici, și tata a ieșit în prispă și l-am auzit : „Sînt copiii în casă, dacă se poate nu-n casă !“ Apoi pașii au încetat deodată. Era lumină ca ziua în prispă, cred că-l cercetau cu lanterna pe tata să vadă dacă nu-i înarmat. Au coborît cu toții și-au intrat în beci. Noi am ieșit fuga în prispă, stăteam ghemuiți acolo și-ascultam. N-am auzit mai nimic, vocile se-nfundaseră, parcă se zicea ceva de cătușe, apoi au ieșit, tata era-n față, ceilalți se țineau în spatele lui și cineva a zărit cojocul tatii agățat în tindă și i-a zis : „Ia-ți, omule, cojocul, c-o să-ți fie tare frig acolo unde or să te trimiată !“ Mama a smuls cojocul și l-a pus pe umerii tatii și au pornit aşa cu toții, mama în urma lor cîțiva pași. Apoi mama s-a oprit, s-a-ntors în poartă și s-a uitat lung după ei. Dispăruseră, și ea tot acolo în poartă, nu-i venea să mai intre în casă.

Doi ani a stat tata plecat fără să ne trimiată vreo veste. Doi ani n-am știut nimic despre el. Veneau de la Sfat la mama comisii s-o convingă să divorțeze și să intre-n serviciu, să-și opreasă un copil-doi cu ea, poate pe cei mai mici, iar pe ceilalți să-i dea la stat, să-i bage statul în școli. Mama n-a vrut. O ținea una și bună : „Omul ăsta cînd a plecat a lăsat o casă plină de copii și-o muiere. Aici o să ne găsească pe toți.“

Și-asa a și fost. S-a întors într-o zi mare, noi eram plecați cu toții la biserică, mama mersese cu banița cu mîcare, era luni după Paști, ziua cînd tot satul lucea prințul în curtea bisericii. Împărțise mama de toate, dar rachiul nostru avusese căutare și se sfîrșise. Mama îi trimisese acasă pe doi dintre frați să mai

umple o dată urciorul. Unul a mers direct în beci la butoi, celălalt a urcat în casă la ouăle roșii. În ușa podului sta tata, deșirat și bărbos. Nu l-a recunoscut. A crezut că-i un hoț. S-a speriat și-a fugit. Tata a sărit și l-a prins în brațe.

„Al cui ești tu, mă ?“

Copilul n-a reușit să îngăime nimic. Înlemnise.

„Unde e mă, tac-tu ?“

„L-a ridicat.“

„Tu știi cine sînt eu ?“

Copilul a scuturat speriat capul. Nu știa. Zadarnic îi striga celălalt care o luase la goană spre noi : „E tata ! E tata !...“

Nu știu cum am ajuns acasă cu mama. Repede, repede, de parcă ar fi luat ceva foc. Tata era în brațe cu fratele nostru și plîngea. A plîns mult tata atunci. Am plîns și noi cu toții, ca proștii. Mama voia să-i spună pe unde a umblat, de ce n-a dat semne de viață. Fața lui s-a crispat a durere. A tăcut. Nici atunci și nici mai tîrziu tata n-a amintit nimic despre anii aceia. Ca și cum n-ar fi fost. Ca și cum i-ar fi fost jenă cu ei. A spus numai c-a fost reabilitat. Ca să nu ne mai temem. Ca să nu ne mai fie rușine. Atît. S-a întors și și-a luat viața de-acolo de unde-o lăsase. Mai îndîrjit, mai întunecat, mai neînduplecăt. Curînd a plecat la pădure...

„Mama !“

„Da, Alexandra !“

„Da' de ce-a plecat bunicu la altă pădure, mama, n-aveați pădurea voastră sau nu-i era dragă pădurea de-acasă ?“

„Ba-i era foarte dragă, Alexandra, avea un respect deosebit pentru copaci, îi prețuia-n aur, niciodată n-a avut tăria să doboare vreunul din pădurea noastră. Îi îngrijea, îi curăța de uscături, îi încerca cu

coada securii să vadă cum sună, dacă nu-s găunoși sau putrezi la mijloc, dar decât să-și înfigă tăișul securii în ei mai degrabă i-ar fi lăsat să se usuce-n picioare. Numai cînd nu se mai ajungeau în nici un fel, mai vindea cîte unul dar asta se-ntîmpla foarte rar“.

„Și-atunci de ce-a plecat, mama ?“

„Pentru bani, Alexandra. S-a dus să muncească pe bani. Voia să cumpere pămînt, cît mai mult pămînt. Obsesia dintotdeauna a tatii a fost pămîntul.“

„Dar dacă era departe, la ce-i mai folosea ?“

„Să-l știe acolo, Alexandra. Să fie. Asta-i dădea autoritate, putere, suprematie asupra celor din jur. Simțea nevoia să se ridice în ochii oamenilor și singura modalitate i se părea lui a fi pămîntul, să ai pămînt mult, cît mai mult cu putință.“

„Da' bunica, mama, bunica-l lăsa, aşa, să facă ce vrea ?“

„N-avea putere asupra lui, Alexandra. Era de-ajuns numai să ridice vocea c-o bătea de-o snopea. Venea tata în fiece sămbătă seara acasă, iar duminica inspecta locurile și dacă nu-i plăcea ceva era jale. Toată săptămîna, din zori și pînă-n noapte, munceam toți cu sufletul la gură, de frica zilei cînd o să-apară în poartă. Și bine tot nu era. Găsea el ceva care să-l scoată din minți. Număram ceasurile cîte le stătea lîngă noi ; parcă erau ani, aşa treceau de-anevoie. Ne intram în piele numai după ce-l vedeam trecînd dealul spre mașina cu care pleca. Abia atunci ne linișteam tremuratul.“

„Dar asta este ca și cum ai fi rob, mama, nu-i aşa ?“

„Cam aşa, Alexandra. Și n-aveam nici un fel de bucurie. Nici un fel de satisfacție. Tot bătuți, tot

dezbrăcați, tot flămînzi. Creștea mama porci, ii lăua tata și-i vindea la tîrg. Vindea rachiul și vinul. Vițeii-i vindea. Ne lăsa doar vacile, care, de-atîta jug, abia dacă mai dădeau lapte. Totul se transforma în pămînt, în alte brazde de-ntors, de plivit, de prășit... De-asta au fugit frații mei.“

„Bine-au făcut c-au fugit. Și eu aş fi fugit, mama, crede-mă !“

„Te cred, Alexandra. Și totuși... au fost și clipe frumoase, dureros de frumoase, numai că mi le amintesc și-mi dau lacrimile.

(Amintiri... Port în mine tot urîtul și frumosul celor cîte le știu, cîte-au fost.

Ca să pot separa răul de bine, ca să nu greșesc acolo unde-au greșit alții.

Am greșit alături... Ne-am încăpăținat toți să stăm departe de casă. Să-i demonstrăm tatii că n-avem nevoie de el, că puțin ne pasă ce face. Oare nu l-am adus la disperare chiar noi ? Nu l-am ajutat și noi să-și strîngă lațul de gît ?...)

„Mamă, de ce nu vii mai des pe la noi, nu-ți place la noi ? Ștefan ține-atît de mult la dumneata !“

„Știu, Ioano, mamă, dar am și eu acolo porc, găini, rațe, trebuie să aibă cineva grija de ele, că tac-tu în loc să le dea de mîncare, să ține cu paru la ele, întotdeauna le găsăsc deșelate.“

„Tot aşa a rămas, mamă ? Acum săntem toți plecați, ce-l mai necăjește ?“

„Voi, fă, fată, voi, că-i e frică c-o să vă-ntoarceți să-i cereți pămîntu, că voi de pămînt aveți nevoie acumă, că de răul lui nu mai calcă nici unul pe-acasă. Și de scrisori, fă, Ioană, și de scrisori ii e frică, mi le ține poștariu și mi le dă pă ascunsălea, că uite, aşa am ajuns, să-mi fie frică să-mi scrie copiii !“

„Dar ce face cu pămîntul ăla, mamă, de ce mai cumpără, pentru cine mai cumpără, ce face cu el ?“

„Știu eu ce vrea să facă cu el ? Că-i tot spun : „Lasă-l, mă dracu, dă pămînt, vinde-l, mă, hai, să-l vindem, să nu ne mai canonim dă pomană, îl vindem și-mpărțim banii la copii, că dacă nu-i ajutăm acumă cît sînt tineri și au nevoie, mai tîrziu degeaba le-om da !“ Da el sare dă parcă l-aș atinge cu fieru încins, nici nu vrea să auză. Trage ca boul din zori pînă-n noapte, pentru cine-o fi muncind atîta, nu știu ! Că eu i-am spus că nu mai trag. Nu mai vreau să trag: De ce să trag dacă mi-a gonit copiii d-acasă ? Pentru cine să trag ? Eu muncesc grădina, mie-mi ajunge grădina, și-mi cresc acolo, ba un porc, ba cîteva găini, cîteva rațe ca să am și eu ceva proaspăt cînd viu pă la voi. Și-n rest, treaba lui, să să dăscurce ! Să zică bogdaproste că-i fac demîncare și că-i spăl trentăte după el ! Că alta-n locu meu nici asta n-ar face !...“

„Mamă, dar el niciodată nu-și amintește de noi, niciodată nu vrea să ne vadă, nu-l apucă, aşa, dorul, cum te-apucă pe dumneata ?“

„Tac-tu și doru ! Fi-ți-ar tac-tu al dracu ! Ț-ai găsit ! De-amintit și-amintește, da ca să vă-njure ! Pă tine nu, că pă tine te-a dat el afară, da păilalți fi spurcă, fi înjură dă-i spurcă, că dă ce n-au rămas acasă. Păi, cum să rămîie, mă, dacă-i bufneai toată ziua, dacă niciodată nu erai mulțumit, cine crezi tu că-ți rezistă să-ți tragă ca un animal dă dirmineața pînă sara, și-n loc de-o vorbă bună, de-o mîngiiere, să-l aștepți cu ciumagu ? Că și răbdarea are-o limită ! Și-au răbdat, bieții copii, au răbdat pînă n-au mai putut ! „Cît trăiesc eu n-o să primească nici unul nimic ! Mai bine străinii !“ „Păi, că străinii o să te

măńince, mă, străinii o să te măńince ! O să s-aleagă prafu de tot, că copiii n-o să-ți mai calce pragu nici unu ! Da nici pă la mormint n-o să-ți calce !“

(...Praful... Fiecare din noi și-a făcut loc pe unde-a putut. Satul s-a preschimbat, s-a-nnoit. N-am fost nici unul de față. Nici unul din nouă. Nici la mormintele părinților noștri n-am fost. Calc după douăzeci de ani pămîntul natal ! După douăzeci de ani !...)

„Cu frații tăi ce este, Ioana ? De ce nu pomenești niciodată nimic despre ei ?“

„Ne-am înstrăinat unii de alții, Ștefane, ne-am rupt, ne-am împînzit peste tot, nu sînt doi la un loc, fiecare este bine, unde este, dar singur.“

„Dar de ce, Ioana ? Ce s-a-ntîmplat ?“

„Bănuiesc că moștenim fiecare din noi ceva din încăpătînarea și ambiția tatii. Din mîndria lui. Fiecare vrea să se descurce singur, independent de ceilalți. Nu ne scriem, nu luăm legătura unii cu alții decît atunci cînd avem cîte-o veste bună de spus.“

„Dar ei cum au plecat ?“

„Zdrențăroși și cu fluierul sub braț, aşa au plecat. Pe rînd, unul cîte unul. Își luau fluierele și se urcau în mașinile care veneau în sat tocmai din Dobrogea, pentru mînă de lucru. Ajungeau la Ostrov, la Babadag, la Niculițel... Lucrâu ca sezonieri la culesul de struguri“.

„Sî după cules ?“

„Cu banii strînși plecau mai departe. Într-o toamnă au fugit trei de acasă. Toți trei cei mari. Unul după altul. La distanță de-o săptămînă sau două. Lucrâu la aceeași fermă viticolă. Dar n-au vrut să stea împreună. La sfîrșit au luat-o care-ncotro a văzut cu ochii. Primul a ajuns la Combinatul siderurgic de la

Galați. Al doilea la Oradea, la o fabrică de cărămidă, iar al treilea a hoinărit ce a hoinărit pînă s-a stabilit la Piatra Neamț, la o fabrică de cherestea. La vreo doi ani, eram eu în liceu, au mai plecat doi. Tot la Ostrov. Unul este acum la Brașov, la Uzina de Mașini-Grele, altul, la mină, la Baia Sprie. Pînă să termin eu școala a fugit și-al săselea, tot cu mașina, la Babadag, de data asta. De acolo s-a întors la Pitești și-a intrat la Combinatul petrochimic... În vara asta, mama, fără știrea tatii, le-a făcut vînt și celorlalți doi, mai mici, de acasă. Ca să nu mai tremure din pricina lor. Ca să le știe de urmă. Pe unul l-a trimis la Craiova, la un vîr de-al ei, să-l bage să lucreze-n fabrică. Pe celălalt l-a-ndreptat spre fabrica de mobilă din Rîmnicu Vîlcea. Este acolo cineva din comună, i-a promis c-o să-l ia ca ucenic, să muncească-mpreună“.

„Și taică-tu, n-a plecat după ei să-i caute ? I-a lăsat aşa de capul lor ?“

„Tata ? Nu, niciodată. Doar mama. Mama și-a luat traista-n băț și-a plecat după fiecare în parte. Să vadă cum e, unde e, cum trăiește. Numai pe cel de la Piatra Neamț n-a știut vreo opt ani de unde să-l ia. Nu i-a scris nici un rînd. Timp de opt ani, se jelea mama după el ca după mort, credea că s-a întîmplat ceva rău, c-o fi în pușcărie sau i l-o fi tăiat cineva cu cuțitul... După opt ani s-a trezit cu el în vizită, acasă. De acolo a pornit spre mine, eram la liceu pe atunci... Mi-amintesc ca și-acum ziua aceea... Mă aflam în clasă la ora de geografie, se-apropia sfîrșitul trimestrului și n-aveam notă deloc, tocmai mă scosese profesoara să m-asculte. Pe neașteptate, s-a deschis ușa și-a intrat un domn foarte elegant, foarte frumos. Mi-am zis că trebuie să fie vre-un inspector de școală, că probabil a venit s-asiste la lecție și mi s-a făcut frică, am crezut că de emoție n-o să mai pot

scoate nici un cuvînt. El s-a apropiat de profesoară și mi-am auzit deodată numele pomenit. Atunci m-am speriat și mai tare, am crezut că mă cheamă la cancelarie, c-am făcut ceva rău. Profesoara i-a zis : „Îmi pare rău, n-are notă.“ Atunci el s-a-ntors spre ușă și, înainte de-a ieși, s-a uitat lung la mine și a zîmbit cum numai el știa să zîmbească. Eu am rămas în picioare, țeapănă. Cîteva clipe, n-am știut de unde cunosc zîmbetu-acela, apoi, ca o iluminare, mi l-am amintit pe frate-meu, mic, aşa cum îl știam eu acasă, cu sănul plin de nuci și cu fluieru-n mînă, zîmbind. Am început să plîng în hohote, toți se uitau la mine mirați, nu știau ce-i cu izbucnirea aceea ; el plecase copil de acasă, mă lăsase-n clasa a II-a primară, și acum, ne-ntîlnisem mari față-n față și nu fusesem în stare să-l recunosc.“

„Și cum a decurs întîlnirea ?“

„N-am putut să vorbim mai nimic. Am plîns amîndoi, ca prostii, tot drumul. El n-a stat decît o oră-n oraș. Trebuia să ia trenul s-ajungă pentru a doua zi la fabrică.“

„De atunci l-ai mai văzut ?“

„Da, o dată. La vreun an după aceea.“

„Și cu ceilalți ?“

„Ceilalți n-au dat nici ei ani de zile pe-acasă. Apoi li s-a făcut dor și-au venit. Dar tata le-a spus că-a-doua oară nu-i mai lasă să intre pe poartă. Că vin să-i fure pămîntul. Și n-au mai venit de atunci.“

N-au mai venit...

Ne-am înstrăinat de părinți, de sat, de noi însine. Sîntem străini pînă-n măduva oaselor. Atunci de ce mai spunem : am, săntem, vom fi, dacă nu comunicăm în nici un fel, dacă nu există acea chemare-a săngelui, dacă ne e indiferent ce se-ntîmplă cu unul sau altul



din noi ? De ce ne-am îndepărtat ? De ce ne-am rupt ? Oare nu mai vrea nimeni să-și mai amintească ce-a fost ? Trimitem din complezență cîte-o felicitare de ziua de naștere a fiecăruia. Și cel mult cîte-o vedere pe an, din locurile pe care le peregrinăm în concediu. Asta, dacă ne aducem aminte. Salutări. Sîntem bine, sănătoși. Dar voi ? Nîmic despre bucurii, despre tristeți, despre realizări sau nerealizări... Sîntem sănătoși... Cît de sănătoși sîntem ? Oare cît de sănătoși sîntem ? Am străbătut cu toții drumuri ale naibii de lungi. Desfundate, întortocheate, de netrecut uneori. Puteam să-lunecăm, să ne pierdem, să mergem pe alături. N-am mers. S-a-n-tîmplat să vrem ceva de la viață. Să dăm dar și să cerem în schimb. Să nu ne fie rușine cu noi. S-avem tăria să ne privim semenii-n fată. Patru dintre frații mei sînt de-acum ingineri, doi sînt maiștri, ceilalți doi meseriași pricepuți. Au cu toții neveste, copii... De ce, atunci, stăm atîta de țepeni unul față de celălalt ? De ce ne-aruncăm trecutul la coș ? Alexandra îmi învățase lacrima și surîsul meu de copil. Elevii de la școala la care predau spun tuturor că pădurea și pămîntul visează. De ce să ne fie rușine c-am fost odată copii ? Că mai sîntem încă ? Că mai știm să rîdem, să plîngem și-acuma ? !

E tîrziu. Cocoșii strigă miezul de noapte. Aproape că uităsem cum strigă cocoșii. În ograda vecină latră un ciine. Mi-e somn. Copilăria mi-adoarme în leagăn de curpeni. Port leagănul și pădurea cu mine. Visez.

...Tata e dus la covercă la vînătoare de mierle. Il văd. Stă ascuns în frunzar. A lăsat afară doar protapul lung, ucigaș, despicat la un capăt. I-a prins piedica cu-n laț dintr-o sfoară pe care și-o învîrte pe mînă. Ascultă. Liniște. Nici o pasăre-n jur. Tata smulge o frunză și-ncepe să cheme : „Ciovic ! Ciovic !“

De departe se-aude mierla prostită : Ciovic ! Ciovic ! Tata zîmbește. Repetă chemarea. Pasărea vine și se rotește deasupra frunzarului. Dau să țip, dar mi-e frică de tata. Tremur. În gînd mă rog de mierlă să plece. Tata, mai sălbatic, cheamă din nou : „Ciovic ! Ciovic !“ Pasărea se-apropie, vede proțapul, se-așază... Închid ochii să nu mai văd ce se-ntîmplă. Tata trage piedica, o aud, aud zbaterea tristă a mierlei în laț. Intuiesc lama briceagului, mîinile grăbite pe gîtuș subțire, iarba mînjită de sînge... Și iar răsună chemarea sălbatică : „Ciovic ! Ciovic !...“

Rîd. Rîd pentru că plîng. Copilul din mine nu s-a maturizat încă. Simte miroslul pădurii și sarea ochilor. Sarea. Traista cu mierle e zvîrlită pe vatră. Mama le frige. Mîncăm. E gustoasă carnea de mierlă. Într-o zi mi se va întinde și mie un laț : Ciovic ! Ciovic ! Unde să mă ascund ?

Nu mă știu apăra. Sînt mică. Mă legăn în leagăn de curpeni. Mama vrea să mă-nvețe să torc. Tata-mi croiește o furcă și-un fus pe măsură. Leg greu caieru-n furcă. Pisica mi se-agăță de fus. Îl învîrt numai ca să se-agățe pisica de el. Mama mă ceartă. Sînt mică.

S-a umflat ca un bostan burta mamii. Sînt multe de făcut și-i e greu. Tata-i plecat cu dimia la piuă. Frații mai mari au fugit la tîrlie. Cei mici încă dorm. Este iarnă. În mijlocul casei stă războiul unde mama țese pînză pentru cămăși și izmene, țese cergi cu care să ne-acoperim noaptea. Focul duduie-n sobă. E cald. Mama mă cheamă-n război să mă-nvețe să țes. Rîde că am picioarele scurte și n-ajung la brîgle. Mă scoate de-acolo. Eu mă-mpiedic încă de praguri. Sînt mică. Mă duc în vatră să-ngrijesc de mălai. Scot căpisterea, cern pielmul, pun gripca, aduc cîrpătorul...

Cînd clocoște apa o chem pe mama să-l mestece. Vine. Se-apucă de treabă. Dintr-o dată trage un țipăt. Se-ndoai. Mi-e frică. Mă uit cu groază la ea. Cu chiu, cu vai reușește s-azvîrle mălaiu-n cuptor, să-nchidă cuptorul cu tava. Mă trimite-n podul finarului s-aduc o cergă de paie. Alerg. Mama a strîns războiul de-o parte și s-a așezat pe pămînt lîngă sobă. Scîncește încet. Frații mei mici s-au trezit. Mama mă trimite cu ei la vecini, peste drum, să-i las acolo pînă spre seară. Îmi spune ca apoi să alerg s-o aduc pe moașa din vale. Îmi sfîrîie călcîiele într-o parte și-n alta. Mi-e frică. Moașa vine-ntr-o fugă. Din capul scărilor auzim orăcăit de copil. Moașa aleargă, dă buzna. Pe mine m-alungă afară la joacă. Niciodată nu m-a trimis nimeni la joacă. Tocmai acum și-au găsit ? Nu știu de ce-mi vine să plîng și plîng ca o proastă. Stau mult timp pe afară. Tai un braț de surcele, aduc apă, iar mai tai un braț de surcele, iar aduc apă. Cînd mă răzbește gerul intru în tîrla oilor și stau acolo cu ele. Mă ghenuiesc lîngă Gheorghe care-i de-acum cîrlan mare. Mă-mpunge. Nici el nu mă mai vrea lîngă el. Sînt tristă. Ies afară și mă strîng pe trupină. Vreau să-ngheț și să mor, să le pară rău că m-au dat afară tocmai cînd voi am să rămîn. Să mă plîngă. Așa. Dar dacă mama ? !... dacă mama ! ?... Nu ! Asta nu ! Alerg înnebunită pe scări. Plîng. Dau cu mine grămadă în casă. Mama stă așezată pe-un strat gros de paie, altele decît cele aduse de mine, deasupra a așternut o cergă curată, s-a schimbat și ea, poartă o altă cămașă. Alături, înfășurat în scutece, doarme copilul. Moașa se uită la mine și ride, ride și mama. Au oala cu rachiu fierb pe masă, se cinstesc. Mama mă vede plîngînd și-mi zice : „De ce plîngi fă, proasto, prostuța mamii, te-ai speriat ca o proastă, uite-l păsta micu cum doarme,

ceilalți unde sănă ? ! Adu-i acasă, să mîncăm, le-o fi foame...“

Într-o zi, pe acest frate al meu l-am adus acasă cu trupul strivit, terciuit. Creierul și singele lui mi se strecurau printre degete și mi se aşterneau la picioare. Mama a fost ca nebună atunci. Eu am tăcut. Am tăcut multă vreme. Cred că adevărata mea tăcere își are rădăcinile în clipa aceea. Când am văzut roțile rostogolindu-se peste capul și pieptul fratelui meu. În clipa când l-am adunat și l-am purtat, aşa, fărime, în brațe. Mi-amintesc mînuțele moi pe care și le-n-colacea în jurul gâtului meu. Mi-amintesc rîsul lui, rotit, înecat. Mergeam cu el în cîrcă, în spatele trocului plin, montat pe căruță. Eram obosită dar veseli. Rîdeam. Culesesem toată ziua la struguri. Dealul din fața noastră își înălța spinarea pieptis. Trebuia să-l trecem, cu car cu troc cu tot, către casă. La jumătatea pantei vacile n-au mai fost în stare să tragă. Tremurau de-ncordare, se lăsau în genunchi... Prea multă povară pentru trupurile lor ostenite. Mama a-nceput să țipe la noi : „...Ce stați și vă uitați ? Nu vedeți că vacile nu iau dealul ? Puneți mîna pe căruță și-mpingeți ! Haideți ! Treci, fă, la capul vacilor și trage-le de frînghie ! Lasă copilul jos ! Mișcă-te !“...

Am așezat copilul pe marginea drumului, undeva mai departe, și-am trecut la capul vacilor să le-n-demn. Frații mei și-au proptit spinările-n osii. Mama la fel. Ne opinteam cu toții să ajutăm vacile să ridice carul cu trocul pe coamă. Cine și-ar fi închipuit că micuțul o să se tîrască de-a bușilea spre noi și c-o să nimerească exact în dreptul roților, exact în dreptul roților ? ! Cine și-ar fi închipuit că o să cedeze restul și-o să scape vaca din jug, lăsînd căruța să ne tîrască la vale pe toți ? ! Din creștetul capului și pînă-n vîrful picioarelor, aşa, de-a lungul, l-a stri-

vit căruța, în goană, pe fratele meu. Nici n-a avut vreme să tipe. A murit pe loc, fulgerat. Cum rămăsesese cu mînuțele-n lături, pată de carne și sînge înscri-să-n țărînă, părea ca o crucificare la răspîntii de drumuri.

Pe mal, în dreptul locului, sădise mama un nuc. „O să crească mare și-o să dea umbră, spunea, să se hodinească lumea la umbră“. Nu știu cît s-a odihnit lumea la umbră. Nu știu dacă avut timp de odihnă. Drumul s-a largit și s-a mutat mai pe poale. Acum coboară mai lin, mai domol. Dealul a fost împînxit cu vii și livezi. Ce înseamnă un nuc printre mulții nuci de prin preajmă ? Ce înseamnă un copil dispărut printre milioanele de mlădițe crescînde ?...

Din Alexandra nu s-a găsit nici măcar un oscior. Se bănuiește că ar fi fost lipită de-o grindă. Cît era de fragedă, putea fi tercită, spoită pe grindă, se putea face totuna cu piatra... Cine mai știe ? !... Pe locul acela am sădit un brăduț. Mama sădise un nuc. Cît de asemănătoare pot fi întîmplările oamenilor ! Cît de uluitor de asemănătoare ! Încerc să mă stăpînesc, să nu-mi pierd cumva mintile. Cum să mă stăpînesc ? Cum să-mi spun simplu, fără să tremur pînă-n adîncuri, fără să-mi mușc mîinile, fălcile, carnea, cum să spun, simplu, copilul meu a fost spoit pe o grindă ? !...

...L-am iubit pe Ștefan. Îl mai iubesc și-acum. Iubesc amintirea lui, imaginea lui răsfrîntă în mine, năuceala și strălucirea privirii cu care mă-ntîmpina întotdeauna în prag, neliniștea și teama cînd plecam de lîngă el, pentru o clipă. Niciodată n-o să mai întîlnesc atîta dragoste, atîta nebunie, atîta dorință, nimeni n-o să-mi mai dăruiască vreodată ceea ce mi-a dăruit el.

Alexandra era plămadă a viselor și-a căutărilor lui, a viselor și-a căutărilor mele, e tot ce-am însemnat eu și el laolaltă. EU și EL. Alexandra.

„Ioano, mamă, de ce stai tu așa degeaba și nu te grăbești să faci un copil-doi acolo, să te văz și pătine aranjată cît mai trăiesc ? !“

„S-a făcut, mamă, vine !“

„Cum vine ? Cine vine ?“

„Întreabă-l pe Ștefan, el știe de pe-acuma ce-o să fie, cum o să fie și cum o s-o cheme !...“

„Tu nu mă minți ? Nu-ți bați joc de mine ? Ștefane !...“

„Ștefane ! Ștefane ! S-a născut Alexandra, Ștefane, trei kile opt sute ! Nu te bucuri ? De două ceasuri te-astept !“

„Stiu, mi-a spus sora...“

„Si nu te bucuri ? N-o săruți pe mama copilului tău ? Nu te bucuri ? Ștefane !“

„Ba da, Ioana, liniștește-te !“

„Ce se-ntîmplă cu tine, Ștefane ? Ai o față chinuită, răvășită... Ce te frămîntă ? Ești bolnav ?“

„Nu, Ioana ! Liniștește-te ! Mama...“

„Mama ? Ce-i cu mama ? Iar a căzut la pat ?“

„Mai rău... Am primit telegrama asta... Liniștește-te !...“

„Moartă ? Doamne-Dumnezeule ! Dați-mi copilul ! Alexandra ! Alexandra ! Dați-mi copilul !“

„Dumneavoastră sănătăți Ioana Petroveanu ?“

„Da ! Cine sănătăți ? Ce vreți ?

„De la circulație, doamnă... ne pare rău... liniști-vă... știți... stați jos... trebuie să-nțelegeți... n-avem încotro... știți... nu v-am fi deranjat în maternitate...“.

„Spuneți odată ! Ce este ?“

„Soțul dumneavoastră...“

„Ce-i cu Ștefan ? Ce-i cu soțul meu ? Ce s-a-ntîmplat cu Ștefan ?“

„După cîte-am dedus fusese la țară la-nmormîntarea mamei dumneavoastră...“

„Da, și ? Nu văd legătura...“

„Azi-noapte, la-ntoarcere... poate oboseala... un... accident. Mașina...“

„Ștefan ?... Accident ? Ștefan ?... Ștefan ?... E rău ?“

„A... murit. A murit, doamnă... Liniștiți-vă !...“

Tremur. De neputință tremur. De disperare. Ani de zile i-am trăit pe unii și pe alții. Cu lăcomie i-am trăit. Cu patimă. Făcîndu-i parte integrantă din mine. Pînă n-am mai știut cine săn. Care săn eu. Care săn gesturile, vorbele, gîndurile mele. Care săn eu. Am venit aici să mă regăsesc, să mă adun, să mă reconstui. Din bucătele dacă se poate. Din fărime. Din cioburi. Pe unde-am trecut am lăsat cîte-o părticică din mine. În oameni, în copaci, în pămînt... Mai ales în pămînt... Mai ales în pămînt... Am nevoie de părticele-acelea. Am nevoie de mine. Întreagă. Nealterată. Întreagă. Ca să pot viețui.

Încerc să-mi stăvilesc amintirile, trăirile, să le amîn măcar cu o palmă, cu vîrsta măcar... Cum să le amîn ? Vin glasurile și m-acoperă. Vin glasurile și dănuiesc jur-împrejurul trupului meu și m-acoperă, mă strivesc sub ele, m-acoperă. Vine cutremurul și mă saltă. Vine cutremurul și m-azvîrle și mă saltă, ca pe-o minge m-azvîrle și mă saltă. Văd pămîntul cum se zbate și rage ca o fiară prinsă-n capcană, văd casele prăbușindu-se, trupurile țesîndu-se-n

ziduri, numai trupuri țesîndu-se-n ziduri. Alexandraa !...

Plîng. Tremur și plîng. Ceva se prăbușește în mine. Sau se înalță. Nu știu. Știu numai că-mi vine să țui, să țip, îmi prind umerii-n brațe, cel puțin gestul ăsta-i al meu, îl port dintotdeauna cu mine, și-atunci copil îmi strîngeam umerii-n brațe, de cîte ori mi-era greu și simteam că mă-năbuș îmi strîngeam umerii-n brațe, mă legănam și-mi șopteam : „Liniștește-te fetițo, liniștește-te, hai liniștește-te, stai cuminte și liniștește-te, o să fie bine, o să vezi, o să fie bine...“

Îmi repet și-acuma același refren, cu disperare-l repet, liniștește-te, hai liniștește-te, nu mai e nimic de făcut, liniștește-te, fii cuminte, liniștește-te. Îmi strîng umerii-n brațe și mă mișc legănîndu-mă prin infirmerie, hai, liniștește-te gata, ți-ajunge, liniștește-te, liniștește-te, nu mai e nimic de făcut, liniștește-te.... E ca un ritual. Ca un descîntec. Încet-încet, trupul se relaxează, se-mpacă. Pot să respir. Cît o să pot respira ?

Mi-ajunge. Uneori cred că-mi ajunge. Tot ce-am văzut. Ce-am trăit. Ce-am aflat. Mi-ajunge. Oare mi-ajunge ? Cine-mi poate spune ce și cît îmi ajunge ? Cine-mi poate spune ce va fi mai departe ?

O s-o iau de la capăt. Iar de la capăt. Încă o dată de la capăt. Mereu de la capăt. Pînă cînd mereu de la capăt ? Sînt tristă. Insuportabil de tristă. Închid ochii. M-așez pe pat și-nchid ochii. Mă rog. Mă rog amintirilor să mă slăbească o clipă. Să nu se mai rostogolească haotic în mine. Să mă slăbească...

„Ioana, vezi ? În blocul ăsta locuiesc eu ! Chiar în fața ta ! La etajul IV ! Acolo !“

„Al cîtelea geam ?“

„Mergem sus și-ai să vezi ! Ai curaj ?“

„De ce nu ? Pe care dintre uși vrei să mă porți ?
Pe cea din față sau pe cea din spate ?“

„Ți-e indiferent ?“

„Nu, nu mi-e indiferent !“

„Mă bucur. Nu-mi plac intrările dosnice. Totdeauna ascund ceva în spatele lor. Mergem ?“

„Hai !“

„Stii că sănătatea este emoționată ?“

„Tu ?“

„Da, eu, de ce te miri ? Ești prima femeie pe care mi-o doresc instalată în casă. În urma mamei... Săraca ! Ce te-ar mai fi așteptat !... Intră ! Hai, intră, Ioana, de ce stai în prag ?“

„Lasă-mă puțin... Nu mi-ai povestit nimic despre ai tăi. Ce s-a întâmplat cu mama ta ? A murit ?“

„Da. Embolie. Deodată. Nici n-am avut timp să mă dezmetesc. Dar ia loc, Ioana, te rog !“

„N-ai putut face nimic ?“

„Cu ce ? Cu mama ? Nu ! Nu mi-a spus niciodată c-ar fi bolnavă sau c-ar durea-o ceva. S-a ascuns de mine tot timpul. Abia după ce-a murit i-am găsit rețetele și medicamentele-n geantă. Se trata de stenoză mitrală de zece ani și mai bine... Înțelegi ce vreau să spun ? Să fii zi de zi alături de-un om și să nu-ți dai seama că suferă, că are nevoie de ajutor ! Aparat veșnic, tot timpul veselă, tot timpul gata să-mi facă orice numai să nu-mi lipsească ceva. Nu mi-am iertat nici o clipă faptul că n-am încercat să trec dincolo de mască, să aflu ce se întâmplă cu adevărat în sufletul ei ! Mă simt vinovat de parcă eu aş fi omorât-o !...“

„Îmi pare rău, ți-am răscolit amintirile...“

„Tot trebuia să afli odată și-odată ! Vezi, abia tîrziu de tot, scormonind și scormonind în mine, punîn-

du-mi întrebări, încercînd să afli ce fel de om a fost mama, de fapt, am făcut legătura cu o întîmplare veche, poate cea mai veche pe care-o țin minte, ziua cînd a fost înștiințată de moartea tatii !“

„Si tatăl tău a murit ?“

„Da, de mult, în '45, în Cehoslovacia. Ei bine, în clipa cînd a aflat, prima reacție a fost să mă strîngă la piept, dar m-a strîns aşa de tare că mă sufocasem. Apoi m-a tras în bucătărie și mi-a spus : „Facem o prăjitură, da ? Facem o prăjitură !“... Si s-a apucat să frămînte nu știu ce într-un vas, sta aşa aplecată și frămînta cînd mi-am dat seama că picură ceva roşu în cocă. M-am apropiat și parcă și astăzi mă văd arătînd cu mîna aluatul : „Roşu, mamă ! Roşu !...“ Dar nu m-a auzit, grija ei era să nu plîngă, să n-o văd eu că plînge și pentru asta își mușca cu disperare buzele că singele-i șiroia-n barbă... Aşa am mîncat prăjitura aceea, cu sînge.“

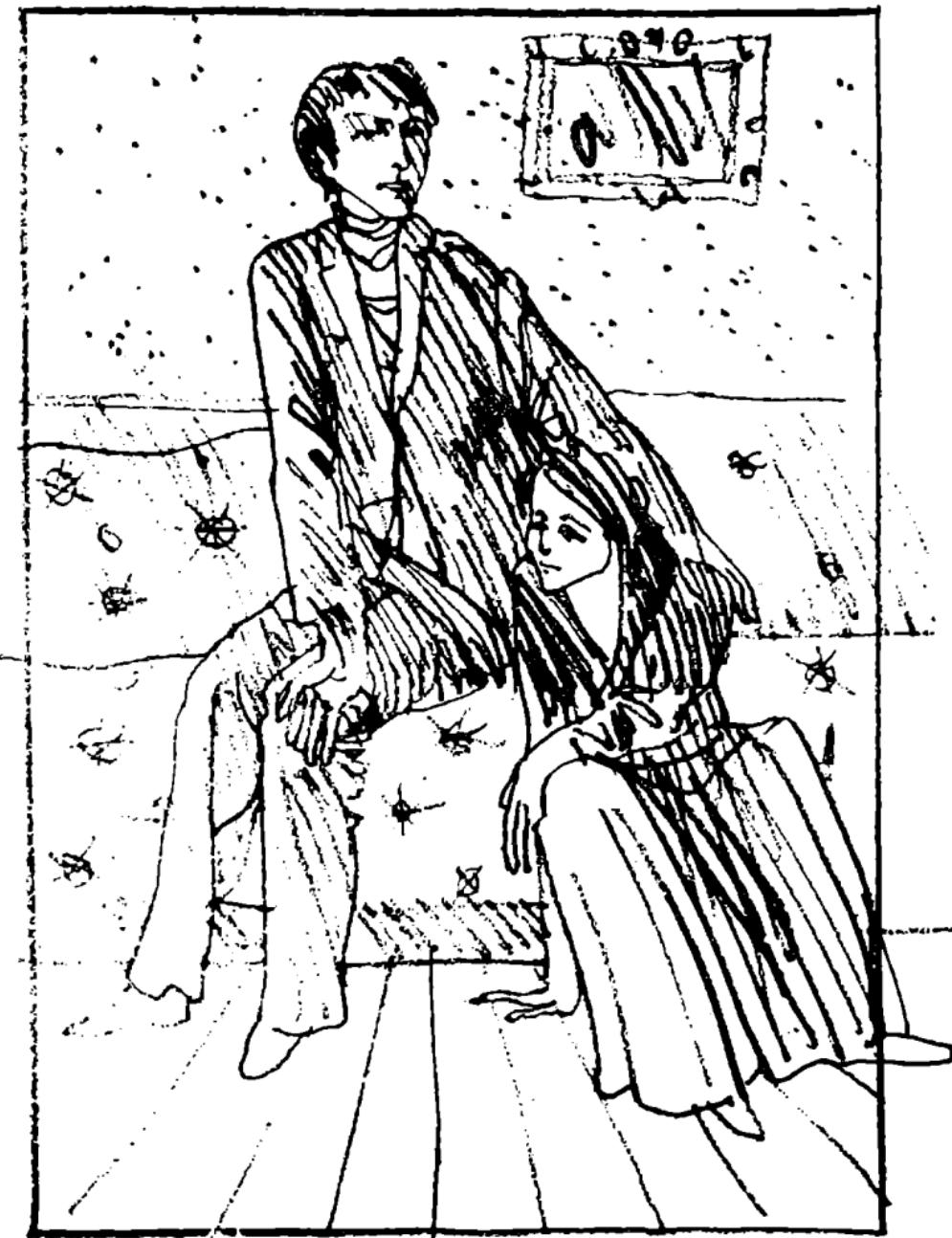
„Săraca !“

„Sentimentul meu de vinovătie e cu atît mai mare cu cît n-am fost în stare să-i ofer singurul lucru pe care și l-a dorit cu adevărat — călătoria la Banska-Bystrica. Voia să culeagă un pumn de țărînă de pe locul pe care-a murit tata, să-l aducă și să-l îngroape aici, lîngă noi. L-a căutat pentru asta pînă și pe generalul Atanasiu.“

„La ce bun ?“

„Ca să afle cît mai multe despre locul acela. Stai puțin ! Am aici o hartă pe care mama a primit-o de la general. Să ți-o arăt ! Mama nu se prea pricepea să urmărească o hartă, dar Banska-Bystrica fusese în-circuită. Uite-o ! E murdară și ruptă, toată viața a ținut-o atîrnată-n perete. O surprindeam veșnic călătorind cu ochii pe hartă.“

„Si de ce nu s-a dus ?“



„Îi era frică să mă lase singur și-i era și mai frică să mă ducă cu ea. Dorea să mă vadă mare, să fiu în stare să mă descurc, se bucura că-mi place să învăț, aştepta... „Ce speră să găsești acolo, îi spuneam, nu-ți dai seama că ești ridicolă ? Noi n-avem atîtea locuri în care s-au dat bătălii ? N-au murit atîția ?

Cîte mame, cîte soții, cîți orfani au venit să adune țărînă ? Dacă numai cîte-o mînă de pămînt ar fi ridicat fiecare s-ar fi săpat gropi de n-am mai fi avut cu ce le astupa ! Te-ai gîndit vreodată la asta ?“

„Stiu că mă duc degeaba, îmi răspundeau, dar trebuie să ajung pînă acolo, înțelegi ! Trebuie !“ Cînd m-am apucat de slovacă s-a bucurat că și cum i l-aș fi adus pe tata acasă. I se părea că numai aşa pot fi aproape de mormîntul lui și de toți ce-i care muriseră acolo. Biata mamă !... Cred că asta a fost singura mare bucurie pe care i-am făcut-o vreodată.“

„N-a mai stăruit să plecați ?“

„Nu. Amînasem totul pînă după facultate. Apoi m-au numit asistent, apoi... Cine și-ar fi închipuit că mama n-o să reziste. Eu o vedeam tot tînără, tot frumoasă... Asta-i !“

„Totusi ar trebui să ajungi acolo, Ștefane ! Măcar pentru liniștea ta...“.

„Da Ioana. În memoria alor mei. Altfel nu știu de ce lucrul ăsta ar avea o importanță mai mare decît altele. Istoria s-a scris peste tot, nu există colțisor de pămînt pentru care să nu se fi vîrsat sînge, care să nu aibă îngropate în el amintiri despre care avem sau n-avem habar. Au ajuns atî de puține date pînă la noi și mai toate sub formă de procese verbale ! Gîndește-te numai la ai noștri, la strămoșii noștri, ce știm noi despre ei ?“

(...Vederea este limitată, Ștefane, n-ajungem să privim decât zarea, fie în față, fie în spatele nostru. Ni se pare că cerul se unește cu dealul, cu muntele, întrepătrunderea pare-atât de perfectă încât vrem să-jungem acolo și să ne prindem de el. Dar se mută mai departe, mai departe, infinit mai departe și nici cînd n-o să-jungem să-l atingem cu mâna. Așa-i și cu strămoșii. O luăm înapoi după ei, strat cu strat, cît putem de-napoi, dar înapoia noastră ne-ntinde capcane. De la o anumită distanță, orbim, orbecăim, ne-mpotmolim, pentru că depărtarea este mult prea departe și rădăcinile mult prea ramificate, mult prea adînci, de ne-atins...)

„În ce sfere te învîrtești, Ioana ? Cu cine-mi umbli ?“

„Sînt aici, Ștefane !“

„Nu, ești departe. Ești foarte departe. Îmi aluneci printre degete, simt cum te pierd, intri-ntr-o lume necunoscută, de nepătruns pentru mine...“

„Dar sînt aici, Ștefane, alături, de ce te temi ?“

„Nu mă tem. Vreau să-nțeleg. Povestește-mi ceva despre tine ! Orice ! Este prima noapte pe care-o petrecem împreună. Vrei, Ioana ? Te rog !“

„Orice ?“

„Da, orice !“

„Atunci ascultă : A fost odată, ca niciodată...“

„Nu, Ioana, serios, nici n-ai habar cît de mult mă interesează ! Ești superstițioasă ?“

„Nu“.

„Deloc ?“

„Nu știu, cred că deloc. Pe la colțuri mai există semne de-ntrebare, nedumeriri, dar astea zac în fiecare din noi. N-avem cum le îndepărta.“

„Și cu Dumnezeu ?“

„Ne-am rupt unul de altul. O să-ți povestesc într-o zi.“

„De ce nu acum ?“

„Nu, nu acum.“

„Atunci altceva. Povestește-mi altceva. Te-ai oprit în prag cînd am intrat... ai murmurat ceva... cu cine-ai vorbit ? Cui, ce i-ai spus ? Începe de-aici ! Se poate ?“

„E ceva vechi, Ștefane. Vine de la-ncepiturile mele...ai să rîzi !“

„Spune !“

„Tu crezi într-o viață a lucrurilor ? În faptul că pot să-ți fie prietene sau ostile de la bun început ?“

„Ce lucruri ?“

„O casă, spre exemplu, un pom, o cărare...“

„Nu m-am gîndit niciodată la asta !“

„Eu cred. Dacă asta se poate numi superstiție, înseamnă că sănt superstițioasă. Cît eram copil le spuneam tuturor lucrurilor cum mă cheamă. Le simteam aşa mult mai aproape de mine, le vorbeam, credeam în înțelegerea și-n dragostea lor... Sufeream cumplit cînd vreunul din ele dispărea. Aşa a fost cînd tata s-a hotărît să taie salcîmul, teiul, cireşul... Mă-nfuria ideea că avem drept de moarte asupra lor și că sănt atît de neputincioasă încît nu le pot apăra.“

„Bine, dar există o ordine-a firii !“

„Știu, Ștefane, știu asta, dar erau lucruri la care țineam, în fața căroră mă opream zi de zi să le povestesc cîte ceva, casele, copacii, pomii, pădurea, toate cele care mă-nconjurau erau prietenii mei și, fizic, simteam că mor odată cu ele. N-ai impresia niciodată că te înstrâinezi, că te pierzi, în momentul cînd îți dispar din cale lucrurile cunoscute ?“

„Ti-am spus, nu m-am gîndit la asta !“

„De teama de-a nu fi străină mă-mprieteneam cu lucrurile. Și-aici, casei tale, i-am spus cum mă cheamă, cine sănt, ca să mă învețe și să nu se teamă de mine.“

„Serios ?“

„Rîzi ! Ti-am spus c-ai să rîzi. Ti se par lipsite de importanță toate astea, dar pentru mine au însemnat și înseamnă foarte mult. Să vezi că o floare, un pom, un zid se luminează la apariția ta, să știi că ești aşteptată, să crezi asta !“

„Dar ce-mi spui tu acum sănt copilării, Ioana !“

„Fie, Ștefane ! Plantele, pămîntul, lucrurile din jur n-au putere să se exteriorizeze pînă la înțelegerea noastră sau noi nu săntem în stare să le pătrundem pînă dincolo de margini. Dar animalele, Ștefane, ele sănt în stare să-ți spună mai mult, poate la fel de mult ca și oamenii. Ascultă-mă ! Am salvat cîndva un pui de găină, de găină — ține minte —, din ghearele unui uliu. Eram copil. Am țipat aşa de tare că uliul s-a speriat și i-a dat drumul. Mă aflam în pădure. Am căutat puiul pînă l-am găsit. Avea piciorul rupt. Am cioplit niște bețisoare și i le-am infășurat de picior. L-am purtat în brațe pînă s-a vindecat. Se-mprietenise cu toți ai mei, dar dacă se-ntîmplă să dispar eu făcea un tărăboi de ridica toată casa-n picioare. Cînd mă vedea începea să gungurească și să clipească fericit din ochi, că-mi dădeau lacrimile. Mi l-au tăiat într-o zi cînd plecasem de-acasă. Făcea prea mult zgomot“.

„Săt-ai plîns ?“

„Sigur c-am plîns ! I-am cules săngele și fulgii și le-am îngropat. Nici astăzi nu sănt în stare să-l uit !“

„Erai copil. Puiul s-apropiase de tine fiindcă îl îngrijise-i.“

„Am avut o cinteză. Mi-a intrat singură-n casă și a rămas cu mine. Era iarnă, frig, o lăsam înăuntru numai cît dispăreau cu toții de-acasă, altfel stătea pe pridvor și țopăia în fața geamului ziua întreagă. Tânărul meu c-ar fi ceva între noi. Mi-era teamă să nu mi-o omoare. Cît eram singure se purta ca și cum ar fi crescut lîngă mine. Se zbenguia, cînta, îmi ciugulea mămăligă din palmă. Într-o dimineață am găsit-o moartă, sub geam, înghețată de viscol. Avea lacrimile bobițe pe ochi și ciocul însingerat de cît bătuse în geam să-i deschid...“

„Plîngi ?“

„Nu... Am avut doi cîini. Îi aruncase cineva-n rîu, proaspăt fătați, i-am cules și i-am adus în şopron, într-o groapă veche de var. Îi instalasem pe un cojoc vechi de-al tatii găsit de mine prin pod. Două săptămîni le-am dat lapte cu linguriță pe gît, mulgeam oilă pe cîmp și-alergam la cătei, că mă tot bătea mama că las mieii să sugă și nu mai are ce să ne dea la masă. Mai tîrziu, cînd au început să mănînce, îi furam mamii ciorba din oală și mămăliga și le-o dădeam lor. Se-ngrășaseră aşa de tare că, atunci cînd au ieșit afară, făceau cîțiva pași și se dădeau de-a rostogolul. Erau atît de frumoși, încît ai mei m-au iertat pentru tot laptele și toată mîncarea furată. Rîzi, nu ? Pe mine povestea lor mă-ntristează. Se făcuseră mari, neam de cîini ciobănești, el — Crîngu, ea — Drușca, erau atît de răi încît trebuia să-i ținem pe sîrmă. Nimeni nu se aprobia de casa noastră. Ce vreau să-ți spun este faptul că atunci cînd plecam eu se zbăteau în lanț și lătrau că mamii i se făcea milă de ei și le dădea drumul să vină la mine. Mă urmau peste tot, la cîmp, în pădure, oriunde, Cînd stau cu mine erau atît de veseli, se jucau, rîdeau. Da, rîdeau, de ce te minunezi ? Toate animalele rîd și plîng, nu se-ascund

în dosul măștilor ca noi, oamenii, nu mimează. Cîinii mei rîdeau cu-adevărat cînd erau alături de mine, iar cînd se-ntîmpla să nu mă găsească cădeau într-o apatie totală, zăceau pur și simplu. Mama zicea că, dacă și să dispar eu, ei ar muri. Întîi s-a prăpădit Crîngu. I-au dat sătenii sticlă pisată în mămăligă să nu-i mai latre cînd merg la furat noaptea. Două zile s-a tîrît după mine. Am participat la tot supliciul lui, un adevarat coșmar. Mi-a fost imposibil să-l ajut cu ceva... Nu după mult timp a venit rîndul Drușcăi. Dormea în culcușul din sopron, niciodată nu se despărțise de locul acela. Într-o noapte s-a iscat din senin o furtună și-a dărîmat sopronul peste ea. A fost zidită de vie.“

„Astea-s lucruri petrecute demult, Ioana, n-ar trebui să te mai afecteze.“

„Nu astea-s lucrurile care aruncă umbre peste mine, Ștefane, ci din contră. Traumele, de cele mai multe ori, își au rădăcinile-n copilărie, de-acolo vine tot binele și tot răul care ne urmărește în viață, toată seninătatea și toată întunecimea mintilor. Eu am avut mare noroc cu animale și cu pădurea mea, cu toate care mi-au fost atît de aproape atunci, datorită lor mă mențin în limitele normalului, normalului în care credem noi, raportat la cele cîte le cunoaștem, pentru că cine poate spune care-i normalul normal adevarat ? ! Vezi, alături de tine mi s-a dezlegat limba. Așa cum ți-am povestit ție-acuma n-am povestit decît copacilor mei, caselor, dealurilor, drumurilor, pe care-am umblat... Mă-nvățaseră toate... le vorbeam...“

„Sî-acasă ?“

„Acasă... Tata era un om dur care-și împărțea dreptatea cu pumnii și nu numai cu pumnii. Să fi-ncercat cineva să-l contrazică numai că vedea el pe dracu unde stă. N-am fost niciodată în stare să-i spun NU

pe față și cred că dacă astăzi ar trăi și m-ar duce cineva înaintea lui, tot n-aș fi în stare să-mi expun convingerile. Probabil că tremura ca-n copilărie și mi s-ar încresta fălcile de n-aș mai fi-n putere să articulez un cuvînt, sau în cel mai fericit caz m-aș trezi strigînd : „Iartă-mă“, înainte de-a fi prea aproape de el. Ca un automat. „Iartă-mă !“ Spus dintr-o răsuflare. Ca să n-aibă timp să m-atingă. Înghîtit. Mestecat. Împleticît. „Iartă-mă !“ Singurul cuvînt care-l făcea să-și destindă cuta dintre sprincene. „Iartă-mă !“ Își dădea oare seama că tremura și sufletul din mine de frică ?

De câte ori se putea, cînd tată nu participa direct la vreo năzbîtie, luam asupra mea micile păcate ale frațiilor. Mă făceam una cu poarta, l-așteptam și cînd apărea îi spuneam printre hohote : „Am făcut cutare lucru, iartă-mă. Nu-i aşa că n-ai să mă bați ?...“ și hohoteam cu-adevărat. Dar cum puteam să nu hohotesc cînd mă gîndeam că dacă află că-l mint va fi vai de capul meu. Și pe urmă mai era și fratele, autorul poznei, care-și făcea planuri cum să se spînzure înainte de-a fi aflat tata ce-a făcut ? ! Chestia cu spînzurătoarea era frecventă la noi. Cum se-nțîmplă ceva, cum plecam să ne spînzurăm. Pe rînd, unul cîte unul... Chiar după ce-a plecat tata la lucru, noi tot mai furam betele mamii și plecam să găsim cîte-o cracă de care să ne putem agăța. Mama nu mai credea treaba asta, o făcusem de prea multe ori, dar cîteodată, cînd cîte unul dintre noi dispărea ziuă și noapte de-acasă, se neliniștea și-o auzeai întrebîndu-se : „Te pomenești că nebunul dracului chiar a făcut-o !“ și ne striga, ne căuta cu felinarul prin pădure, pe dealuri. Dar pînă nu ne asigura că nu ne bate, nu ieșeam din ascunzătoare. Cu tata era altfel. Stam sub

nucul cel mare cu betele în brațe plîngînd ore în sir, pînă cînd se aprobia timpul cînd trebuia să se-nstoarcă și atunci uitam de tot, ne sfîrâiau călcîiele după treburi, care după lemne, care după apă, ca să vadă cît sătem de harnici, adică să-l impresionăm într-un fel. De incasat tot le incasam. Mai mult sau mai puțin, fiecare-și avea tainul lui. Muncă, bătaie, somn. Și din cînd în cînd de mîncare. De multe ori renunțam de bună voie la masă, ne făceam că dormim, credeam că-n felul ăsta n-o să se mai atingă de noi, era un fel de-a scăpa de canoane. Mama, sâraca, era cea mai nenorocită. Încerca să ne apere și le lăua ea pe coajă. Mi-amintesc că, odată, pentru nu știu ce flecușteț, fratele cel mare a primit de la tata o lovitură atât de puternică în creștetul capului cu partea tăioasă a fundului de mămăligă, încît i s-a despicat țeasta. Sîngele a țîșnit în tavan și el a alunecat jos, leșinat. Mama, tipînd, a alergat pe coastă și și-a umplut pumnul cu funingine de i-a turnat-o în crăpătură, oprind în felul ăsta sîngele. De furie, tata a trîntit-o la pămînt și a jucat-o în picioare pînă a lăsat-o fără simțiri. Apoi i-a turnat o găleată de apă în cap și cînd a văzut că începe să miște a luat-o din nou la zdrobeală. Și asta pe motiv că a-ncercat să-și salveze copilul, că trebuia lăsat să moară, că el n-are nevoie de hoți în casă. Mi-am amintit — furase de la alt frate vreo cinci nuci. Ăsta le-ascunsese într-o spărtură de zid, își făcuse, chipurile, acolo un fel de strînsurică pentru iarnă, pe care și-o număra zi de zi mai abitir decît Hagi-Tudose monezile. Cînd a descoperit că nu mai sănt toate i s-a plîns tatii, cel mare, fiind prezent, s-a dat de gol izbucnind de rîs și de-aci toată tăărășenia. Credea oare tata în tot ce făcea și zicea ?

Mama avea o întreagă știință de-a lecui rănilor provenite din lovitură, iar părțile dureroase ale trupurilor noastre numai sub mîinile ei își găseau alinarea. Le ungea, le-mbălsăma, storcea puroiul... Unul singur dintre noi a rămas cam fără ținere de minte, în rest, slavă Domnului, sănătatea întregi.

Funinginea a folosit-o mereu, se pare că tata avea predilecție pentru lucrurile tăioase și rănilor deschise, iar mama cu ocazia asta curăța și coșul. Noroc că aveam încălzire cu lemne. Știința o moștenise de la mamă-sa și de la alte muieri din sat, care, se vede treaba, oblojiseră mulți răniți la viață lor. Nu știu cum se făcea, dar în multe cazuri ploua cu lovitură. Să fi fost asta un fel de tradiție prin părțile locului? Cert este că suratele nu se mirau niciodată cînd se-nțilneau cu ochii vineți, cu buzele sau capetele sparte, cu toate că-și examinau cu seriozitate părțile tumefiate întrebîndu-se una pe cealaltă: „...Aia ai pus? Dar aia? Încearcă cutare...“ Se-nțelegea de la sine de unde provin rănilor, nu-și punea întrebări de prisos, nu-și rîdeau în nas și nu se căinău una pe cealaltă. Își dădeau numai rețete, învățau, își consolidau cunoștințele. Doctor prin sat nu era și chiar dacă fi fost, cum mai toate aveau copii mulți și loviturile apăreau zilnic, ba la unul, ba la altul, n-ar mai fi prididit cu drumurile. „Numai dacă-i bați te faci respectat de copii și muiere“, aşa l-am auzit pe tata odată spunînd. Credea că respectului i se datora tremurul trupurilor noastre-n fața lui?

Ne-a bătut. Spun ne-a că și cum m-ar fi bătut și pe mine. Impropriu. Eu n-am luat bătaie, deși fiecare lovitură-n parte o simțeam pînă-n măduva oaselor. În ceea ce mă privea, îl linișteam cu acel „iartă-mă“ al meu. Asta pentru că-i plăcea să-i ceri iertare chiar dacă nu erai vinovat. Eram eu mai smec-



cheră ca ceilalți ? Nu din șmecherie-o făceam. Mi-era atât de frică, încit și noaptea prin somn bolboroseam „iartă-mă“. Frații mei înțepeneau, amorțeau, n-aveau putere să-și mai descheie fălcile în întîmpinarea cu-vîntului magic. Și-atunci de ce m-acuzau ? Îi spuneau mamei că numai eu săt iubită, că ei săt ca niște copii vitregi, nimeni nu le iartă nimic, săt pedepsită pentru tot, că-i mai bine să se omoare, să nu se mai impiedice nimeni de ei. Și mama îi înțelegea, suferea, și, ca să le-o demonstreze, compensa cu ceea ce nu făcea tata. Dădea ea. Îi erau dragi cozile mele. Toată ziua mă tăvălea de ele. Mă mai smulgeau și ei, mă prindeau la înghesuială... Eu tăceam. Mă uitam cu tristețe la tot ce se-ntîmplă. Mi-era milă de tot, de ei, de mine... Uneori mă umfla tipuitul pe coastă. Alteori plecam să mă spînzur. Cel mai des, însă, visam să mor, să-i pedepsesc pe toți și mai ales să-l pedepsesc pe tata, pentru că, aşa credeam eu, de acolo veneau toate relele. Ba chiar mă vedeam moartă, cu imaginea mea totul era posibil. Tata îngenunchea lîngă tron, murmurînd printre hohote : „Iartă-mă“, și eu nu-l iertam, nu mă sculam de-acolo, îi lăsam să m-acopere cu pămînt, iar el mă căuta apoi peste tot și-n toate și nu mă găsea. Era aşa de nefericit și slăbit, că părea ca o umbră, nu mai avea putere să izbească în nimeni, își dorea la rîndu-i să moară și zilnic se ruga la cimitir de mine să-l iert. Uneori eram mulțumită, alteori mi se făcea milă de el, încit izbucneam în hohote de plîns și nimeni nu știa ce se-ntîmplă cu mine. Îmi plăcea atât de mult visul ăsta, încit mi-l repetam zi de zi în funcție de starea mea sufletească, adică, dacă mă necăjeau frații sau mama îi așezam și pe ei lîngă tron să mă plîngă și, văzîndu-i că le pare rău, ieșeam din starea de vis și m-apropiam ca să-i mîngii. Dese-

ori mă repezeau ne-nțelegînd că eu vreau să fiu bună cu ei, și-atunci le spuneam : „Rău cu rău, dar mai rău fără rău“. Așa cum o auzisem eu pe o vecină răspunzînd cînd fusese-ntrebată cum se simte fără taică-său care murise. Mă-ntorceam apoi în starea de vis și-i lăsam acolo să mă plîngă pînă adormeam. Dimineața mi se părea că au ochii umflați din pricina lacrimilor...

Visul ăsta nu l-am povestit nimănui, niciodată, deși am fost tentată s-o fac. Prin clasa a VII-a era gata-gata să mi se-mplinească. Am căzut bolnavă aşa, deodată, întîi un leșin, apoi m-a cuprins un fel de sfîrșeală. Nu-mi mai doream nimic, abia dacă ciuguleam cîte ceva de mîncare. Am început să slăbesc, pînă-ntr-o zi cînd n-am mai fost în stare să mai mă țin pe picioare. Cît am zăcut la pat, mama îmi punea cîte trei căpătiie la spate, ca să mă țină mai dreaptă, să pot respira, fiindcă de la respirație mi se trăgea totul pînă într-o zi, cînd, văzînd ea că-s pe copcă, a vîndut porcul și m-a dus la spital. Acolo m-au ținut o bună bucată de vreme, după care i-au chemat pe ai mei, spunîndu-le că nu-i bine să mor în spital, că n-au ce să-mi facă, că am reumatism la inimă. Mama, disperată, în loc să îndrepte carul spre casă, a mînat vacile spre un spital mai mare, la județ, unde director era un cunoscut din comună. După cîteva săptămîni a chemat-o directorul și, cu toată părerea de rău, i-a spus clar că nu o poate ajuta cu nimic, că numai Dumnezeu o mai poate ajuta, că toate analizele mele sănt bune, nu dă bolii de capăt, că reumatism la inimă n-am, poate o traumă suferită în urma vreunui soc, dar nu reumatism, că mă sting și se pare că eu îmi doresc asta fiindcă nu mă ajut în nici un fel, nu mai mânînc, nu mai vorbesc,

nu iau în seamă nimic din ce se se întîmplă în jur. Oricum, este mai bine să sfîrșesc acasă, pentru că asta urmează de fapt, ei mă țin degeaba și-o să fie obligați să-mi facă și autopsie. Cînd a auzit mama de autopsie a spus că n-o să-i lase ea să mă spintece ca pe-un animal, că măcar să mă bage întreagă-n pămînt și m-a adus acasă. Eu ajunsesem scheletică, numai ochii erau de mine, aveam senzația că dacă s-ar desface pielea la un capăt, oasele ar tuli-o care-ncotro fără putință de-a mai fi adunate. De cînd i se spuse că mor, mamei nu i se mai uscaseră ochii, plîngea zi și noapte, ar fi fost gata oricînd să schimbe locul cu mine. A chemat preotul de m-a împărtășit și m-a așezat în patul boieresc din odaie, patul bunicii care murise, mi-a pus un sfeșnic la căpătii, în care ardeau mereu luminări, și a început să mă vegheze. Cînd ostenea mama, veneau frații, care făceau cu rîndul la capul meu, plîngeau și ei ; eu zăcea într-un fel de betie, pluteam undeva deasupra lor, nu eram în stare de un gest, de o vorbă, deși vedeam și înțelegeam totul. Veneau femeile din sat, se perindau pe la capul meu, jeleau că și cum aş fi înghețat de-a binelea, la fel profesorii, „cel mai bun copil din școală se duce“, și plîngeau în rînd cu ai casei, iar eu pluteam și-mi plăcea.

Tata era la pădure. Cînd a venit și l-am văzut aşa de-nspăimîntat, de nepregătit pentru un astfel de lucru, cînd și-a înclăstat mîinile pe tăblia patului și l-a zguduit și s-a zguduit și el sub hohote de plîns și-a strigat : „Ce faci fata tatii ?“, am simțit că-mi iau într-adevăr zborul. De fericire cred că-am zîmbit, nu știu, cert este că tata a crezut că mă bucur că-l văd, că ăsta-i motivul zîmbetului meu abia perceptibil, aşa i-a spus mamii. Era tras la față, nebărbierit, nedormit. Venise și la spital să vă vadă, dar parcă

tot mai spera, dăduse chiar ceva bani la doctor. Atunci m-am temut cu-adevărat că doctorii mă vor face bine dacă le dă bani, că visul meu va rămîne numai în stare de vis. Acum era aşa cum mi-nchipuisem, mă sfîrşeam şi nu-mi părea rău, nu simteam nici o durere, vedeam totul cu ochii mei şi eram fericită. Era o jale generală, numai eu pluteam, aşteptam florile care să-mi fie puse la cap. Mi-era milă de mama, dar ce mai conta, pe tata eram răzbunată, plîngea, plîngea cu-adevărat, mi-ar fi plăcut să pot să-l mîngii pe creştet ca să plîngă şi mai tare, mai zgomotos, să fiu sigură că-l doare atingerea mea. Mîna însă îmi rămînea inertă, n-aveam putere să-mi mişc.

Înainte de-a mă îmbolnăvi, tata îmi spusese că vrea să mă mărite imediat ce termin clasa a VII-a, că sănt destul de mare ca să am o familie, dar nu atât de mare ca să-mi aleg singură soţul, că omul ales de el are avere şi destul de mulţi bani şi n-o să duc lipsă de nimic, niciodată. N-am zis nu, deşi tipa toată fiinţa mea răzvrătită auzindu-l ce pune la cale. Știa că vreau să dau la liceu, că-mi sănt dragi cărțile, că-i furam lumînările mamii şi citeam noaptea ascunsă sub cergă. Știa că mama are mari probleme cu mine din pricina asta, că purtam veşnic în sîn cîte-o carte şi alegeam întotdeauna treburile din afara casei în speranţă că-am să mai pot fura cîteva minute pentru vreun capitol sau două. „Vino, fă, odată, veni-ți-ar numele ca al mamii“, o auzeam tipînd de pe prispa, pentru că mă uita Dumnezeu, cu cartea-n mînă mă-ndepărtam de toate grijile gospodăriei. Mă bătea zdravăn, fraţii mei erau mulţumiţi că avea şi pe mine cine mă tăvăli, fiindcă mama mă apuca de cozi şi mătura casa cu mine. Cînd se potolea le spunea rîzînd celorlalţi : „Asta-i bună de trimis

după moarte că nu se mai întoarce...“ Avea dreptate, îi cam încurcam socotelile, era nevoie de toate forțele noastre ca să facă față greutăților casei, dar eu nu înțelegeam pe atunci acest lucru, furam betele și plecam să mă spînzur. Luam și cartea însă, ca înainte de a mă spînzura să pot afla ce s-a-ntîmplat cu personajul principal. Mă prindea noaptea prin pădure sau dracu mai știe pe unde și mă-ntorceam acasă spășită, așteptînd cuminte să mai încasez o chelăfaneală.

Cum spuneam, deși știa toate astea, voia să mă mărite, deși nu împlinisem paisprezece ani. Dar ce importanță avea, arătam bine, munca la cîmp făcuse să cresc mai repede decît alte fete care nu dădeau cu sapa de dimineață pînă seara-n amurg și nu se-așezau în gura cuptorului să pregătească mîncare pentru zece-cincisprezece oameni, ca apoi să plece cu banița cu oalele cu legume și cu mălaiul pe cap pînă la locul unde se muncea. Dacă drumul era mai lung, îmi tremura gîțul cel puțin două ore din cauza greutății purtate pe creștet. Nici o muiere din sat n-avea încredere-n copii cum avea mama în noi. Uneori se-ntîmpla să vină după mine, întîrziam. E grea a dracului munca la cîmp, mama prefera să fie cu ei ca să nu lenevească, soarele-i trăsnea în moalele capului și dacă nu era cineva să-i îndemne se ducea ziua de pomană. Mama lua rînd înainte, ceilalți erau obligați să-i țină isonul, eu n-aș fi putut îndemna astfel. Frații mai mari plecaseră de acasă, fugiseră cu niște mașini care veniseră pentru mînă de lucru în sat, iar tata lucra la pădure, departe de casă, să strîngă bani ca să mai cumpere pămînt. Așa că mă lăsa pe mine să am grijă de cei mici, să fierb legumele și să fac mălaiul. Cu copiii n-aveam pro-

bleme, erau cuminți, toți am fost cuminți, parcă știam că n-are cine avea grija de noi, dar se-nțimbla să uit de foc, luam cartea și se termina totul, fie nu mi se cocea mălaiul și-l scoteam bucăți din cuptor, fie nu fierbeam păsatul destul și mi se însira prin căpistere. Mama se necăjea, plingea, mă blestema, spunându-mi că-o să-o bag în mormînt, mă plesnea cu palma peste fund pîn-o ustura la fiicați de durere, și-n timp ce eu fugeam să mă spînzur, ea să-apuca să toarne-o mămăligă ca să aibă ce duce la oameni. Făceam de multe ori și treabă bună, era mîndră de mine, mă lăuda.

De fapt, voiam să spun că în felul acesta crescusem, când la sapă, când la copii, când cu vitele, când în fața cuptorului. De la zece ani mergeam cu ziua pe ajutate, aşa se făcea la noi, îl ajutai pe om să-și facă o treabă, sărea și el să-ți ajute, altfel nu te puteai descurca decît dacă aveai bani. Tata nu ne trimitea nici o lețcaie, rar se-nțimbla că la insistențele mamii să-i bage câte douăzeci de lei într-un plic pentru care-i cerea socoteală. Și mama însira pe-o hîrtie fiecare creițar cheltuit :

1 leu — lumînări

1 leu — un plic

50 de bani — un filil

5 lei — sticlă de lampă...

Gazul se vindea mai mult pe ouă, și cum mama prefera să ni le toarne-n tigaie mai degrabă, eram obligați să ne culcăm odată cu găinile. Vara mai mergea, zilele erau lungi, nopțile senine îmi permiteau să mai citesc la lumina lunii care-mi intra-n asternut, dar iarna apelam la rezervele mamii de lumînări, lucru care-o scotea din sărite. Mai tîrziu mă-nvățasem să-mi confeccionez lumînări din seu de oaie, dar și asta era necesar la săpun.



Apropo de seu, mi-amintesc o întîmplare hazlie de pe vremea aceea.

Ştefane, dormi ?“

„Nu, Ioana, te-ascult ! Povesteşte !“

„... Vorbeam de seu... Aveam multe oi, zece-cinci-sprezece, Dumnezeu ştie câte. Nouă copiilor ni se păreau multe pentru că ne fugăreau de ne ieşea ochii din cap. Printre ele, aveam una Cutra, a mai a dracului decât toate. Pîndea orice neatenţie şi se strecura, dispărea, o căutai de-ti venea acru, degeaba, o găseam mereu încisă în oborul Sfatului şi trebuia să plătim gloabă. Zadarnic o-mpiedicai, o băteai... Într-o zi tata s-a hotărît să o taie, spre bucuria noastră a celor mici, însă nu ştia cum să procedez ca să nu se afle, pentru că n-aveai voie să tai nici un fel de animal din bătătură pînă nu anunţai Sfatul ca să plăteşti cota de carne. Tata ne-a chemat lîngă el şi ne-a spus să nu scoatem o vorbă despre tăiere că ne omoară şi să nu care cumva să spunem cuiva că noi am avut carne la masă. Zis şi făcut, noi eram fericiţi, Cutra asta era capul răutătilor, trăgea toată turma după ea, de-acum trai pe vătrai, carne nu mai mîncasem de mult, aşa că ziua aceea s-a transformat în sărbătoare. De nămiez, însă, nici n-apucă fratele meu să iasă pe poartă că-l şi auzim strigînd : „Napoi Cutra, fir-i-a moartii să fii tu, te lipişi în cerul gurii, ai ?“ Tata l-a înjurat, dar nu şi-a putut ascunde surîsul. Ce era drept, era drept, Cutra se cam lipise-n cerul gurii...“

„Zi, Ioana ! Mai departe...“

„... În casă cel mai adesea se vorbea de pămînt. În şoaptă, tare, răstîit. Zile şi nopţi de sfadă. În acord sau în dezacord. Pămînt. Pruni, vii, păduri. Dealuri, văi, hîrtoape. Pămînt. Să-şi aibă fiecare partea sa. Fiecare din nouă. Să nu zică vreunul că a fost lăsat de izbe-

liște. Că părinții n-au avut grija. „Îi dăm la meserie, zicea mama, sătăci, o să le fie ușor“. „Să pământul ?“ zbiera tata ca apucat. La pământ te-ai gîndit ?“ „Pământul astă mi-a mîncat sănătatea, se oțara mama. Trag din zori și pînă-n noapte de-mi ieș ochii din cap și nu-mi ajung boabele de la un cules la altul ! Cît crezi c-o să mai poată copiii ăştia răbdă ? Cît o să le mai dai cu porția ?“ „Pământul astă trebuie să-l iubești, fă, să-l îngrijești, nu să-l muncești cu ură, că de-asta nu-ți dă cît îți trebuie !“... Tata n-avea dreptate întru totul. Mama ura pământul, în schimb îl muncea cu nădejde și ne bătea dacă făceam cumva lucrul de mîntuală. Îi plăcea ca totul să fie bine făcut, cum trebuie. Nu lăsa nimic în voia hazardului. Și dacă-l ura era pentru că, deși muncea din greu, mînca de multe ori răbdări prăjite. Așa zicea ea-ntotdeauna cînd rămîneam primăvara fără boabe : „A venit vremea răbdărilor prăjite“. Noroc c-avem rachiu și vin din belșug. O lua cu damigenele-n cîrcă, desculță, pe firul apei la vale, vară sau iarnă, ca să n-o prindă jandarmii și mergea la tîrg de făcea schimb pe de-ale gurii... Visa pentru noi școli, meserii, era convinsă că n-o să rămînem nici unul acasă. Ce-o făcea pe mama să credă c-o să părăsim satul ? Cînd au plecat frații cei mari nici măcar nu s-a supărat. I-a scris tatii o scrisoare : „Cei mari au fugit. Mă rog lui Dumnezeu să le călăuzească pașii. Sînt copii muncîți — am credință c-or să se descurce“ Atît. Fără comentarii. Le-am luat noi locul. Următorii. La muncă. Fără să cîrtim. Eu trecusem în clasa a VII-a.

Tata a venit într-o zi cu avocatul pe-acasă. Erau de-o seamă, fuseseră colegi de armată, se-ntîlniseră-n gară și tata îl invitase la noi la must. omul fiind din oraș. Așa se face că, întorcîndu-mă de la școală, i-am găsit în casă cinstindu-se cu cîte-un ciocan de rachiu.

Mama era cu frații la cîmp, la cules, cei doi mai mici fiind cu vitele. Mi-a zis tata că sănt flămînzi, să le pun niște ouă în tigaie. Le-am pus, le-am turnat și-o mămăligă... A stat omul aşa vreo săptămînă la noi, tata nu m-a mai lăsat să mă duc la școală, a zis c-o să am timp după cules, dar nu mă lăsa să merg nici cu mama. Mă luau cu ei, îi arăta tata pămînturile, discutau, mă mai ciupeau pe mine de obraz, ba unul, ba celălalt... Cînd a plecat a umplut tata damigenele și i-a zis : „Rămîne aşa cum am vorbit !“ „Rămîne aşa !“, a răspuns avocatul și și-a luat rămas bun de la ai casei, pe mine sărutîndu-mă pe gură, îndelung, de față cu toți, încercînd să-mi vîre limba printre dinți... Primul meu sărut. Am crezut c-o să-mi vîrs și mațele afară. Dacă n-ai fi apărut tu, cu dragostea ta, cu răbdarea ta, nu ștui cîți ani ar mai fi putut trece pînă să mă hotărasc să mă las sărutată...“

„Continuă, Ioana...“

„...Tata a mai stat cîteva zile. La plecare mi-a spus că așteaptă să termin clasa a VII-a ca să mă poată mărita cu avocatul. Am rămas tăcută. Multă vreme am rămas tăcută. Un val de căldură s-a ridicat și-a coborit peste mine, iar inima a-nceput să mă-nțepe la fiecare respirație-n parte. Ametisem și-mi vîjilia capul. De gît parcă mă strîngea cineva. Tata plecase. Nu era nimeni prin preajmă. M-am lăsat moale pe pat. Era ceva ca o rostogolire. Citisem undeva despre Niagara, aşa mi-o imaginase, cu pocnete și urlete și rostogoliri și-mproșcări, asta era senzația, am avut timp să-mi amintesc, Niagara izbucnise în mine...“

Tîrziu în noapte mi-am revenit. Mama era lîngă mine. Plîngea. M-a mîngfiat și mi-a zis c-ar fi bine să dorm. Asta-i tot ce-mi mai pot aminti. Să dorm. Nîmic mai năucitor decît perioada aceea. Am rămas

tăcută. Fără vise. Fără trecut, fără prezent, fără viitor. Tăcută. Mintea mea n-a mai declanșat nici un gînd. A rămas goală. Porțiunea aceea este goală și-acum. Ca o filă albă rămasă nescrisă-ntr-o carte. Numai că eu n-o pot înlătura și nici umple. Va rămâne pe vecie acolo. Goală.

Nu reacționam încă un fel la nimic. Simteam că nu simt, auzeam că nu aud și vedeam să nu văd. Atât. Apoi am început să slăbesc și picioarele să mă lase. În rest nici un gînd, nici o dorință, nici o porrire... Patul, spitalul, din nou spitalul și din nou patul de-acasă. Ca să termin odată. Să-nchei ciclul. Astă știam. Știam ce-nseamnă și sfeșnicul și plinsetul și peregrinarea din casă. Parcă mă mai întîlnisem odată cu ele.

Deșteptarea, cred eu, a venit cînd l-am văzut pe tata intrînd pe ușă. Plîngînd, hohotind... Atunci am avut prima tresărire. Ba, nu, mint. Prima tresărire a fost la spital. Cînd mi-a spus c-a dat bani la doctor și c-o să mă fac bine. Atunci m-am temut. Sincer. Și mi-am dorit să nu mă mai tem. Și să nu mai aud mai departe. Și echipa a dispărut ca prin farmec. Și n-am mai auzit. Am intrat cu ochii deschiși în neant. În lumea cea de dincolo de lume în care pluteam și-n care mă simteam bine. Acasă însă, acasă merita să vezi totul. Să te-ntorci chiar din morți aşa cum am făcut eu. Cînd tata a smucit tăblia patului întrebîndu-mă, hohotind : „Ce faci, fata tatii ?“ am simțit că mă-nalț, că zbor, m-apucase un chiuit în adîncuri, un hohot de rîs care mă furnica prin tot corpul, strigam de la-nălțimea planajului meu : „Fata tatii se-mbracă mireasă“ și mă umfla rîsul mai tare, gîlgîiam, de-asta spun că s-ar putea să fi zîmbit, pentru că toate se-n-tîmplau în interior, mult în interior, în adîncurile

ființei mele, care fiind atât de adânci nu reușeau să iasă-n afară decât cu foarte mare greutate. Eram pentru prima dată lacomă să văd totul, să trăiesc totul, să nu-mi scape nimic. Mi-am ațintit ochii spre tata, ochi de flăcări, smintiți ochi de flăcări care să-l răscolească și după moarte, mi-am adunat toate puterile-n ei, slabele mele puteri. Tata n-a rezistat, și-a-ngropat capu-n mîini și a murmurat disperat : „Iartă-mă, fata mea, iartă-mă !“ Toți ai casei plîngneau, toate astea le știam mai demult, rămînea să nu-l iert, să-l las să mă acopere cu pămînt, să mă caute și să nu mă găsească, să nu mă mai găsească niciodată. Dar tata a continuat : „Îți plătesc taxele școlare, te dau la liceu, faci numai ce vrei tu de-acum înainte, numai fă-te bine !“. Apoi și-a ridicat capul din mîini. Broboane de sudoare și lacrimi se amestecau pe obrajii-scofilciți și nerași, slăbise simțitor. Ochii mei scoteau flăcări de-a binelea. Cînd m-a privit, un șuvoi de lacrimi i-a inundat din nou față : „Martor mi-e Dumnezeu, te dau la școală“. Și n-a mai putut spune nimic. Mi-a luat mîna și anceput s-o sărute. Mîna mea scheletică strîngea în pumn șuvoaie de lacrimi. Am auzit-o pe mama strigînd dintr-un colț : „Plînge ! Fata plînge !“ Și plîngeam într-adevăr, plîngeam în spasme, cutremurat. Mîna mea i-a mîngîiat tatii obrajii, pentru prima dată mina mea i-a mîngîiat tatii obrajii, a prins putere și i-a mîngîiat. Mi-era dragă fața lui țepoasă cu pomeții ieșiți, scăldată în lacrimi. Aș fi vrut să-l pot săruta, nimic nu mi se mai părea imposibil...

În ziua aceea am înghițit prima linguriță de miere, un gălbenuș de ou și aproape un pahar întreg de vin roșu...“

„Nu te opri, Ioana, te rog !...“

„...Mama era teribil de superstițioasă, ca toți oamenii săraci de altfel, și cît fusesem bolnavă tot adusese pe unul și pe altul să-mi descînte, crezînd că sînt fermecată. Dădea vina pe vecini, spunea că și pe ea o fermecaseră de multe ori și că, dacă nu s-ar fi găsit cine să-i întoarcă, rămîneam cu toții pe drumuri. Cu sfinte și nesfinte veneau bărbați și femei în casa noastră și mă ridicau, mădezbrăcău, măspălau, bolboroseau asupra mea ore-ntregi, închegau apa și scoțeau gonghișe și șerpișori și tot felul de minuni, dar nici unele nu-mi ajutau. În ziua cînd a venit tata, mama angajase un vraci de foarte departe să vină să-mi descînte de cuțit. Seara, cînd eu mișcasem deja, cum s-ar zice, a apărut și vraciul, un ins slab și cocoșat, cam la vreo cincizeci de ani, care s-a aşezat în fața mea, sfredelindu-mă cu privirea. Și-a scos un cuțit de la brîu, un cuțit lung și lat, c-o lamă sticloasă de-ți lăua ochii, și l-a răsucit de cîteva ori la lumina lămpii. Apoi i-a cerut mamii un pahar de agheazmă, un fir de busuioc și-un fir de mătură, alte cîteva fire dintr-un fuior de cînepă și cu ele toate a căzut în genunchi în fața icoanei și-a-nceput să se roage. Preț de două ceasuri a stat vraciul în genunchi și-a bolborosit mestecînd cu cuțitul și cu firele în aghiazmă. Apoi a cerut să fie trase paturile ca să poată fi pereții camerei măsurăți. Toți ai casei asistau la spectacol, erau curioși și așteptau să vadă minunea. Vraciul lucra într-un anume fel de te treceau toți fiorii. Pe măsură ce rostogolea cuțitul de-a lungul pereților, lama se ruginea, rugina creștea văzînd cu ochii, la sfîrșit lama ajunsese atât de roasă de parcări fi zăcut ani de zile-n pămînt. Interesant era faptul că rugina nu cuprinse toată lungimea lamei, spre vîrf rămăsese o pată lucioasă, neatinsă, care măsura, spunea el, trei degete, ceea ce însemna că nu mai

aveam de trăit decât cel mult trei zile. Noroc de mama că-l chemase la timp. Bătuse drum lung pînă la noi, era obosit, dar mulțumit că mă scăpase de moarte. I-a plătit mama, a mai cerut pe deasupra ceva merinde de drum și-o sticlă de rachiu, spunea că trebuia să plece degrabă, îl mai așteptau și alți nenorociți. M-a dezbrăcat și el, a înmuiat cuțitu-n agheasmă și mi-a făcut cruce pe buric, pe frunte și pe brațe, mi-a pus busuiocul și firele din mătură și din caier sub cap și, lăsîndu-i mamii vorbă să mă facă să beau măcar o-nghiititură din apa descîntată, s-a dus. Nu știu cum s-or fi împăcat firele puse de el cu celelalte fire și firișoare aflate sub căpătîiele mele, cert este că mama a crezut că numai datorită acelui descîntec m-am făcut bine și din ziua aceea numele vraciului a intrat în pomelnicul casei, cu piece ocazie fiind pomenit alături de viii și morții noștri.“

„Escrocul ! Profita de neștiința și durerea oamenilor ! Le cunosc eu șarlataniile ! Se-nfiltraseră peste tot, nu puteai face un pas fără să dai de-un asemenea specimen. Noroc că mama se ținea întotdeauna de parte. Sper că nu crezi într-o parascovenie ca asta !“

„Nu uita c-am făcut și eu ceva chimie în școală ! Dar pentru copilul de-atunci, spectacolul a fost de-a dreptul impresionant. Avea îndemînare, reușise să-i păcălească pe toți, mama și-acum e convinsă c-aș fi murit dacă n-ar fi fost descîntecu-acela. Nu și-a pus niciodată problema nehranei sau traumei provocate de tata...“

„Să taică-tu ?“

„Tata credea și nu credea. Oricum făcuse o făgăduială și trebuia să și-o țină. Nu știu dacă nu i-a părut rău mai tîrziu. Eu am început să-mi revin, să prind din nou grai și forme de om. Au dispărut sfeșnicul și lumînările și-n casă a-ncetat väicăreală. Erau toți

foarte atenții cu mine, mi se dădea să mănânc tot ce aveau mai bun, pe lîngă faptul că zi de zi erau obligați să-nghit trei gălbenușuri crude cu trei linguri de miere și-un pahar mare cu vin roșu. Mă-nfurau vizitele, toți cei care mă înmormântaseră deja veneau acum să vadă minunea. I-aș fi dat afară din casă, deoarece nu puteam să învăț de pălavrăgeala lor inutilă. Pierdusem două trimestre. Trimestrul trei era afectat recapitularilor și, cu toată străduința mea, nu puteam face față. Veneau profesorii acasă să-mi predea lecțiile, făcuseră o înțelegere, cred, pentru că nici unul nu mă oculea, nici unul nu dădea bir cu fugiții, probabil le venea greu să mă lase tocmai acum de izbeliște. Ca să nu pierd anul școlar, mi s-au pus note din oficiu, chipurile în urma unor examinări, de fapt am dat unele lucrări scrise acasă, dar ce-mi dictau ei aia scriam, pentru că nu mă puteam pregăti. Cînd a venit vremea de-am putut merge la școală, profesorii — cel de matematică și cea de română — au organizat meditații gratuite după cursuri, ca să pot recupera ce-am pierdut. Și nu mă mai interesa altceva decât matematica și româna. Astea erau materiile care se cereau la examenul de admitere în liceu. Ai mei îmi acordau tot sprijinul, nu se mai înfuria nimeni că țin lampa aprinsă noaptea. Sfîrșitul învățămîntului general presupunea un examen scris și oral la aproape toate materiile făcute în clasele cinci-șapte, altfel nu și se dădea diploma de absolvire. M-am prezentat la examen. În afara de matematică și română nu mai repetasem la nimic altceva, nu mai știam nimic, trebuia să răspund din amintiri și-mi era teamă. Comisia de examen era străină, cu excepția unui singur membru din școală — profesorul de matematică care-mi era și diriginte.

Un om minunat dirigintele ăsta al meu. Mi-amintesc de examenul de istorie, cel mai greu dintre toate, pentru că istoria nu se poate învăța pe bucățele, ca să-o înțelegi trebuie să iezi de la un capăt la altul, sistematic, eu pierdusem două trimestre și n-avusesem timp nici măcar să citesc unele lecții. Tremuram pe la ușă și cînd m-am auzit strigată am înțepenit acolo, de frică. Într-un tîrziu a ieșit dirigintele-afară. Probabil că eram descompusă, lividă, altfel nu-mi explic întrebarea : „Știi ?“. „Două subiecte le știu bine, Ștefan cel Mare și Gheorghe Doja“, am îngăimăt speriată. Pe Gheorghe Doja îl avusesem la teză. Venise profesoara acasă, eram în convalescență, mi-a povestit despre el tot ce-ți poate povesti un profesor iubitor de profesie, care nu se rezumă numai la manualul școlar. Mă impresionase profund martiriul lui, am stat de vorbă pe-ndelete cu profesoara ca de la egal la egal, i-am pus întrebări, mi-a răspuns... Cu Ștefan cel Mare fusese altfel. Mă întîlnisem cu „Apus de soare“ al lui Delavrancea și pe loc mi-am dorit să știu mai multe despre domnul Moldovei. Cînd, cum, unde, și de câte ori s-a bătut, de ce-a învins și de ce n-a învins, de ce-a fost iubit și de ce n-a fost iubit, de ce-uri infinite la care nici sumara mea carte de istorie n-a putut să-mi răspundă. Oricum, aflasem, îmi întipărisem câte ceva în memorie, mă simțeam în stare să fac față unui asemenea subiect.

Dirigintele, parcă-l văd, m-a prins de mînă și m-a tras, îmbărbătindu-mă, în sală : „Fii tare, Ioana ! Calmează-te ! Eu am mare încredere în tine, să știi ! Mare încredere !“ M-am îndreptat cătinindu-mă spre comisie. Am luat un bilet, i-am dat drumul, am mai luat un bilet, iar i-am dat drumul, cred că-am făcut figura asta de vreo cinci-șase ori, cei de la masă rîdeau, rîdeau și colegii mei de prin bănci, dirigintele

a strigat deodată spre mine : „Curaj, Ioana !“. Și-am rămas cu unul dintre bilete în mînă. Am încercat să-l deschid, mi-nțepeniseră degetele. Dirigintele s-a speriat, a venit spre mine și m-a sprijinit. „Ti-e rău, Ioana ? Ti-e rău ?“ Nu știu ce s-a-ntîmplat mai departe. Știu doar că pe bilet era scris cu litere mari : STEFAN CEL MARE, și-am început să plîng, am început să plîng în hohote, singurele cuvinte pe care le-am putut rosti printre sughițuri erau din Delavrancea :

„...că Moldova n-a fost a strămoșilor mei, n-a fost a mea, și nu e a voastră, ci a urmașilor noștri, ș-a urmașilor urmașilor voștri în veacul vecilor...“

„Si te-au trecut ?“

„Da, m-au trecut. Le-a vorbit dirigintele despre mine. A fost un om nemaipomenit dirigintele meu.“

„Si-acum nu mai este ?“

„Nu. A murit... A murit dirigintele meu. Mîncat de bube-a murit. Bube mari, băloase, care-au spart pe picioare și mîini, câteva la-nceput, apoi mai multe, din ce în ce mai multe, pînă n-a mai fost chip să te-apropii, să vezi, tot trupul era o erupție de bube roșietice, deschise, succulente și usturătoare pînă la pierderea mintilor. Gazdele la care locuia dirigintele aveau o fată ajunsă la vîrstă măritișului și sperau într-ascuns ca el să se-nsoare cu ea. Dar dirigintele nu dădea semne că l-ar interesa fata, cu toată dota ei ispititoare. Înciudată, gazda mamă s-a dus să plătească o „vrăjitoare“ să-i facă de „dragoste“. I-a făcut. S-a-ntors acasă c-un tubuleț cu argint viu descîntat în numele fetei, pe care trebuia să-l bea profesorul. Argintul viu odată-nghițit avea darul de a-l face s-o îndrâgească pe fată pe loc și s-o ia de nevastă. Ca-n vise. Mama și fiica au pregătit o plăcintă grozavă în

care au scurs tot argintul viu din tub. Cu înfrigurare au aşezat-o în tavă și-au copt-o. L-au aşteptat pe diriginte pînă seara tîrziu și l-au rugat să-o măñînce. A mîncat dirigintele. De foame a mîncat aproape toată plăcinta. Dar de îndrăgostit nu s-a îndrăgostit. A murit. Nebun a murit, în chinuri cumplite. Cînd i-au văzut tot trupul o rană s-au zbătut mama și fata să-l scape. Prea tîrziu s-au zbătut. Mercurul accelerase evoluția unui microb pe care habar n-avea că îl poartă în cîrcă. Doctorii n-au mai putut face nimic. Viața se speriașe, fugise.

...Era singurul om de pînă atunci care mă ghicise, care mă intuise perfect, singurul care-și dăduse seama că-n spatele tăcerilor mele se ascund mirare și teamă și întrebări obsedant de chinuitoare. Mi-a dat curaj, forță, îmi spunea de fiecare dată că sănătatea puternică, ceea ce făcea să nu mă mai simt ca o gîză strivită. Mi-aducea cărti, venea după ai mei să-i convingă să mă dea mai departe la școală... A fost un pedagog excelent.“

„L-am iubit pe profesor ?“

„Da, l-am iubit. Toți colegii mei l-au iubit. Avea darul de-a se face plăcut, ascultat. Era aspru, nu ierta nimic, în schimb aveam încredere-n el, știam că tot ce face, face pentru binele nostru. Îl tot chemau la oraș să predea acolo, putea să ocupe un post la liceu, însă se legase de noi, spunea că n-ar putea să ne lase, că acolo se îngheșue toți, dar că-n urma lui cine știe dacă să mai îndrăznească cineva să se lupte cu noroaiele noastre. El era din oraș, cunoștea mai bine miezul problemelor, știa că ne ocolește toți, că nimeni nu era dispus să se mute-n fundătura noastră dintre dealuri, ca să-și bată capul cu noi. «Satul ăsta o să iasă la lumină-ntr-o zi, îi spunea mamii. Are copii buni, trebuie numai lăsați să învețe, să gîndească,

trebuie conștientizați de puterile lor, scoși din starea astă de îndobitoare.»“

„Avea dreptate !“

„Avea. Își făcuse vise în legătură cu unii dintre noi, ne și vedea matematicieni, ingineri, constructori, oameni de cultură și artă, pe fiecare-l îndemna spre ceva, în fiecare din noi a imprimat puțin din modul lui de a fi, de-a gîndi. Fiecare din noi l-am avut ca exemplu.“

„De-acolo și se trage ție dorința de-a fi profesorară.“

„Da ! Îmi spunea că eu ar trebui să ajung să lucrez cu copiii. Că asta mi-ar lumina viața. Că m-ar putea ține pe mine copil. Senină și curată. Asta-mi spunea.“

„Păcat că s-a pierdut, păcat că asemenea oameni cad pradă unor idioți, unor ignoranți lipsiți de cele mai elementare cunoștințe.“

„Parcă profesorul a fost singura victimă ! De câte povești asemănătoare n-au avut parte satele și orașele noastre ! Cunosc oameni mari, întregi la minte, purtați prin școli și prin facultăți, care cred că-o naivitate copilărească în asemenea lucruri. Mi-amintesc de o cunoștință de-a mea, o nepoată de-a mamei Maria, cu care m-am împrietenit într-un fel, absolventă a unei facultăți tehnice, care mi-a dat într-o zi, mai pe vară, telefon, să mă roage să-i cumpăr o rudă de salam de Sibiu de la bufetul întreprinderii noastre. Sigur, îi zic, însă trebuie să vii la mine să-l iezi, că eu nu pot pleca, am de-nvățat. A venit și mi-a povestit de-o țigancă, o vrăjitoare nemaiîntîlnită, la care fusese dusă de cineva, lucraza pentru procesul meu, zice ; cum lucraza pentru procesul tău ? întreb și eu că nu-mi dau seama ce vrea să spună, de fapt, știam că se ju-decă cu bărbatu-su pe casă și pe copii, că-i rămăseseră copiii la soacra și nu-i mai putea scoate de-acolo, aşa, zice, mă face să cîștig procesul, o să-i far-

mece pe toți de-o să le închidă gura și-o să-l oblige pe judecător să-mi dea cîștig de cauză ; ai înnebunit, strig, ce dracu, ți-ai pierdut mintile ? Cum poți să crezi asemenea lucruri ? Dac-ai ști, spune, și-ncepe să plîngă, a stors țiganca sînge din vîrful cuțitului, și-n pata de sînge au apărut copiii, cel mic culcat lîngă soacră-mea-n pat, cel mare se juca alături c-un trenuleț pe care i-l cumpărasem eu mai de mult, mi-a zis că dacă vreau o omoară pe soacră, dar eu nu vreau s-o omoare, nu vreau să omoare pe nimeni, vreau să-mi iau numai copiii de-acolo, era ca drogată cunoștința asta a mea, vorbea ca de pe lumea cealaltă. Cine te-a dus acolo ? Nu-ți spun, tu nu crezi, îmi zice, este bună țiganca, nu cere nici plată, nimic, cere numai ce îi cer dracii ei ; ce draci ? întreb, îmi vine să și rîd, să și plîng, aş vrea s-o trezesc, dar se pare că nimic nu-i ajută ; are șapte draci moștenire de la maică-sa și-o să-i lase și ea moștenire fetei, spune cunoștința asta a mea, îi îndeplinesc orice rugăminte, dar apoi trebuie să le dea să bea și să mănânce, ha, ha, ha, izbucnesc eu în hohote, pentru draci era salamul de Sibiu ? Da, zice și rîde și ea, trebuie să le iau și câte jumătate de cașcaval pentru fiecare și câte trei sute de grame de coniac ; aaa, zic, au făcut socoteala bine, trei sticle de trei sferturi ajung numai bine la masă, rîzi, tu, rîzi, zice, dar am văzut cum pune mîncarea pe șervet și cum dispare mîncarea îndată, paharele sănt purtate în aer, nici nu-mi vine să mă gîndesc, mă cutremur de câte ori merg acolo, a scos odată în pahar o gînganie cît o muscă și, pe măsură ce bolborosea, a-nceput să crească gîngania, se făcea tot mai mare, umpluse paharul, deasupra trebuie să țin eu o batistă de-a lui bărbatu-meu, dar gîngania se umfla tot mai mult prin batistă, da să iasă afară, atunci am țipat și-am scăpat paharul

din mînă... Si ce s-a-ntîmplat ? Nimic, n-a mai rămas nici urmă de pahar sau de gînganie, dar eu n-am mai fost bună de nimic multă vreme. Se vedea că amintirea asta o tulburase pentru că-ncepuse să tremure. Ce i-o fi făcînd țiganca ? Ce i-o fi făcînd de-a pus stăpînire-ntru totul pe sufletul ei ? De ce-s unele suflete slabe ? Mergea la țigancă încărcată cu de toate să le întindă masa dracilor. Cine-a mai pomenit asta ? Tu chiar crezi că dracii mânîncă ? am mai întrebăt-o eu, minunîndu-mă. Știu, am văzut, mi-a răspus, dacă nu-i aşteaptă cu masa o omoară-n bătaie ; săptămîna trecută, cînd am fost pe la ea, am găsit-o cu piciorul în ghips, mi-a spus că au bătut-o, pentru că i-a trimis să scoată nu știu ce făcături de la unul care le avea puse tocmai într-un burduf de pernă și pînă scormoni fulg cu fulg au obosit dracii și la sfîrșit au venit să-i ceară din nou de mîncare ; ea nu mai avea nimic, le dăduse tot la plecare, aşa că s-au înfuriat și i-au rupt piciorul. N-am mai fost în stare să-ntreb nimic, voi am să fiu lăsată în pace. Mi se pare ciudat să aud asemenea lucruri și mai ciudat mi se pare că pot fi luate drept bune...“

„Si-ai aflat ce s-a-ntîmplat cu procesul ei pînă la urmă ?“

„Da, și-a cîstigat copiii, dar nu crezi că era normal ca instanța să-i repartizeze mamei din moment ce erau amîndoi sub cinci ani ?“

„Depinde.“

„Depinde de ce ? Ce cusur avea mama ? Că se-nfuria și țipa cînd își găsea bărbatul beat criță, tăvălindu-se în propria-i murdărie ? Că se certa cu soacra pe motiv de copii, că n-o lăsa să le mestece ea mîncarea, să le-o toace-n gură, ca apoi să le-o dea copiilor s-o înghită ? Pentru asta poți să-i iezi unei mame copiii ? 'Aida de !“

„Nu ştiu, Ioana, n-o fi fost nici ea uşă de biserică. Normal trebuia să-i fi lăsat şi lui un copil, l-ar fi ajutat într-un fel, copiii umanizează. Dar cu țiganca aia de care povestești tu, cine ştie ce s-o fi-ntîmplat...“.

„Doar nu crezi că țiganca a influențat decizia tribunalului ?“

„Nici vorbă ! Dar jocul n-a fost cinstit ! Psihic se întîmplă niște strămutări, în momentul cînd ştii că ai pe cineva în spatele tău, fie şi țiganca aceea cu aşa-zisele ei farmece, îți revine curajul, altfel acuzi, altfel argumentezi, poți face uz de tot ce crezi c-ar putea impresiona auditoriul, pe cînd singur şi temător, dacă mai ai şi ceva păcate-n spinare, te poți intimida, te poți bîlbîi, devii inutil în apărare pentru că, oricîtă dreptate ai avea, zăpăceaala nu te-ajută cu nimic să-ți impui punctul de vedere, ba din contră, poate încurca şi mai rău ițele. Eu nu-l disculp pe soțul cunoștinței tale de care-mi vorbeai, să nu mă-nțelegi greșit, nu-l cunosc şi nici nu ţin să-l cunosc, s-ar putea să fie vinovat întru totul, îl privește, însă credința mea este că dacă ea ar fi fost curată, nevinovată, s-ar fi bazat numai pe curațenia şi nevinovăția ei, n-ar fi avut de ce alerga după vrăjitorii şi farmece, n-ar fi avut de ce implora duhurile să-i dea ajutor, fiindcă atunci cînd ştii că totul e-n ordine nu te mai temi. Curajul ei se-aseamănă cu curajul unora dintre candidații noștri la studenție care, deși spun prostii uneori, le spun cu voce tare şi răspicat, şi asta numai datorită faptului că-i cunosc pe x şi y din comisie. Mă revolt ori de cîte ori întîlnesc asemenea cazuri. Ştii ce-a spus o fată la examenul de admitere de acum cîțiva ani ? Fusese martora unei intervenții a profesorului ex-ministrator în favoarea unei individe, candidate la studenție şi ea, care apucase la oral „Umbra lui Mircea. La Cozia“, şi care habar n-avea nici măcar cine-i auto-

rul. Profesorul dădea răspunsurile în locul ei, candidata afirma : Da, aşa este !... ieşind în final cu nota nouă din examen. Cealaltă apucase un subiect destul de steril pentru doleanţele ei, Dacia literară — dacă nu mă însel, a răspuns totuşi bine, luase şi note mari în scris, deci avea toate şansele să reuşească. Profesorul care devenise deodată sever pînă-n măduva oaselor s-a apucat s-o întrebe o mulţime de lucruri dincolo de biletul tras. chiar dincolo de programa de admitere. Fata se crispase, dar era încă stăpîna pe situaţie, dădea răspunsuri precise, scurte şi precise. Ultima întrebare a fost, ce ştie despre Radu Popescu. Cronicar, a răspuns, 1650—1729 ; i se atribuie Istoria domnilor Tării Româneşti, 1290—1728, partidele boiereşti Bălenii-Cantacuzinii. Atât ? — Atât ! — N-am citit nimic despre el, nici un studiu critic, nici o monografie ? Nu, n-am citit, nu e-n programă, nici nu ştiam că există ! — Există, sigur că există, chiar eu am scris despre el !... a strigat infatuat profesorul. — Prea bine, a răspuns deodată, calm, fata, îl voi căuta şi îl voi citi pentru examenul viitor ! — Dumneata eşti obraznică ! — La examenul ţăsta am învăţat un lucru, a răspuns liniştită. Aici se intră ori pe ochi frumosi ori cu pile ! Eu n-am nici una, nici alta ! Bună ziua ! S-a ridicat şi-a părăsit sala.“

„Şi ce s-a-ntîmplat cu ea ?“

„Nimic. A primit nota 2, dar cei din comisie s-au simţit pălmuiţi, chiar şi eu, deşi eram un simplu asistent şi n-aveam căderea să m-amestec în treburile profesorilor. Mă impresionaseră răspunsurile fetei, se vedea de la o poştă că muncise mult pentru examenul acela, fusese purtată prin toată istoria literaturii şi nu dăduse greş niciodată, avusese dreptate să gîndească aşa, curajul a costat-o destul de scump,

c-adevărat, s-a-ntors în munții ei, era de undeva de prin Neamț, dar în urmă-i profesorii și-au revizuit atitudinea, l-au încunoștințat pe decan, l-au înlocuit pe profesorul examinator care era și președintele comisiei și care, mai tîrziu, tot pentru asemenea fapte, a fost îndepărtat definitiv de la catedră ; au instituit dreptatea ca unicul mod de selecție a celor examinați. În orice caz, fățiș, asemenea părtiniri n-am mai văzut să se facă“.

„Și nefătiș ?“

„Nu știu ; nu cred. Mă bucur că au început să promoveze mințile iuți, creatoare și speculative, care văd dincolo de cuvinte, care caută neliniștite, încercând să descopere noi sensuri, noi valori, și asta din îndemn propriu. Se întâmplă rar, dar avem și asemenea cazuri.“

„Da ?“

„Da ! Apropo de minți speculative ! Uite pe ce drum m-ai purtat ! Ai reușit să-mi îndrepti atenția spre cu totul alte domenii ca să te scap din vedere. Vezi ?“

„N-ai dreptate ! Tu ți-ai purtat atenția spre cu totul alte domenii și m-ai scăpat din vedere ! Eu n-am făcut altceva decît să te ascult !“

„Sînt vinovat, deci !“

„Nici măcar ! Te las să călătoresc pe unde ți-e voia ! N-am obiceiul să mă vîr cu pantofii în sufletul omului !“

„Nu ? Dar dacă vreau să călătoresc prin tine, mă lași ? Mă lași ? Spune !“

„Chiar cu riscul de-a te-neca ?“

„Chiar !“

„Tin să te anunț că am ape adînci, primejdios de adînci, nu știu cum o să faci față, eu m-aș încumeta

să pornesc într-o asemenea aventură doar în cazul cînd mi-ar da brînci cineva !“

„Brînci, spui, Ioana ? Brînci ? Dar cineva mă strînge de gît, mă sugrumă, cînd ești departe simt că-mi pierd mintile. Vino lîngă mine, aşa, ia-mă-n brațe... sărută-mă... sărută-mă, Ioana... lasă-mi mîinile s-alunecă peste tine. Ești singura, adevărata mea certitudine !“

(...Nu te mai apleca peste mine, Ștefane ! Lasă-mă ! Pleacă de-aici ! De ani de zile umbra ta-mi stăruie-n spate ! Nu mai vreau ! Nu mai pot ! Înțelegi ? Nu mai pot !... Grădiniță, să mă ții minte, auzi ? Eu sănt Ioana ! Sânt Ioana ! Spune-i pămîntului dă sub tine c-am trecut pe aici ! Ai să vezi, o să-și aducă aminte de mine... Doamne, de unde atavismul ăsta, de unde legăturile astea care mă cheamă-napoi ?... Spune-ți, Ioana, spune-ți mereu, spune-ți neîncetat, spune-ți de câte ori s-abate îndoiala spre tine, spune-ți singură : „Sânt un om normal ! Sânt un om normal ! Sânt un om normal !“ Și trăiește normal, ca oamenii, uită-te-n jurul tău, imită-i, înțelege-i, la rîndul lor or să te înțeleagă și ei. E nevoie de multă îngăduință, fato, de multă îngăduință...)

„Nu mai vreau automate ! Nu mai vreau cronometru ! Nu mai vreau automate, Ștefane ! O să am un copil ! În ce lume-l lansez ? Pentru cine-l aduc ? Goana asta mă-nebunește. Veșnic goană, un sfert de oră pentru dragoste, un sfert de oră pentru masă. Bună ziua a-nceput să fie mormăit, prescurtat, nu e timp pentru un zîmbet, pentru o glumă, n-avem timp de nimic. Soarele a-nceput să înghețe, bomba atomică planează-n văzduh. Mi-e frică, Ștefane ! Nu știu ce se-nțimplă cu mine, dar mi-e frică, mi-e frică !“



„Liniștește-te, Ioana, liniștește-te ! Astea-s aiureli, ai căzut într-o criză depresivă, o să treacă, liniștește-te !“

„Era odată la noi în sat, spunea mama, un bătrîn nebun care umbla c-o pătură-n cap, copiii sătineau cu pietre la el, dar săracu' repeta veșnic unul și același lucru : „Pe-aici o să treacă drumul de fier, și-o să vină păsările cu ciocul de fier și-o să bage groaza în oameni...“ Bătrînul a murit, dar curînd anceput războiul și-au apărut păsările cu ciocul de fier și-au semănat moarte și-acum mama-mi scrie că pe la noi se face ca în ferată... Eu nu l-am cunoscut pe bătrîn, dar cuvintele lui vin peste mine ca și cum ar fi aicea, de față. Mi-e groază de tot ce se-ntîmplă. Nu vreau să plîng și pornesc aşa în neștire. Doctorul mă-ndeamnă să iau sedative, dar mă tem să nu-i fac rău copilului !“

„Domnule Petroveanu, n-o mai lăsați să vorbească atîta, îi face rău !“

„Da, soră, mulțumesc, plec imediat ! Liniștește-te Ioana, totul o să fie bine, ai încredere. Lumea astă nu-i atît de neagră precum o vezi tu acum, nu știi ce motive ai să te sperii de ea, s-ar putea să-ți facă rău și spitalul. Vrei să vorbesc cu doctorul să te lase să-ți faci tratamentul acasă ?“

„Nu acasă, Ștefane, nu acasă. Du-mă undeva-ntr-o pădure, undeva unde să fie verde și soare, am nevoie de verde și soare, altfel mi-e teamă c-o iau razna, să știi... N-o spun acum că-s bolnavă, nu aiurez, mă cunosc bine, tac cât pot, oamenii ăştia nu știu nimic despre mine, dar numai pădurea, numai pădurea e-n stare să m-adune și să m-aducă din nou la realitate !“

„Te duc, Ioana, te duc ! Plecăm repede ! Chiar acum plecăm !“

„Vorbești serios ? Mă duci ? Chiar mă duci ?“

„Mă cheamă Ioana !“

„Cheamă Ioana... oana... ana...“

„Mă cheamă Ioana !“

„Cheamă Ioana !... oana... ana...“

„Mă cheamă Ioana !“

„Cheamă Ioana !... oana... ana...“

„Stii, Ștefane, că atunci cînd am plecat de-acasă eram de-a dreptul o primitivă ? Ti-am povestit ?“

„Nu, nu mi-ai povestit !“

„Pe cuvînt ! Intrarea mea-n oraș a fost de-a dreptul hilară. Ar fi trebuit să fii acolo ca să realizezi tot caraghioslîcul situației. În primul rînd că-n toată noaptea aceea, cît a durat drumul cu carul, am mesețecat în gură o piatră, fiindcă ai mei, la plecare, îmi spuseseră că aşa face tot omul care merge pentru prima dată la oraș, și eu, nesesizînd tonul de glumă, i-am ascultat. Mama și-a dat seama de asta foarte tîrziu, abia cînd ajunsesem la capătul drumului. A rîs de s-a prăpădit, a zis că numai o toantă ca mine putea să credă aşa ceva. Să-mi fi văzut mirarea cînd s-au terminat hurducăturile și carul anceput să lunece pe asfalt ! Am sărit jos și tot restul drumului l-am făcut pe lîngă căruță, de dragul netezimii pietrei pe care din cînd în cînd o atingeam cu mâna, ca să-mi dau seama cît poate fi de adevărată. Cînd au apărut luminile orașului, vitrinele colorate, blocurile, m-am simțit ca Alice în „Țara Minunilor“. Mama-mi spunea că e rușinos să casc gura, că trebuie să m-arăt că și cum le-aș cunoaște pe toate, pentru că sunt mare și-o să rîdă lumea de mine. Avea dreptate. Mă comportam de parcă atunci aş fi coborât din copac. Dar ce vină aveam că mă ținuseră departe de ele ? !... În tot satul nostru nu exista nici măcar un aparat de radio sau un ceas sunător. Trăiam dincolo de orice realitate,

În afara grijii pentru pămînt nimic nu-i mai preocupa pe ai noștri, era ca un blestem. Din joi în paște venea caravana și proiecta cîte-un film pe pereții școlii, asta era singura legătură cu lumea din afară, dar nici acolo nu eram lăsată întotdeauna, fiindcă mama îmi zicea că astea-s de-ale Anticristului. Cărțile citite m-ajutaseră să cunosc multe, însă teoretic. Acum mi se oferea posibilitatea să pipăi totul cu mîna mea. Doream să văd, să cunosc... Ruda îndepărtată din oraș, o cucoană cu nasul pe sus, la care mă depusese mama, care mă-ncălțase cu niște pantofi de-ai ei scilciați, de-mi blestemam zilele, parc-aș fi fost pe catalige, aşa mă simteam, mai bine m-ar fi lăsat în picioarele goale, și mă tot înghiiontea să-i zic : Săru' mîna !... spunîndu-mi că-s țărancă proastă și sălbatică. Mama mă-nvățase să mă fac frate cu dracu' pînă trec puntea. Mă-nfuriau aerele lor de domni și-mi venea să-i crap capul lui fii-su cînd l-auzeam : „Nu te mai necăji, mama, o să plece repede, n-are fason de liceancă, nu-ncerca tu să-nveți porcul să bea apă din urcior !“ „Deșteptul mamii, îi spuneam în gînd, s-au dat mii de lei ca să intre tu-n școală și acum faci pe filozoful, împărți lumea !“... dar cu voce tare nu scoteam un sunet. Eram cam speriată de toată avalanșa de copii de la-nscriere, eram și singură și mai arătam și ca un pui de bogdaproste pe cataligele alea... În sfîrșit, se pare că nu astea au fost criteriile de selecție. Pe lista admisiilor eram trecută a treia. Reușisem. Cînd le-am spus preaiubitelor mele rude, am auzit vocea fiului mult-înțelept : „Ia uite, bă, idioata ! Nu m-ășteptam !“ De-atunci nici că le-am mai călcat pragul“.

„Sî, totuși, te-ai descurcat cu orașul !“

„Da, dar greu, mai ales la-nceput. Mă disperau străinătatea și singurătatea, duceam dorul pădurii și

dealurilor și cîmpiielor noastre. Nu mai aveam unde mă retrage. Am început să vorbesc zidurilor, străzilor, dar mi se păreau tot ostile și reci, ce să-ți spun, o adevărată tragedie“.

„Dar de unde ți se trăgeau toate astea ?“

„Ei... mi se trăgeau... Eram cea mai prost îmbrăcată, cea mai neștiutoare, cea mai sălbatică... Colegii mei, cei mai mulți, proveneau din mediul intelectual sau muncitoresc, avuseseră la dispoziție mijloace de informare despre care eu nu știam mai nimic, radio, televizor, cinematograf, călătorii... Mă intimidau grozav fetele de-o seamă cu mine. Se purtau dezinvolt, aveau bani, își satisfăceau capriciile, aveau haine de schimb. Eu veșnic cu uniforma mea, cumpărată de mama pe vin de la solduri. N-aveam niciodată bani. Tata, în afară de suma necesară pentru cămin și cantină, nu-mi trimitea un leu și se iveau tot felul de cheltuieli, caiete, cotizații, ciorapi. De unde să tot ceri și să ceri ? Mama, săracă, încerca să facă față, dar nu reușea-n totdeauna. Mi-era și frică să-i mai spun uneori...“.

„Să de-asta te simțeai complexată ?“

„Ohoho, da' ce complexată ! Nu știam unde și cum să-mi țin mîinile. Cînd vedeam furculița și cuțitul la masă parcă vedeam pe dracu', aşa mă temeam. Nu le folosisem niciodată pînă atunci. Mi-era să nu mă fac de rîs. Ca să nu-ți mai spun câtă caznă pe mine să formulez o frază corect, să nu mai colorez totul cu regionalismele mele.“

„Nu mi te pot închipui în faza aceea !“

„Am străbătut drum lung de atunci ! Am învățat multe, dar am și uitat multe. Știi care era singura mea bucurie ? Noaptea, după ce adormeau fetele ! Mă sculam, îmi trăgeam rochia pe mine — aveam o rochie

subțire din stambă, rămășiță de pe cînd eram acasă, la țară —, săream gardul și-o luam desculță pe străzi. Întotdeauna aveam grija să-mi procur cîte-o bucată de pîine de la masă și în fața vreunei vitrine, la lumina aceea de neon care mă fascina, mă opream să mănînc. Erau singurele mele clipe de liniște și relaxare. Pînă-ntr-o noapte...“

„Te-au prins ?“

„Nu, altceva. Altceva, cu mult mai grav... Atunci am încheiat-o definitiv cu Dumnezeu, în noaptea aceea...“

„Taci ?“

„...Ploua cu găleata, n-am putut rezista. Întotdeauna m-au atras ploile. Fetele adormiseră, mi-am tras în grabă rochia pe mine și am sărit gardul în stradă. Mi-era foarte bine în ploaie. Am început să alerg. Rochia mi se lipise de trup. Suna totul a curgere, a uitare. Într-un tîrziu m-am oprit în fața vitrinei de la un magazin de mătăsuri. Simteam ploaia ca mătasea cum alunecă pe piele, neonul iradia totul în jur, era ca-ntr-o poveste. Am închis ochii și-am început să visez. Cînd i-am deschis, mi s-a făcut în față un preot. „Ai să răcești ! Hai cu mine ! mi-a spus. Vino aici sub umbrelă !“ N-am fost în stare să scot un cuvînt. Ploaia, mătasea, visul mă năuciseră. M-a tras lîngă el. L-am urmat somnambulic. La un moment dat, i-am simțit mâna pe sîni. M-am trezit. Ne aflam într-un gang. Mi s-a făcut frică, am încercat să-i îndepărtez mâna, dar și-a încleștat-o mai tare. Atunci mi-am înfipt colții în mâna lui pînă-am simțit bucata de carne în gură. A țipat, nu s-aștepta la aşa ceva, s-a tras speriat înapoi. Am fugit, am luat-o la goană pe străzi. Ploua, iar eu scuipam și blestemam, simteam gustul de sînge în gură, mă-ncerca un rău fizic. M-am oprit în fața bisericii și hohotind am

izbit în ea cu pietre pînă spre ziuă, cînd m-am tîrît în cămin”.

„Si pentru un simplu slujitor ?...“

„Slujitor, spui ? Ti se pare puțin ? Pentru mine preoții nu erau numai slujitori ai lui Dumnezeu, ci însuși Dumnezeu travestit. Toată lumea li se-nchîna, toată lumea li se spovedea, intrau cu fețele lor de sfînti în casele și-n sufletele noastre, era de-ajuns să văd o sutană ca să cred că-i un semn de noroc, după-ntîlnirea cu ei mă simteam mai curată, mai luminată, mai pură, credeam în dreptatea lor, în ceea ce propovăduiau și-acum și-ntinsese unul mîna spre mine să mă pîngărească. De cîte ori plouă mi-amintesc noaptea aceea, nu-mi mai place nici măcar ropotul ploii, mi-au furat bucuria mea pentru ploaie !“

„Nu ti s-a-ntîmplat nimic la școală ?“

„Nu cine știe ce. Fetele m-au găsit plîngînd — rîzînd dimineața, le-am spus că l-am omorît pe Dumnezeu. Au rîs, dar surparea din mine era evidentă, aveam febră mare, deliram... au chemat medicul școlii“.

„Si ?“

„Si... nimic. M-au izolat o săptămînă în infirmerie. Au zis că am o formă ciudată de gripă. M-au tratat... Mi-au tratat trupul, nu sufletul. Pentru suflet m-am dus la pădurea de-acasă, la potecile mele, la sat...“

„A jucat un rol fantastic pădurea aceea în tine !“

„A jucat ! Aveam nevoie de prietenii mei fără glas, aveam nevoie să spun cuiva toate asta, ei fusseră martorii tuturor căutărilor și nedumeririlor mele, tuturor semnelor mele de-ntrebare, nu-ți poți imagina trauma mea de atunci. Dumnezeu murise, se prăbușise și în mine o lume, dispăruse ochiul veșnic deschis de deasupra capului meu, dispăruseră moartea și neadormirea. Plîngeam și blestemam încontinuu, pi-

păiam copacii să văd dacă nu sînt și ei tot o minciună. Pădurea există, este reală și drumul este real, și casa, și fintina, ele sînt singurele mele adevăruri, asta-mi spuneam. Și-apoi îmi sărea în față... dar dacă... dar dacă sînt toate plăsmuirile ale minții mele nebune ? Dar dacă eu însămi nu sînt altceva decît plăsmuirea minții mele nebune ?... Și strigam din toate puterile : Mă cheamă Ioana ! Sînt Ioana ! ca să sădesc undeva numele meu, ca să am o certitudine, o dovardă a trecerii mele pe-acolo..."

„Tu mă-nnebunești, Ioana, parc-ai veni dintr-o lume de dincolo de hotarele noastre, dintr-o altă viață. dintr-o altă planetă, trăiești o altă dimensiune a lucrurilor, am senzația permanentă de vis lîngă tine, urît sau frumos, dar vis ! Știi că uneori mi-e teamă să nu mă trezesc ?“

„Asta nu se poate, Ștefane ! Ești mult prea amestecat în mine ca să te mai poți desprinde vreodată. Mîinile tale au și început să devină mîinile mele, le spui bună ziua copacilor, te joci cu drumul, nu, nu se mai poate ! Și-apoi fără Geamantan cine-ai fi ?“

„Chiar, cine-aș fi ? !“

„Stii ce zice mama Maria ? Că tot drumul ăsta lung și anevoieios pe care l-am făcut plecînd din pădurea mea de acasă a fost numai și numai pentru a te întîlni pe tine ; că sîntem predestinați.“

„Da ?“

„Da ! Dar să-ți spun ce fac fetele-n facultate ! Pun pariuri care e-n stare să ne despartă și să se mărite cu tine. Cică ești de viitor și și frumos pe deasupra. Sînt aşa de mîndră de invidia lor ! Nici n-ai idee !...“

„Sî nu te temi ?“

„Nu !“

„Chiar nu te temi deloc ?“

„Nu ! Atîta timp cît n-am motive să te pun sub semnu-ntrebării, nu mă tem. Și cînd o să mă tem, n-o să aştept să fiu dată la obiecte găsite, plec eu singură-n lume !“

„Ioana ! Să nu mai spui niciodată vorba asta ! Nici în glumă !“

„Vezi ? Tu te temi ! Eu să fiu în locul tău aş fi mult mai sigur pe mine !“

„Sînt caraghios, nu ?“

„Nu, îndrăgostit ! Sărută-mă ! Îmi place-asa de mult felul îndrăgostirii tale ! Mi-aduce aminte de copilul pe care l-am crescut cît eram elevă-n liceu.“

„Ce copil ?“

„Copilul unei doamne la care-am stat după ce-am plecat din cămin. După povestea cu preotul. Colegele mele mă credeau nițel cam țîcnită, eu tot cu complexele mele, tot fără bani... M-am angajat pe casă și masă la o doamnă cu condiția să-i văd de copil în orele mele libere. M-a ajutat foarte mult schimbul ăsta, legănasem și scăldasem acasă destul, nu mi se putea reproșa că sînt lipsită de îndemînare. Copil n-avea decît cîteva luni, dar ne-am împrietenit imediat, eu îi povesteam despre toate, bune și rele, și el gungurea fericit ; era ca și cu pădurea mea din copilărie, înțelegea, nu-nțelegea, important pentru mine era zîmbetul lui și nevoia de a-mi auzi glasul prin preajmă. Gazda era nițel geloasă, n-avea a face, reproșuri pentru prea multă dragoste nu putea să-mi aducă. Copilul intuia orele cînd trebuia să mă-ntorc de la școală, începea să mă caute cu privirea, să mă aştepte, era neliniștit, nervos, iar cînd apăream se destindea tot într-un zîmbet. Noi doi aveam camera noastră, ne retrăgeam acolo și-ncepeam să-i povestesc despre cîte s-au întîmplat la școală, care cum a zis,

ce-a zis, ce-a făcut, ce răutăți m-au atins, și copilul rîdea de se prăpădea. Rîsul copilului m-a făcut să-mi dau seama că faptele pe care i le povesteam nu erau deloc grave, ci mai degrabă hilare, că eu le învesteam cu puteri distrugătoare și de-asta apăream de-a dreptul caraghioasă. Descoperirea asta m-a făcut să mă cercetez îndeaproape, să caut răul din mine și să-l îndepărtez, să m-apropii de colegi, să leg prietenii, să-mi acopăr lipsurile... Au urmat ani de goană continuă, de căutare continuă, doream să aflu și să-nțeleg tot ce nu aflasem și nu-nțelesesem pînă atunci, adunam tot ce se putea aduna, strîngeam tot ce se putea strînge, luam copilul în cărucior și mergeam la plimbare prin oraș și prin parc. Deschideam ochii larg, să nu-mi scape nimic, îmi făceam lecțiile cu voce tare, ca să nu ducă copilul lipsă de conversație, i-arătam hărți, tabele matematice, poezii... Gazele rîdeau, dar copilul se arăta interesat de absolut toate, important era să nu tac, să vorbesc continuu, și aveam ce vorbi. Scoteam manualele și m-apucam să învăț, îmi făceam lecturile cu glas tare. Uneori intrau și părinții copilului să m-asculte, spuneau că am ceva-n voce, niște inflexiuni cu urcușuri și coborîșuri care te fac să plutești, să te simți ca pe valuri, te leagănă și te-adorm. Lecțiile mele în ochii copilului aratau ca niște basme spuse-ntr-o limbă străină. Cînd am terminat școala a fost destul de multă jale în casă, și de o parte și de cealaltă. Copilul îmi făcuse mult bine cu dragostea lui, întotdeauna am avut nevoie să știu că cineva are nevoie de mine, brațele lui întinse, surîsul, sărutul nevinovat, toate astea mi-au fost balsamuri, păcat că nu l-am avut alături și mai tîrziu...“

„Și de ce nu l-ai avut ?“

„S-a-nțimplat aşa, să n-am încotro, să mă-nde-părtez, să mă-ndrept spre alte meleaguri. Nu poți face-nțotdeauna numai ce-ți place...“

(..., Ioano, ce-mi spune mumă-ta, vrei să dai la facultate ?“

„Păi...“

„De unde bani ? Ce crezi că tac-tu-i bancher ? Nu-ți ajunge cît m-ai tocăt ?“

„Omule, las-o să măñince-ntii, nu la masă !“

„Tu să taci ! V-ați pus în gînd să mă jupuiți de viu, dac-ați putea și pielea de pe mine mi-ați vin-de-o ! Să pună osu' la treabă !“

„Dar, tată...“

„Acum vorbesc eu ! Nu-ți dau nici un ban ! Tu ar trebui să-mi dai mie-acuma, te-am plătit destul cît ai stat în școală !“

„Las-o, măi omule !“

„Taci odată că-ți rup gura ! Să muncească ! N-am nevoie de trîntori în casă !“

„Dar fata muncește ! Învață !“

„Aia nu-i muncă ! Aia-i distracție ! Pe mine nu m-a lăsat nimeni să mă distrez ! Crezi că mie nu mi-ar fi plăcut ?“

„Să ce vrei să facă ?“

„Treaba ei ! Să plece ! Acasă nu mai poate rămîne ! Ne face de rîs ! Vrei să vuiască satul c-o ținem la sapă după ce-am purtat-o atîta prin școli ? Să se ducă în lume ! Să caute !“

„Cum, aşa fără nici un Dumnezeu ? Tu nu-ți dai seama ce i se poate-ntîmpla ?“

„Atunci să se mărite ! S-o țină bărbatu-su acasă ! Eu n-am avere de risipit !“

„Hodoronc-tronc și tu acuma !“

„Dacă are urechi, să audă. Din două, una : ori pleacă, ori se mărită ! În bătătura mea n-are ce mai căuta ! Aici a-nțarcat bălaia ! Gata !...“)

„Iar te-ai întristat, Ioana, ce-i cu tine ? La ce te gîndești ?“

„La tata. M-apucă din ce în ce mai des dorul de tata. E ridicol, nu ? El m-a dat afară din casă și eu îi duc dorul !“

„Cum te-a dat afară din casă ?“

„Bine ! M-a dat afară ! Îi era teamă c-o să-i toc banii. Aflase că vreau să urmez facultatea...“

„Și pentru asta ?...“

„Pentru asta ! Tata e bolnav de pămînt. Cumpără întruna pămînt. Nu se mai gîndește la nimic altceva, nimic nu-l mai interesează. Pămîntul și numai pămîntul. Trebuie să fie tare nefericit !“

„Bine, dar colectivizarea bate la ușă ! Prin unele părți chiar a-nceput deja !“

„Știu, dar asta nu-nseamnă că-l poate opri pe tata să mai investească. Nu-l cunoști. Mama-mi scrie că acum s-a apucat să ia pe credit, c-a terminat cu pădurea ; preotul, învățătorul, știind cum stau lucrurile, vînd tot, tatei i-ar mai trebui două vieți să-și poată plăti datoriile. Nu știu ce-o face cu banca...“

„Și nu poate nimeni să facă nimic ?“

„Nu. Scandalurile din casă se țin lanț. Pămîntul zace-nțelenit, că nu are cine-l munci, dintre frați n-a mai rămas nici unul acasă. Biata mama ! Nu știu ce-o să iasă pînă la urmă ! Primește și trimitе scrisori pe furiș, nici să afle vești de la copii n-are voie !“

„Și nu i se-mpotrivește ?“

„Ba vezi că nu ! Dar asta nu face decît să-l stîrnească mai rău împotrivă-i. Îmi scrie c-au ajuns să

se pîndească unul pe altul în somn, el doarme cu cuțitul sub pernă și ea cu securea la capul patului. Care pe care...“

„Hai să mergem la ei ! Poate-i ajutăm într-un fel !“

„Nu, Ștefane ! Oricare dintre noi mergem acolo, mergem cu gînd ascuns să-l furăm. Asta-i ideea fixă a tatei. Am în spate experiențele vizitelor fraților mei. Știu scandalurile care-au izbucnit, declarațiile scrise cerute de tata de la fiecare din ei că n-au pretenție la nimic din cîte se află acolo... Nu !... Ș-apoi mi-a spus clar că n-am ce să-i mai caut în bătătură !“

„Așa, fără motiv ?“

„Fără. Pur și simplu. Sau poate... o rugasem pe mama să-i spună că vreau să-ncerc la facultate. Asta ar fi-nsemnat niște bani și probabil teama de cheltuieli l-a determinat să ia urgent hotărîrea asta.“

„Si ce-ai făcut ? Încotro te-ai îndreptat ?“

„Încotro am văzut cu ochii... sau n-am văzut cu ochii... la întîmplare... Noroc cu o strînsurică de pe vremea cînd fusesem dădacă. Mi-a prins foarte bine. Fără banii aceia nici nu știu ce m-aș fi făcut“.

„Ai venit direct în București ?“

„Nu. Bucureștiul era mult prea îndepărtat pentru mine. Am luat-o din aproape în aproape“.

„Adică ?“

„Adică am făcut mai nimic și de toate, am dormit pe unde-am apucat, am mîncat ce s-a nimerit, am alergat veșnic dintr-o parte în alta, am îndurat frig, foame, rușine. Știi ce-i ăla un ciine de pripas ? Cam aşa am fost eu o vreme. Rar îți întinde cineva o coajă de pîine, în schimb, cu pietre aruncă cu toții. Uși închise, lacăte puse, la fiecare pas compromisuri, zîmbete cu subînțeles... Mă luau drept o vagabondă

probabil... Două luni m-am zbătut pînă m-am putut angaja unde.“

„Și unde te-au angajat ? Ca ce ?“

„Ca pontatoare la un şantier. Am stat cîteva luni acolo, lucram în barăci, era frig. Începuse iarna de-a binelea și nu prea aveam ce-mbrăca, dar oricum, îmi găsisem un rost, mi se repartizase un apartament în oraș, pe care-l împărțeam cu o ingineră de-acolo de la şantier, mă bucuram că am unde trage, că nu mai trebuie să înnoptez aiurea, pe drumuri. Într-o zi... a venit contabilul şef la mine să-mi spună că e nevoie să rămîn să lucrez dup-amiază, că sunt nişte situații urgente de făcut și nu le poate birui singur. L-am crezut și am rămas după program. Barăcile erau pustii, toată lumea plecase. La un moment dat l-am văzut pe contabilul şef furîndu-se înăuntru și învîrtind cheia în broască. Era congestionat, tremura, ochii i se injectaseră. M-a cuprins frica, am sărit de la birou. „Ce vreți ? am țipat. Ce vreți ?“ El n-a spus nimic, s-a apropiat și a-nceput să tragă de mine, să-mi tragă de haine. I se lăsau bale din gură, voia să m-atingă, venise cu pantalonii deja descheiați. Am început să alerg pe după birou și să țip, să țip de parcă m-ar fi dus la tăiere. Din zbor m-a izbit ceva tare în frunte, probabil aruncase c-o scrumieră din sticlă. Am simțit cum mă clatin, cum alunec, cum cad, săngele începuse să-mi întunece ochii, cineva înjura pe afară, striga, nu știu bine cine-a spart ușa, știu doar că s-a-mpiedicat de mine cum căzusem moale, pe jos, și m-a scos în brațe la aer...“

„Nu mai povesti, Ioana ! Tremuri ! Îți face rău !“

„...m-am trezit la spital, eram operată la cap, bandajată, vezi, semnele se mai cunosc și acum. Doctoru-mi spunea să stau liniștită, să nu mă gîndesc la nimic. Îmi administrau sedative, dormeam...

Din cînd în cînd se trezeau cu mine țipînd : „Berbecul ! Luați berbecul ! Mă-mpunge !...“ Și ochii mi-alergau speriați. Tremuram... Revenise în mine o spaimă mai veche, un berbec cu coarne ca de taur care ne culca pe toți la pămînt, ne alerga pînă ne culca la pămînt și-apoi ne păzea cu coarnele pregătite ca nu cumva să ne ridicăm, să fugim. M-am gîndit atunci, comparînd berbecul cu figurile cunoscute, că peste tot se află semănate asemenea făpturi, crescute întocmai pentru a-ți da-n cap, pentru a te culca la pămînt atunci cînd crezi că poți merge neținut, nesprijinit, pe propriile tale picioare. Nu știu de ce tocmai atunci revenise spaima aceea trecută, dar mă măcina, mă chinuia... Nu știu ce conexiune de idei se făcuse, era de ajuns să-nchid ochii că se și aplecau coarnele sălbatrice-asupră-mi, nările fremătau, pămîntul sărea sub copite, mi-era frică, țipam... Am rugat-o pe inginera cu care-mpărtisem locuința să-mi aducă lucrurile în spital, zăcusem două luni, mi-ajungea. Nu mai voi am să mă-ntorc la șantier, nu mai voi am să mai știu de orașul acela, nu mai voi am să mai știu de nimic, tot ce-mi doream era să fug, să dispar, să mă pierd în multime. Contabilul șef dăduse bir cu fugiții ; nu mă interesa. Mi-a dat inginera adresa mamei Maria de-aici și-o scri-soare. Acum măcar știam unde voi poposi, știam poarta în care voi bate, aveam un nume, un semn...“

„Mama Maria te are foarte dragă !“

„Știu. De-ai fi văzut-o ce s-a bucurat cînd m-am dus ! N-avea pe nimeni, nici măcar o pisică. Mi-a trimis Dumnezeu un suflet, mi-a spus, e tare greu să fii singur ! Mi-a povestit că-și îngropase bărbatul de-un an, fecioru-su, ți-am spus, e fugit pe undeva prin America, nu i-a mai scris de foarte multă vreme, nici nu mai știe dacă mai trăiește sau nu,

și-acum n-avea nici măcar cine s-o ducă la groapă. «Sint necăjită, maică, am rude, am nepoate, dar nu-mi vine să-mi las casa aşa singură și să cad pe capul altora, că bătrînețea-i urîtă. Cînd n-o să mai pot, uite, am aici un hap pentru cîini, îl iau și gata, mi-am făcut eu socotelile !»“

„Acum e liniștită !“

„Da, acum mă are pe mine, parc-aș fi copilul ei, aşa mă cocoloşeşte, nu mă lasă să fac mai nimic în casă, ea găteşte, ea spală, ea face cumpărăturile, zice că acum are pentru cine trăi. Curînd o să te adopte și pe tine. Deocamdată te analizează să vadă dacă ești destul de bun, fata ei nu se poate mărita la voia-n-tîmplării.“

„Mi-a găsit vreun cusur ?“

„Încă nu, dar mai știi ? Se-ntreabă dacă mă meriți, pentru ea, copil ca mine nu se mai întîmplă pe pămînt, și cu toate astea vorbește de predestinare în ceea ce ne privește.“

„Mi-ai spus !“

„Zice c-aşa stă scris. Dă în cărți toată ziua. «Te iubește, hotărît lucru, omul ăsta e făcut pentru tine, uite-i gîndul, uite-l, e mai mereu în spatele tău, n-ai ce-i face, gînd în gînd, vezi ?»“

„Începe să-mi fie dragă mama Maria !“

„Are și de ce să-ți fie dragă. E un om bun. Ea m-a ajutat de m-am angajat la fabrica asta. „Te duc la un nepot de-al lui răposatu', e mare, e inginer, n-o să te lase el să umbli pe drumuri.“ Si aşa a și fost. Inginerul m-a luat în secție la el, mi-a dat un strung în primire, mi-a ales și-un meșter destoinic care să mă-nvețe cum să-l stăpînesc... Cam aşa s-au întîmpplat lucrurile, n-am mers numai alături cu drumul.“

„Înseamnă că ești mulțumită !“



„Da, acuma da, dar la-nceput mi-a fost aşa de frică ! Așteptam să se ivească berbecii să mă arunce, să mă dărime... Multă vreme am stat deoparte, abătută. Încercau colegii să mă-ntrebe de vorbă, să m-apropie. Eu, nimic, mută. După un timp a venit unul la mine, un vlăjgan de toată frumusețea, și, fără vorbe multe, m-a apucat de mînă și m-a tras după el.

„Ești UTM-istă ?“

„? ? ?“

„Ce te uiți aşa mirată la mine ? Ești UTM-istă ?“

„Sînt !“

„Sî ? De ce nu vii la organizație să te înscrii ? Ce aștepți ? Lăutari ?“

„Unde să mă înscriu ? Care organizație ? Pierdusem din vedere tot, mă făcuseră utemistă încă la sfîrșitul clasei a VII-a, dar în timpul liceului, din cauza regimului meu special, nu fusesem solicitată decît la plata cotizației, aşa că uitasem și de-ndatoriri și de drepturi...“

„Cum care organizație ? Ești UTM-istă sau nu ești ?“

„Sînt.“

„Sî-atunci ? Crezi că toți tinerii ăștia de-aicea sîntem de capul nostru ? Că facem fiecare ce ne trece prin minte ? Ești utemistă — porți răspundere, tovarășă, trebuie să iei parte la viața de organizație, altfel dai carnetu'-napoi ! Ne-am înțeles ? Hai cu mine !“

„Unde să merg ?“

„La sediul organizației, să te cunoască și tovarășul secretar, că nimeni nu vine din proprie inițiativă, preferă să fie-mpinși de la spate, mînați !“

„Păi... știți... n-am carnetul la mine ! am bîiguit speriată.“

„Nu-i nimic, îl aduci măine, tot trebuie să te-nscriem în catastife. De cînd nu ți-ai plătit cotizația ?

„Păi... aproape de-un an...“

„Bravo, măi tovărășico, bravo, cred că ai și uitat că mai există asemenea organizații și la ce folosesc ! Hai la tovarășul secretar !“

O băgasem rău pe mînecă, dar n-am avut încotro, l-am urmat. În pragul biroului m-a-ntîmpinat rîzind inginerul care m-adusese în fabrică :

„Ce faci, Ioana, te-a prins tovarășul secretar ? Gata ? Să știi că nu-i scapă nimic ! Cum apare unul, cum pune mîna pe el !“

„Care secretar ?“

„Păi, tovarășul cu care ești, nu ți-a spus că-i secretarul UTM ?“

„Nu, nu mi-a spus...“

„E periculos, să știi ! Ai grijă !“

„N-o mai speriați, tovarășe inginer, c-o să credă într-adevăr că aşa este și cine știe ce se mai întîmplă...“

„Ce să se întîmple, tovarășe secretar ? Ioana rămîne cu noi, trebuie s'avem grijă de asta, n-ai văzut cum strunește blestematul ăla de strung ? Numai pe ea o ascultă, ceilalți fug de el ca de dracul ! Și gîndește-te, se află doar de două luni printre noi !...“

„Stiu, tovarășe inginer, tocmai de-asta am vrut să-o cunosc personal și să stau de vorbă cu ea. Intră, tovarășă Ionică, parcă Ionică te cheamă, nu ?“

„Da, Ionică ! Ionică Ioana !“

„Cum ți se pare-n întreprinderea noastră ?“

„Bine, tovarășc secretar ; blîndețe, liniște, omenie, e bine !“

„Îți place la noi ?“

„Da ! Deocamdată. Nu știu ce va fi mai departe.“

„Ești cam pesimistă, tovarășă Ionică. Și mi s-a spus că ești foarte retrasă, foarte tăcută... Ce se întâmplă cu dumneata ? Ai vreo nemulțumire, ți-e teamă de ceva ? Spune !“

„Nu, tovarășe secretar, nu vă faceți probleme, atât timp cât sănătățile lucrez și-mi văd de treburile mele, e bine. Faptul că munca îmi dă siguranța zilei de mîine și eu de asta am nevoie. De siguranță.“

„După cîte-nțeleleg, vrei să rămîni la noi.“

„Da. Deocamdată ! V-am spus.“

„De ce numai deocamdată ?“

„Pentru că nu știu ce-o să fie mai tîrziu.“

„Tinzi spre altceva ? Consideri locul ăsta un fel de trambulină spre ceva mai înalt ? Nu-ți place ceea ce faci ? Spune !“

„Ba-mi place, tovarășe secretar. Îmi place să munca și să fac treaba bine. Nu-mi place lucrul de mîntuială. Alta este problema...“

„Ce problemă ? Poate-o rezolvăm noi, organizația, de azi înainte te considerăm unul de-al noștri, sau ai ceva împotrivă ?“

„A, nu... veдеți... nu știu cum să mă explic... am cîțiva ani buni de cînd sănătățile sunt în organizație, dar de făcut n-am făcut niciodată prea multe lucruri... nu din rea credință, să nu mă-nțelegeți greșit, ci din lipsă de timp, întotdeauna mi-a lipsit timpul... și... mi-e foarte greu să vin cu probleme de la-nceput. Trebuie să și dai ceva ca să primești, nu ?“

„Dar ce s-a-nțimplat cu dumneata ? Ai liceul de zi, dacă nu mă înșel, în liceu n-ai activat în organizație ? N-ai fost solicitată ?“

„Ba da, dar puțin, știți... am avut un regim special... e greu de spus... la-nceput am fost retrasă,

foarte retrasă... mai tîrziu a trebuit să muncesc ca să mă întrețin... probabil de aici mi se trage..."

„Si de-aproape un an de cînd ai terminat, ce-ai făcut ?“

„Nimic... știți... nimic !“

„N-ai mai încercat să te-angajezi undeva ?“

„Eu... să vedeți... eu... Nu, n-am mai încercat !“

„Ce-i cu dumneata ? Ești palidă !“

„Nu, nimic... pot să plec ?“

„Plîngi ?“

„Nu... Bună-ziuă !“

„Am fugit ca din pușcă de-acolo. M-am ascuns în WC ca să mă liniștesc și-abia mai tîrziu m-am întors în secție...“

„Dar de ce ? Era normal să te-ntrebe, nu ?“

„Da, era normal, dar... Nu, tu n-ai cum să-nțelegi ...mi-era imposibil să-i povestesc tot ce lăsasem în urmă, cicatricea din frunte mă ardea, aveam senzația de murdărie, de îmbîcseală, mi-era rușine cu mine de parc-aș fi săvîrșit un mare păcat.“

„Si nu te-a mai căutat dup-aceea ?“

„Ba da, chiar în următoarele zile, dar a venit aşa ca și cum ar fi avut nevoie de mine, de sprijinul meu. M-a rugat să intru în echipa de teatru a fabricii. Le plecase o fată, spunea, și n-avea cine s-o înlocuiască. A procedat intelligent, și-a dat seama probabil că sătun om mai dificil, că-n primul rînd trebuie să știu că este nevoie de mine, în sfîrșit, mai cu teatrul, mai cu gazeta de perete, mai cu întrecreările individuale și pe secții, am reușit să scap de teamă, să intru în colectivitate, să mă simt de-a casei cum s-ar spune. De fapt, sătun de-a casei, au încredere-n mine, mă consideră un fel de soră mai mare, mai știutoare, mai trecută prin viață. De cîte ori se

ivește cîte-o dificultate undeva, vreun semn de intrebare sau vreo nedumerire, trimit după mine : „Ce zici, Ioana, cum să facem cutare ? Ce știi tu despre... ? S-ar putea să... ? Crezi... ?“ Sigur că nu-nimeni să le știe pe toate, dar mă bucur că nu mă ocoleșc, mă simt utilă. Știi ce triști și îngrijorați au fost cu toții cînd am cerut să lucrez numai în schimbul de noapte ca să pot da la facultate la zi ? „Ce ne facem fără tine, Ioana ? Dă la fără frecvență ! N-o să te poți descurca, o să te-mbolnăvești, unii abia fac față numai serviciului și tu vrei să le faci pe-amîndouă deodată ?“ Cu vreo săptămînă înainte de examen nici nu m-au mai lăsat să lucrez. „Trebue să te pregătești, îmi spuneau, n-ai voie să pierzi, altfel toate visele ți s-ar duce de rîpă.“ Au stat în locul meu, făcînd cîte două schimburi, unul după altul. „Dacă poți tu, trebuie să putem și noi.“

„Deci aşa...“

„Da. Am să ți-i prezint într-o zi ! Îmi sănătatea dragă ! Ei, tu, mama Maria... Am familie. Nu ți se pare fantastic ?“

„Mă faci gelos... Și mama Maria s-ar supăra, ca să nu mai vorbim de ai tăi de acasă. Ai așezat-o la coadă...“

„Mama Maria știe cît de mult o iubesc. Dac-ai vedea-o cu cîtă patimă se luptă ca să nu-mi lipsească nimic, cum îmi numără orele de somn. „Dormi, mamă, dormi, o să te-mbolnăvești“, aşa o ține întruna prin casă. Ea îmi administrează banii, ea-mi cumpără de toate, e bine să aibă cineva grijă de tine.“

„Să eu ?“

„Tu ești tu. Ți-amintești ce mi-ai făcut la examen ? Fără tine-aș fi picat, sigur aş fi picat, eram deconcertată total, nu puteam să scriu nimic, aveam impresia că nu mai știau nici să scriu, păream pierdută,

eram pierdută de fapt. Te urmăream cu privirea printre bănci, ți-amintești? Te-ai apropiat de mine încet, parcă te văd, te-ai apropiat mult, mult de tot de mine, cît pe ce să-mi atingi obrazul, ai zîmbit și mi-ai susurat în ureche: „Pietre-n cale, mereu pietre...“ De-aș fi putut, în clipa aceea te-aș fi sărutat. Știi cum a fost, Ștefane? Ca o revelație! E fantastic și de necrezut cum un singur vers te poate face să vezi în fața ochilor, instantaneu, o întreagă sinteză. Îmi venea să chiui de bucurie, cred că-a fost cea mai bună lucrare a mea de pînă acum, sănt mîndră de ea, am auzit că ați reținut-o și voi.“

„Da, cel mai mult s-a apreciat curajul tău de-a trata problema dintr-un punct de vedere personal, ceea ce nu se prea îngăduie în facultate, mai ales la un examen de admitere, fiindcă altfel am desființa manualele. Blaga este un poet greu de abordat, greu de pătruns și tocmai asta a impresionat comisia, originalitatea ta, privirea ta de dincolo de cuvinte, bogăția de nuanțe surprinse, prezentate nu ca o speculație, ci ca o certitudine. A fost cea mai discutată lucrare, profesorii doreau să te cunoască, ți-am văzut poza, mi-am dat seama că este vorba de tine, teza de fapt începea cu „Pietre-n cale, mereu pietre...“ Și mi-am amintit rătăcirea și încrîncenarea ochilor tăi, apropierea aceea din sală, somnambulică parcă, buzele mele care involuntar amintneau ce piatră grea de-ncercare poate fi un asemenea subiect, și-apoi saltul tău nebunesc de sălbăticină, împurpurarea feței și aplacarea peste hîrtie și confundarea cu ea. Cu asemenea manifestări nu mă mai întîlnisem, rîdeai și plîngeai, plîngeai și rîdeai, trecuseși dincolo de lume, în afără de hîrtie nimici și nimic nu mai exista, subiectul te-absorbise-ntr-atîta încît nici nu ți-ai dat seama că

timpul se sfîrșise și că rămăsesese singură-n sală. A trebuit să te somăm ca să predai foile.“

„Datorită acelei lucrări ai început să alergi după mine, nu-i aşa ?“

„Tu știi asta destul de bine, Ioana, de ce mă mai întrebi ? Nu ți-am luat eu adresa de la facultate ? Nu te-am căutat ? Nu ți-am dat eu primul vesteala cea mare ?“

„Spune-mi, Ștefane, dacă n-ar fi fost lucrarea aceea, m-ai fi iubit ?“

„Nu știu, Ioana, de găsit tot trebuia să te găsesc într-un fel. Aveam nevoie de tine, aveam nevoie de dragostea ta, de mîngîierile tale. Spune-mi, Ioana, vrei să te măriți cu mine ?...“

„Ștefane !“

„Vorbesc serios, Ioana, aşa nu se mai poate ! Veşnic pe drumuri, veşnic cu frica-n sîn că te pierd, mărită-te cu minc, Ioana, te rog, aşa nu se mai poate !“

„Nu se mai poate, Ștefane ! Ori laie, ori bălaie, ți-alergi ! Ești nu sănt în stare să mă ocup și de casă și de facultate și de serviciu ! Ori m-ajuți în gospodărie, ori te muți cu masa-n oraș, înțelegi ? Așa nu se mai poate !“

„Ioana, dar...“

„Nici un dar, Ștefane ! Nu renunț la serviciu. Te-ai însurat c-o strungăriță, suportă-ți condiția ! De la-nceput ți-am spus că n-o să renunț. Erai avizat“

„Ioana, dar aşa nu se mai poate !“

„Asta spun și eu Ștefane, aşa nu se mai poate ! Cît a trăit mama Maria ne-a ajutat ea. A murit. Am pierdut-o. Ce vrei să fac ? Nu vezi că nu mă mai pot descurca ? De azi înainte împărțim treaba. Să știi, fără glume. Eu gătesc și spăl rufe, tu faci piața și

curățenie-n casă ! Nu faci tu, nu fac nici eu ! Ce-i cu vasele alea-n chiuvetă ? Ai găsit după mine vreun vas murdar vreodată ? Și-atunci ? Îți cade rangul dacă dai drumul la apă și-ți speli farfurie ?“

„Lasă dracu'-n pace farfuriile, Ioana, nu despre asta este vorba. Îți fac orice, rămii acasă, termină cu alergătura asta, nu mai pot fără tine, 'nțelegi ? Nu mai pot ! M-am săturat să dorm singur, să stau singur, să te văd din cînd în cînd la facultate ca pe oricare dintre studentele mele, nu-nțelegi că am nevoie de tine ?“

„Mai am un an, Ștefane, un an. Ce-nseamnă un an ? De ce nu mai ai răbdare un an ?“

„Nu mai am răbdare nici o zi, Ioana, nici un ceas ! Dă-ți demisia ! Bagă preazivul ! Hai să plecăm pentru o vreme la munte ! Hai să facem ceva pentru noi, pentru dragostea noastră ! Nu știu ce ! Ceva ! Să ieşim din amorțeala asta ! Nu vezi c-am ajuns ca niște automate ?“

„Și cu mine cum rămîne, Ștefane ? Cu obrazul meu față de oamenii aceia ? Cu promisiunea mea c-o să rămîn la ei pînă la sfîrșitul facultății ? ! Ce să le spun acum, că iubitul meu soț s-a plăcuit să aștepte, că s-a plăcuit de dragostea prin corespondență, prin biletele lăsate zilnic pe masă, că vrea o ființă reală de care să se bucure, ce să le spun ?“

„Spune-le toate astea, Ioana, spune-le, sănt oameni, vor fi primii care te vor trimite acasă, sănt convins c-o gîndesc de pe-acuma. Ioana, ești inconștientă, Ioana, viața trece, se-attrofiază simțurile, îmbătrînești, lasă-te purtată de mine, nu te mai constrînge, nu te mai tortura atîta, înțeleg să faci asta cînd n-ai avea din ce trăi, dar uite-aicea bani, bani, n-avem timp să-i cheltuim, n-avem timp de noi, n-avem timp să stăm o oră de vorbă ! Relaxea-

ză-te, scapă de-ncordarea asta, uită dacă ai ceva de uitat, uită, Ioana, mergi înainte, lasă-mă să mă bucur de tine, nu mai pot aşa, înțelegi ? Nu mai pot ! Nu mai pot trăi în spatele alergăturilor tale ! Te vreau pentru mine, vreau să-mi dăruieşti un copil, vreau să se poată-ntîmpla un miracol, să uiți tot și să mă-nveți doar pe mine. Învață-mă, Ioana, învață-mi gura, brațele, trupul, patima asta nebună, învață-mă tot, de la un capăt la altul, vino și calmează-mă, liniștește-mă, Ioana, numai tu mă poți liniști !“

„Și pe mine acumă cine mă liniștește ? Vrēau să mă culc ! Infirmeria asta mă strînge ! E prea mică pentru-atîta nesomn ! Nu-mi mai clocoțiți întruna în suflet ! Marea din mine-i prea mare ! Mă clatin !... Hohotești, Doamne ? Te bucuri ? Nici tu nu te mai poți bucura ! Ai murit ! Aparții altei vîrste ! Ți-ai trimis atunci slujitoru-n sutană să-mi bage mîna-ntrre sîni ! Cu cîtă furie-am izbit cu tine de pietre ! Cîtă vreme n-am urlat de durere ! Ai murit ! Nu te mai poți bucura ! Nu-mi mai poți arunca în față disprețul !“

Na-ni, na-ni, pu-iul ma-mii ; na-ni, na-ni, pu-iul ma-mii...

„Alexandra ! Paharele ! Ce-i cu paharele goale ?... Te-ai îmbătat !“

„Am beiut tot, mama,unu, doi, trei, patru, cinci... tot am beiut !“

„Pe toate le-ai golit ?“

„Nu am golit... am beiut... unu, doi, trei, patru, cinci...“

„Cine ți-a dat voie să bei, Alexandra ? Mă-nnebunești, cum ai putut face una ca asta ?“

„Musafirii tăi le lăsaseră pline...“

„Și-acum ce mă fac ? Ți-e rău ? Te doare capul ?
Ti-e rău ?“

„Nu... mă legă... cu casa... peste cap... hooo-op !
hooo-op !“

„Îți vine să vomiți“ ?

„Nț ! hooo-op !... mă legăn !“

„Repede-n pat ! Stai întinsă ! Te duc în pat !
Doamne, doar cît i-am condus !“

„Mama, hîc, de ce zici Doamne ?“

„O vorbă goală ! Ce este, vomiți ?“

„Nu. Nu mă lași singură, da ?“

„Cum o să te las singură ? Nu vezi că ești beată ?
Dacă îți se face rău ? Rîzi ? Acum rîzi ? Ar trebui
să te bat !“

„Hi, hi, hi, hooo-op ! hîc ! Vezi cum te-am făcut să
stai lîngă mine ? Hi,hi,hi,hîc !...“

„Si altfel nu stăteam ? Trebuia să bei pentru
asta ? Hai, culcă-te ! Încearcă s-adormi ! Na-ni, na-ni,
pu-iul ma-mii ; na-ni, na-ni, pu-iul ma-mii...“

„Stefane ! Ștefane ! A venit mama, Ștefane. Plîngi,
mamă ? Ce-i cu dumneata ? Ce s-a-ntîmplat ?“

„Tac-tu ! Fi-ți-ar tac-tu al dracu' să-ți fie, că mi-a
mîncat zilele, a-nnebunit de tot, v-a gonit pă toți
dîn casă și-acum mă omoară pă mine ! L-am lăsat
acolo să crape, crăpa-l-ar Dumnezeu, să mă scape
odată de el !“

„Mamă, liniștește-te ! Stați jos ! Liniștește-te ! Po-
vestește ! Ce s-a-ntîmplat ?“

„Ce să mă liniștesc, fă, fato, că să ațîne cu săcu-
rea la ăia cu colectiva, că el nu să-nscrie, că el a
muncit pentru pămînt, că asta îl țîne-n picioare, că
eu degeaba-l învăț : dă-l, mă, dracului dă pămînt,
tu nu vezi că robotești degeaba, că-ți rupi spinarea și
tot sărac ești, că dîn cauza pămîntului ăsta blestemat“

ț-au fugit ții copiii d-acasă, că nici să măninci nu-ți ajunge, că să le fi dat ăstora prin gînd, hăt, de mult, să fi trăit și noi liniștiți. Da' el nu și nu, cum îl știi. Ce vrei, fă ? Vrei să te duci cu ăia ? Să te reguleze ăia ? Ieși, piei din casa mea, pleacă. M-a snopit, fă, fato, m-a-nvinețit toată, mă mir că ajun-săi pînă la voi, să vă spui, că eu tot m-am înscrис. Partea mea, mă ? Partea mea o dau ! Jumătate din pămînt este-al meu, bine ! ? Eu dau jumătatea mea dă pămînt ! Îl dau, fi-r-ar al dracu' cu furcile, să nu mai auz dă el că m-a chinuit toată viața, ș-am răbdat și eu și copiii dă foame. Acu' nu mai vreau să rabd, bine ? Uite, nu mai vreau !... L-am lăsat, fă, mamă, m-am înscrис ș-am fugit, că mă omora nebunu', aşa că n-are decît să se spele pă cap cu partea lui că eu n-am să-i mai întorc o brazdă. Să-mpărțim casa, că mă-ntorc de-ntors, că bujdula aia e și a mea, nu numai a lui, nu-l las numa' pă el să se lăfăie-acolo, și-oi munci și eu la colectivă cît oi putea, oi căpăta eu d-acolo cît să trăiesc și-l las dracului dă nebun să se bată dă unu singur pîn-o crăpa fierea-n el. Stau ce stau pă la voi și mă-ntorc !...“

„Mama !“

„Da, Alexandra !“

„S-a făcut deja de ziua ?“

„S-a făcut ! Cum te simți ?“

„Mă doare capu' ! I-așa greu, greu și mă doare... Nu mă duci la grădiniță, aşa-i ?“

„Trebuie, Alexandra ! Nu putem sta acasă ! Nu pot lipsi de la serviciu, am de lucru !“

„Ba da, mamă, stai cu mine, nu vreau la grădiniță. mă doare rău capu', nu vreau la grădiniță !“

„N-am încotro, Alexandra, trebuie să te duc !“

„Da mă iei repede, da ? Nu mă lași acolo, mă iei repede, te-nvoiești și mă iei, mă doare rău capu' ! Vii să mă iei ?“

„Bine, Alexandra, încerc, o să vin repede !“

„Nu te mai cred niciodată, mama, niciodată nu te mai cred... Știai că mă doare capu' și m-ai lăsat aici toată ziua să stau cu durerea asta de cap, nici nu mai vreau să viu acasă. M-ai mințit !“

„Nu te-am mințit, Alexandra, n-am putut ! Mă crezi ? N-am putut !“

N-am putut, Alexandra ! Nici atunci n-am putut !... Dac-aș fi știut, dacă-aș fi bănuitor, dacă mi-ar fi dat prin gînd ce pericol te paște, ți-aș fi strigat eu să pleci, să fugi, să te-ascunzi. Ți-aș fi spus : „Bine, Alexandra, vino și ia-mă !“ Dar nu, profesorul se necăjește-ntotdeauna cînd este întrerupt de la lecții. „De ce suni, Alexandra, de ce suni, nu ți-am spus să nu suni decît pe timpul pauzei, de ce suni ?“

— Mama, alo, mama, nu-nchide, vreau să vin să te iau, mă lași să vin să te iau ? Sînt îmbrăcată, gata, vin într-o fugă, mă lași ?

— Te-ai prostit, Alexandra, nu vezi că e întuneric afară, ce să caute un copil pe străzi noaptea ? Cum o să te las ? Stăpînește-te !

— Hai, mama, lasă-mă, nu mai sunt copil, vreau să vin să te iau, vreau să fiu lîngă tine, da ? Mă lași, Te rog !

— Nici nu te gîndi, Alexandra, imposibil ! Stai cuminte pînă mă-ntorc eu ! Într-o oră sunt lîngă tine !

— Da' de ce, mama ? De ce ?

— D-aia ! La vară cînd o să fie ziua mai lungă te las, dar acum nu se poate ! Așteaptă-mă acasă ! Vin eu !...

Și-a venit vara, Alexandra. Astă-i vara despre care-ți vorbeam. Unde te găsești tu ? Unde mă găsesc eu ? Mi-e vara un cîntec de leagăn sădit lîng-o cruce... Na-ni, na-ni, pu-iul ma-mii, na-ni, na-ni, pu-iul ma-mii... Plîngi, Ioano, slobozește-te ! Nu-i plîngi pe ei, plecații, ci pe tine, rămasa, și-atîta timp cît vei plînge, cît vei putea urla de durere, cît te vei mai putea rupe-n bucăți, mai sînt speranțe, fato, mai sînt speranțe...

„Dragă ioană și stefane

aflăt despre mine că sînt sănătoasă cea ce vă doresc și vouă sa spînzurat să mamă nebunul spînzularar aghiuță pacolo pă undeo umbla că să zice că dă morț trebuie să vorbești numa dă bine da io cu rușinea ce mă fac fă mamă ai ce mă fac că toț creștini știu că sa spînzurat din cauză că să lăcomea la pămînt că lam găsit agățat dă căprioru dă la acoperiș că sămpuțisă acolo că dasta nam avut timp să vă chem că lam hăgat repede în pămînt căncepusă să curgă zama din iel căl văz și noaptea acu atîrnînd pacolo prin gura podului cu toate cam sfînțit casa că vă scriu acu la toț că tremură cugetu în mine dă frică cam luat pa cimpoacii să doarmă cu mine da tu nuț face griji fă mamă că mio trece mie că tusăț vez de norocu tău că mai rar om să nuș bată muierea numai scriem și mie din cînd în cînd să nu mai duc și grija voastră a ta mamă care te dorește”....

...a ta mamă care te dorește...

...s-a spînzurat fă, mamă, nebunu, ...dumneavoastră sănăteți Ioana Petroveanu ?... a murit, doamnă... liniștiți-vă !... Ioana... mama Maria... du-te repede... Cutremur ! Cutremur ! Mi-e fetița singură-n casă ! Alexandraaaa !... Liniștiți-vă... a murit... liniștiți-vă...

Ioana Petroveanu ?... Sînteți Ioana Petroveanu ?... A
mu-ri-ri-ri-t-t...

Tăceeeți !...

Plec ! Trebuie să plec ! Nu mai vreau să mai știu
de nimic, auziți ? De nimic ! Duceți-vă ! Lăsați-mă-n
pace !

Grădiniță, mă știi ? Mă cunoști ? Eu sănt Ioana !
Mă cheamă Ioana !

Mă cheamă Ioana, copacule !

Tu mă mai știi, cîmpule ? Sînt Ioana !

Sînt Ioana, livezilor ! Învătați-mă !

Învătați-mă ziduri în albastru și roșu ! Sînt Ioana !

Mă vedeți, dealurilor ? Mă mai știți ? Eu sănt
Ioana ! Sînt Ioana !

O să-mi caut un drum... Nu știu care... O să-l caut...
Trebue să-l găsesc undeva !... Mă voi prezenta... îi
voi spune frumos cine sănt... poate mă va-nvăta... mă
va purta după el... O să-l caut !

M-aузiți ?... O să-l caut !... Îl caut !... Îl caut ! ! !...

Cuprins

DARUL POVESTIRII	5
ZBORUL	7
NORICA	11
NOD DE DRUMURI	50

**Redactor : GRIGORE DAMIRESCU
Tehnoredactor : MIHAIL CÂRCIOG**

**Coli de tipar : 11
Bun de tipar : 15.06.1982**



**Comanda nr. 20 353
Combinatul Poligrafic „Casa Scîntei“
Bucureşti — Piaţa Scîntei nr. 1
Republie Socialistă România**



O proză de esență rurală cu lungi incursiuni autobiografice scrie Elena Marinescu. Fascinată de amintiri îndepărtate autoarea povestește dezinvolt și patetic crimpeie de viață redate aproape filmic, legate subteran prin prezența unui personaj cheie.

Autoarea e înzestrată cu darul povestirii, știe să construiască cu nonșalanță pe care mulți dintre cititori o vor gusta și aprecia.

MIRCEA MICU

